



**ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА ТА РОЗВИТКУ**

**Проект «Розвиток
спеціалізованих служб з боротьби
проти корупції в Україні»**



**Національна академія прокуратури
України**

МАТЕРІАЛИ

міжнародного науково-практичного семінару
**«Запровадження антикорупційної спеціалізації
прокурорів: європейський досвід і перспективи в
Україні»**

Організатори:

Генеральна прокуратура України

Національна академія прокуратури України

**Проект «Розвиток спеціалізованих служб
з боротьби проти корупції в Україні» (проект реалізується ОЕСР за
підтримки Державного департаменту США, Бюро з міжнародних
питань у сфері боротьби з незаконним обігом наркотиків та
правоохоронних питань)**

Національна академія прокуратури України

Київ, 8 жовтня 2008 року

Зміст

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ УКРАЇНИ	3
РУМУНІЯ	11
Презентація Національного антикорупційного директорату	11
Законодавче регулювання діяльності Національного антикорупційного директорату	19
Структура НАД (схема)	28
ЛИТВА	29
Модель антикорупційної спеціалізації прокурорів Литовської Республіки	29
Положення про повноваження та порядок діяльності прокуратури та прокурорів (витяг)	48
Закон Республіки Литви «Про прокуратуру»	60
ІСПАНІЯ	90
Презентація спеціалізованої прокурорської служби Іспанії	90
Органічний Закон Іспанії «Про Службу державного обвинувачення»	98
Інструкція про функції та організацію Спеціалізованої прокуратури по боротьбі з економічними злочинами, пов'язаними з корупцією	100
ХОРВАТІЯ	121
Управління з припинення корупції та організованої злочинності	121
ШВЕЦІЯ	128
Національний антикорупційний відділ Швеції	128
ДОДАТОК 1. РЕЗЮМЕ ЕКСПЕРТІВ	130
ДОДАТОК 2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПРОЕКТ	143

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ УКРАЇНИ

КОНВЕНЦІЯ ООН ПРОТИ КОРУПЦІЇ

[...]

Стаття 36

Спеціалізовані органи

Кожна Держава-учасниця забезпечує, відповідно до основоположних принципів своєї правової системи, наявність органу чи органів або осіб, які спеціалізуються на боротьбі з корупцією за допомогою правоохоронних заходів. Такому органу чи органам забезпечується необхідна самостійність, відповідно до основоположних принципів правової системи Держави-учасниці, щоб вони могли виконувати свої функції ефективно й без будь-якого неналежного впливу. Такі особи або працівники такого органу або органів повинні мати відповідну кваліфікацію та ресурси для виконання покладених на них завдань.

[...]

КОНВЕНЦІЯ РАДИ ЄВРОПИ ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОРУПЦІЮ

[...]

Стаття 20

Спеціалізовані органи

Кожна Сторона вживає таких заходів, які можуть бути необхідними для забезпечення спеціалізації персоналу та органів на боротьбі із корупцією. Для того, щоб вони могли здійснювати свої функції ефективно та без будь-якого невинного тиску, вони повинні мати необхідну самостійність відповідно до основоположних принципів правової системи Сторони. Сторони забезпечують персоналу таких органів підготовку та фінансові ресурси, достатні для виконання його завдань.

[...]

**ПОЯСНЮВАЛЬНИЙ МЕМОРАНДУМ
ДО КОНВЕНЦІЇ РАДИ ЄВРОПИ ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
ЗА КОРУПЦІЮ**

[...]

Стаття 20 – Спеціалізовані органи

95. Ця стаття вимагає від держав-сторін [Конвенції] вжити необхідних заходів з тим, щоб забезпечити належну спеціалізацію осіб чи органів у боротьбі проти корупції. Це положення виходить, серед іншого, з потреби посилити спеціалізацію та незалежність осіб чи органів, відповідальних за протидію корупції, про що йшлося в багатьох документах Ради Європи. Ця вимога спеціалізації не спрямована на застосування до всіх рівнів правоохоронної системи. Вона не вимагає, зокрема, існування в кожній службі прокурорів чи на кожній поліцейській дільниці спеціального підрозділу чи експертів з корупційних правопорушень. Водночас це положення передбачає, що там, де це потрібно для ефективної протидії корупції, мають працювати добре підготовлені правоохоронні підрозділи чи персонал.

[...]

97. По-друге, слід зазначити, що Висновки та рекомендації Другої Європейської конференції спеціалізованих органів з боротьби проти корупції, що відбулася в Таллінні в жовтні 1997 року, також рекомендували, щоб “судді та прокурори мали незалежність та були безсторонніми при виконанні своїх функцій, були добре підготовлені з питань боротьби проти цього виду злочинності та мали достатні засоби і ресурси для досягнення своєї мети”.

98. По-третє, Резолюція №(97)24 щодо 20 Керівних принципів боротьби проти корупції, у Принципі №3 передбачає, що держави повинні “забезпечити, щоб ті, хто відповідає за запобігання, розслідування, кримінальне переслідування і судовий розгляд корупційних правопорушень, мали незалежність та автономію, що відповідає їхнім функціям, були вільні від незаконного впливу та мали ефективні засоби збирання доказів, захисту осіб, які допомагають органам в боротьбі проти корупції, та збереження конфіденційності розслідування.”

99. Слід зазначити, що незалежність спеціалізованих органів з боротьби проти корупції, яка згадується в цій статті, не повинна бути абсолютною. Їхня діяльність повинна бути якнайсильніше інтегрована та скоординована з роботою поліції, виконавчої влади чи прокуратури. Рівень незалежності, який вимагається для таких спеціалізованих органів, має бути таким, що є необхідний для належного виконання ними своїх функцій.

100. Крім того, органи, згадані в статті 20, можуть бути або спеціальними органами, створеними для боротьби проти корупції, або спеціалізованими підрозділами в складі існуючих органів. Ці органи повинні мати адекватні знання та юридичні й матеріальні засоби для отримання та централізованого використання інформації, необхідної для запобігання та виявлення корупції. Також – не применшуючи важливості інших органів, що мають справу з міжнародною співпрацею, – одним із завдань таких спеціалізованих органів може бути виконання функції центрального органу для співпраці з іноземними антикорупційними органами.

[...]

РЕКОМЕНДАЦІЯ
КОМІТЕТУ МІНІСТРІВ РАДИ ЄВРОПИ №(2000)19
РОЛЬ ПРОКУРАТУРИ В СИСТЕМІ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ

[...]

8. З тим, щоб знайти адекватну відповідь на такі, що розвиваються, форми злочинності, зокрема організовану злочинність, спеціалізація повинна розглядатися як пріоритет в організації прокуратури, а також навчання та кар'єри прокурорів. Слід також заохочувати використання груп спеціалістів, у тому числі багатoproфільних груп, призначених допомагати прокурорам у виконанні їхніх функцій.

9. Стосовно організації та внутрішньої роботи служб прокурорів, зокрема розподілу та перерозподілу справ, то вони повинні відповідати вимогам неупередженості та незалежності, а також оптимізувати роботу системи кримінальної юстиції, зокрема рівень юридичної кваліфікації та спеціалізації в окремих справах.

[...]

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Першої Конференції органів, що спеціалізуються на боротьбі проти корупції (Страсбург, квітень 1996 року)

I. Створення та функціонування спеціалізованих органів

Особливі риси корупції вимагають спеціальних заходів із запобігання, розслідування та спеціальних методів кримінального переслідування [...]. Цей факт безсумнівно відображається на органах, що відповідають за боротьбу проти корупції. Вони повинні мати персонал, що володіє особливими знаннями та уміннями, має швидкий доступ до інформації, яка знаходиться у володінні різних національних органів влади (митна та податкова служби, поліція, суди тощо), бути здатними використовувати адекватні засоби розслідування, вживати термінові заходи для отримання чи збереження доказів, мати можливість надавати захист свідкам, тощо. І головне – відповідальні за протидію корупції органи повинні мати гарантії того, що особи, задіяні в корупції, та їх помічники не матимуть можливості перешкоджати їхній роботі.

Рекомендації:

1. Корупція – це явище, до запобігання, розслідування та кримінального переслідування якого слід підходити на багатьох рівнях, використовуючи спеціальні знання та уміння у багатьох сферах (право, фінанси, економіка, бухгалтерський облік, інженерія тощо). Тому в кожній державі повинні бути експерти, які спеціалізуються на протидії корупції. Їх має бути достатня кількість і вони мають бути забезпечені належними матеріальними ресурсами.
2. Спеціалізація може мати різні форми: спеціалізація працівників поліції, суддів, прокурорів та адміністраторів або спеціалізація органів чи підрозділів, на які покладається боротьба проти корупції (її окремі складові). Проте, видається не доцільним зосереджувати боротьбу проти корупції в одному органі.
3. Повноваження, якими наділяються спеціалізовані підрозділи чи працівники, повинні бути достатньо широкими та включати право доступу до будь-якої інформації і документів, що можуть мати значення для протидії корупції. [...]
4. Працівники, відповідальні за протидію корупції – внаслідок індивідуальної спеціалізації або роботи в спеціалізованому органі, – повинні бути захищені від будь-якого політичного, економічного чи персонального тиску. Статус належності до судової влади може часто гарантувати необхідну незалежність, якої важче досягнути у випадку працівників органів виконавчої влади. Але особи, відповідальні за протидію корупції, повинні погодитися на суворі правила доброчесності у вигляді перевірки їхніх доходів, майна, переваг, наданих їхнім родинам, тощо.

РЕКОМЕНДАЦІЇ УКРАЇНІ В РАМКАХ СТАМБУЛЬСЬКОГО ПЛАНУ ДІЙ (січень 2004 року)

[...]

4. Сконцентрувати правоохоронні повноваження у сфері боротьби проти корупції, які наразі фрагментовані; створити спеціалізовані антикорупційні прокурорські служби; розглянути питання створення національного антикорупційного органу, що буде спеціалізуватися та матиме повноваження з виявлення, розслідування та переслідування корупційних правопорушень. Такий орган міг би бути інтегрованим, але структурно незалежним, або окремим органом в рамках існуючого правоохоронного органу та/або прокуратури. Крім роботи над важливими корупційними справами, одним з головних завдань такого органу має бути покращення міжвідомчої співпраці між численними правоохоронними органами, органами безпеки та фінансового контролю під час розслідування корупційних порушень (наприклад, за допомогою чітких правил щодо звітування та обміну інформацією, створення слідчих груп у складних справах тощо). Забезпечити, щоб правоохоронні органи на субнаціональному рівні (обласні та місцеві) були належним чином інтегровані.

[...]

ЗВІТ ГРУПИ ДЕРЖАВ ПРОТИ КОРУПЦІЇ РАДИ ЄВРОПИ (ГРЕКО) В РАМКАХ ОБ'ЄДНАНИХ ПЕРШОГО ТА ДРУГОГО РАУНДІВ ОЦІНЮВАННЯ УКРАЇНИ (березень 2007 року)

[...]

86. GET [група GRECO з оцінювання країни] вважає, що реформування прокуратури у напрямку європейських стандартів стане важливими чинником ефективної боротьби проти корупції. Знаючи про проект закону про внесення змін до конституційних положень про прокуратуру, а також юридичний висновок до проекту, наданий Європейською комісією за демократію через право (Венеціанська Комісія (CDL-AD(2006)029), та користуючись інформацією, зібраною протягом візиту, GET дуже занепокоєна тим, що, як здається, прокуратурі загрожує ризик політичного впливу. Тому, на думку GET, цей орган має стати незалежнішим від такого впливу і краще захищеним від невинуватених політичних втручань. Більше того, основна компетенція Генеральної прокуратури має полягати в здійсненні кримінального переслідування та керівництві досудовим слідством у тісній співпраці з правоохоронними органами. Система слідчих органів при прокуратурі за такої ситуації є не потрібною і може бути скасована або приєднана до правоохоронних органів. GET вважає, що така оновлена прокуратура стане природною платформою для координації розслідування корупційних правопорушень. **GET рекомендує посилити незалежність прокуратури від політичного впливу та уточнити її повноваження, зосередивши їх на керівництві досудовим слідством і кримінальному переслідуванні.**

87. Хоча правоохоронні органи, на які покладено обов'язок розслідувати корупційні діяння (напр., Служба безпеки і міліція) мають спеціальні підрозділи по виявленню та розслідуванню корупції, GET зрозуміла, що це стосується корупційних проявів, які пов'язані з організованою злочинністю або загрожують національній безпеці. Рівень спеціалізації для виявлення інших форм корупції є менш розвиненим. У ситуації, коли Україна фактично вражена корупцією на всіх рівнях, існує потреба у спеціалізації на ширшій основі. Проблема навчання особового складу правоохоронних органів щодо боротьби проти корупції має вирішуватися за допомогою масових ознайомчих кампаній і навчання. Проходження такого навчання повинно бути обов'язковим для всього новопризначеного персоналу, а також бути частиною системи підвищення кваліфікації. Більше того, спеціальне навчання необхідне для особового складу, який спеціалізується на розслідуванні справ про корупцію. **GET рекомендує запровадити єдину систему навчання на постійній основі для особового складу правоохоронних органів та прокуратури щодо виявлення і розслідування корупційних правопорушень, а також створити спеціалізований курс навчання для тих, хто має безпосереднє відношення до боротьби проти корупції.**

[...]

КОНЦЕПЦІЯ РЕФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

(затверджено Указом Президента України
від 8 квітня 2008 року № 311)

[...]

Конституційні повноваження та принципи організації прокуратури мають відповідати стандартам демократичного суспільства, що керується принципом верховенства права, згідно з рекомендаціями Парламентської Асамблеї та Комітету міністрів Ради Європи.

У сфері кримінальної юстиції прокуратура в Україні має стати єдиним органом, на який покладається виконання таких функцій:

- а) нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність та досудове розслідування;
- б) кримінальне переслідування особи, в тому числі висунення обвинувачення, процесуальне керівництво досудовим розслідуванням та складання обвинувального акта;
- в) нагляд за додержанням законів органами та установами, які виконують судові рішення у кримінальних справах, а також застосовують інші заходи примусового характеру, пов'язані з обмеженням особистої свободи громадян.

Досудове розслідування органами прокуратури може проводитись лише у виняткових випадках, спеціально визначених законом.

Організаційна структура органів прокуратури повинна будуватися за функціональним принципом і відповідати Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи N (2000)19. При цьому має бути гарантовано процесуальну незалежність прокурора (державного обвинувача) при здійсненні повноважень у досудовому та судовому провадженні як від зовнішніх (наприклад, політичних) впливів, так і від неправомірного впливу прокурорів вищого рівня.

У процесі реформування прокуратури необхідно передбачити вимоги до кандидатів на посаду прокурора, змінити існуючий порядок призначення на посади Генерального прокурора України та підпорядкованих йому прокурорів, визначити виключний перелік підстав для дострокового припинення повноважень та спеціальну процедуру прийняття такого рішення, встановити правила професійної етики. Законодавчо встановити процедуру добору на посаду прокурора на конкурсних засадах, закріпити механізми внутрішнього та зовнішнього контролю за діяльністю прокуратури, критерії оцінки її діяльності, процедуру притягнення до відповідальності та гарантії від незаконного звільнення.

[...]

Здійснення ефективної державної політики щодо протидії корупції потребує функціонування в системі кримінальної юстиції спеціалізованого антикорупційного органу, зокрема, з повноваженнями проведення досудового розслідування та координації діяльності у цій сфері.

Необхідно запровадити спеціалізацію прокурорів (державних обвинувачів) з кримінального переслідування корупційних правопорушень. [...]

РЕКОМЕНДАЦІЇ КРУГЛОГО СТОЛУ

«Система органів із запобігання та протидії корупції в Україні: пошук оптимальної моделі» (22 квітня 2008 року, Київ)

Ми, учасники круглого столу «Система органів із запобігання та протидії корупції в Україні: пошук оптимальної моделі», що організований спільно Міністерством юстиції України, Проектом Ради Європи/Європейської Комісії «Підтримка належного урядування: проект проти корупції в Україні» та Проектом Організації економічного співробітництва і розвитку [Бюро Державного департаменту США з міжнародних питань у сфері боротьби проти незаконного обігу наркотиків] «Розвиток спеціалізованих служб з боротьби проти корупції в Україні»,

Усвідомлюючи серйозну загрозу, яку становить корупція для розвитку демократії та економіки в Україні,

Відзначаючи гостру необхідність створення ефективного інституційного механізму у сфері координації антикорупційної політики, запобігання корупційним проявам та протидії корупції правоохоронними засобами,

Стираючись на міжнародні стандарти спеціалізації антикорупційних інституцій та кращі приклади досвіду іноземних держав,

Ухвалили такі рекомендації органам державної влади України:

[...]

5) утворити на підставі закону спеціалізований орган з виявлення та розслідування корупційних правопорушень з повноваженнями з ведення оперативно-розшукової діяльності та досудового слідства. Компетенція цього органу може бути обмежена предметно (корупційні правопорушення), за колом суб'єктів (вищі посадові особи органів державної влади та місцевого самоврядування, депутати всіх рівнів, судді, прокурори, працівники правоохоронних органів тощо) та тяжкістю правопорушення і його наслідками (розміром шкоди).

Законом має бути визначено порядок призначення Голови та працівників такого антикорупційного органу на підставі відкритого, прозорого конкурсу відповідно до професійних якостей і досвіду, гарантії від звільнення з політичних міркувань. Відповідно до міжнародних стандартів законом буде визначено інші гарантії незалежності органу, його працівників механізми його підзвітності, у тому числі громадськості, забезпечення належними ресурсами та повноваженнями;

[...]

7) запровадити в органах прокуратури спеціалізацію прокурорів з кримінального переслідування корупційних правопорушень;

[...]

РУМУНІЯ



Презентація Національного антикорупційного директорату

Підготувала пані Анка Джурма, старший прокурор, Національний антикорупційний директорат Румунії

I. Статус Національного антикорупційного директорату

Перша спеціалізована служба державного обвинувачення була створена у вересні 2002 року на підставі Надзвичайної постанови Уряду №43/2002. Ця незалежна прокурорська служба була створена в складі Міністерства публічних справ та називалася в той час – Національна антикорупційна прокурорська служба (НАПС). НАПС було створено після ратифікації Румунією Конвенції Ради Європи про кримінальну відповідальність за корупцію та на підставі рекомендацій ЄС. Завдяки попередній підготовці, навчанню та матеріальній допомозі служба почала функціонувати через рік після формального створення.

НАПС було реорганізовано, спочатку, в автономний департамент (жовтень 2005 року), а потім (березень 2006 року) – в Національний антикорупційний директорат (НАД) в системі прокуратури при Вищому касаційному суді Румунії. НАД було побудовано на базі моделі спеціалізованої прокурорської служби Іспанії за допомогою проекту Twinning з іспанськими партнерами.

Метою створення НАД було зосередження кримінального переслідування корупційних справ високого та середнього рівня, які до того часу були розкидані по різних прокурорських службах та поліцейських інспекторатах країни. Таким чином було досягнуто спеціалізації, забезпечено навчання та технічні ресурси.

Діяльністю НАД керує Генеральний прокурор прокурорської служби при Вищому касаційному суді Румунії через Головного прокурора НАД. Головний прокурор НАД має двох заступників, котрих призначає Президент Румунії на підставі пропозиції міністра юстиції після отримання висновку Вищої ради магістратури. За

такою ж процедурою призначаються прокурори - начальники відділів НАД і їх заступники. Ці прокурори призначаються на трирічний строк з можливістю поновлення на один додатковий строк.

Головний прокурор НАД прирівнюється за статусом до Першого заступника Генерального прокурора Румунії, заступники Головного прокурора НАД – до заступників Генерального прокурора Румунії.

НАД має складну структуру в тому розумінні, що до його роботи залучені офіцери поліції, спеціалісти у сфері фінансів, економіки, банківської справи, інформаційних технологій тощо, які працюють разом з прокурорами.

II. Незалежність та підзвітність

Відповідно до спеціальних положень закону НАД є незалежним у відносинах із судами, іншими прокурорськими службами, а також у відносинах з іншими державними органами влади, і здійснює свої повноваження виключно на підставі закону та з метою забезпечення додержання законності.

НАД відповідно до закону має фінансову автономію, оскільки бюджет НАД виділено окремим рядком в державному бюджеті в складі видатків на прокуратуру при Вищому касаційному суді.

Рівень незалежності та підзвітності слід розглядати в контексті відносин НАД з Генеральним прокурором Румунії, Міністром юстиції і Вищою радою магістратури та з огляду на обов'язок подавати щорічний звіт про діяльність.

1. Відносини з Генеральним прокурором Румунії. З огляду на те, що НАД є складовою прокурорської служби при Вищому касаційному суді і таким чином входить до ієрархічної системи прокуратури Румунії, Головний прокурор НАД підпорядковується Генеральному прокуророві Румунії. Тим не менше, законом НАД наділяється деякими рисами автономії, що визначають особливе місце і роль НАД в прокурорській системі країни. Тому:

- НАД має фінансову автономію;
- Головний прокурор НАД приймає рішення стосовно внутрішньої організаційної структури НАД (кількість відділів, служб тощо);
- Головний прокурор НАД грає ключову роль в призначенні до НАД прокурорів, поліцейських та спеціалістів.

2. Відносини з Міністром юстиції. Згідно з Конституцією, прокурори виконують свою діяльність під загальним керівництвом Міністра юстиції. Повноваження міністра юстиції обмежені перевіркою ефективності управління та порядку виконання прокурорами своїх повноважень. Міністр не може втручатися в рішення та дії прокурора, пов'язані із справою. Міністр рекомендує осіб на призначення та звільнення з посади Головного прокурора НАД та його заступників, але ця рекомендація має бути погоджена Вищою радою магістратури та затверджена Президентом Румунії.

3. Відносини з Вищою радою магістратури (ВРМ). ВРМ є органом, що представляє інтереси магістратів (суддів і прокурорів) та відповідає за гарантування незалежності й безсторонності магістратів, а також за забезпечення додержання законів та професійної етики під час роботи магістратів. ВРМ, крім своєї ролі в

призначенні та звільненні прокурорів, на періодичній основі також проводить перевірки роботи судів та прокурорських служб, у т.ч. НАД. Але, знову ж таки, така судова інспекція не може втручатися у рішення та дії прокурорів в конкретних справах.

4. Обов'язок подання щорічного звіту. Відповідно до закону, щорічно у лютому НАД має підготувати звіт про діяльність впродовж попереднього року. Звіт подається міністрові юстиції та ВРМ. Міністр представляє парламентові висновки на підставі Звіту.

III. Структура

Юрисдикція НАД поширюється на всю країну та здійснюється через центральний апарат і територіальні управління. Центральний апарат НАД знаходиться в Бухаресті та поділений на відділи і служби, що підпорядковані безпосередньо Головному прокурору НАД.

Структуру Центрального апарату НАД складають:

- відділ боротьби проти корупційних злочинів;
- відділ боротьби проти злочинів, пов'язаних з корупцією;
- відділ боротьби проти корупційних злочинів, вчинених військовослужбовцями;
- судовий відділ;
- служба міжнародної співпраці, інформації та зв'язків з громадськістю;
- служба таємної інформації та збору даних про корупцію;
- служба досліджень, кадрів та професійного навчання;
- фінансово-адміністративний департамент;
- технічна служба;
- служба спеціалістів.

На місцевому рівні функціонує 15 територіальних управлінь НАД, які знаходяться в містах, в яких функціонують апеляційні суди. Територіальні управління очолюються головними прокурорами, які підпорядковуються Головному прокурору НАД.

IV. Кадри НАД

Відповідно до Надзвичайної постанови Уряду №43/2002 з наступними змінами, затверджено таку структуру та кількісний склад персоналу НАД:

- 145 посад прокурорів;
- 170 посад офіцерів поліції;
- 55 посад спеціалістів;
- 196 посад допоміжного, фінансового та адміністративного персоналу.

1. Прокурори

Прокурори НАД призначаються наказом Головного прокурора НАД після отримання висновку Вищої ради магістратури.

Прокурором НАД може бути призначена особа, яка має стаж роботи прокурором чи суддею не менше 6 років, має добру професійну підготовку та репутацію. Кандидати відбираються під час інтерв'ю, що проводиться спеціально створеною для цього комісією. Комісія, яку призначає Головний прокурор НАД, складається з трьох прокурорів НАД і експертів з психології та підбору кадрів. Інтерв'ю складається з перевірки рівня професійної підготовки, здатності приймати рішення та брати на себе відповідальність, а також здатності витримувати стрес.

2. Працівники поліції (судова поліція НАД)

Для забезпечення ефективності розслідування корупційних злочинів у складі НАД працюють працівники поліції, які утворюють власний загін судової поліції НАД.

Працівники поліції виконують слідчі дії лише за вказівкою прокурора, працюючи під керівництвом, наглядом та контролем з боку прокурора.

Офіцери поліції відряджаються до НАД наказом Міністра внутрішніх справ та адміністративної реформи і вводяться до його складу наказом Головного прокурора НАД строком на 6 років (з можливістю продовження строку за їх згодою). Такі працівники поліції повинні мати вищу освіту та стаж роботи не менше 6 років.

Під час виконання своїх обов'язків в складі НАД працівники поліції не можуть отримувати завдання чи вказівки від свого ієрархічного керівництва в Генеральному інспектораті Поліції Румунії або Міністерстві внутрішніх справ та адміністративної реформи.

3. Спеціалісти

Спеціалісти високого рівня в структурі НАД у сфері економіки, фінансів, банківської діяльності, митної справи, інформаційних технологій тощо призначаються Головним прокурором НАД на підставі висновку відповідного міністерства. Задачею спеціалістів є надання експертної допомоги під час кримінальних розслідувань.

Спеціалісти мають статус державних службовців і здійснюють свою діяльність під керівництвом та контролем прокурорів НАД.

Включення спеціалістів до слідчих груп НАД є однією з характерних рис цього органу. Залучення спеціалістів до штату НАД було однією з найкорисніших ідей, запозичених від антикорупційної прокурорської служби Іспанії.

Відповідно до Надзвичайної постанови Уряду №43/2002, прокурор може дати вказівку спеціалісту пояснити певні аспекти (технічні, економічні, фінансові), що можуть мати значення для з'ясування фактів та обставин справи. Висновки спеціалістів готуються у вигляді технічного звіту, що може використовуватися в якості доказу.

Структура персоналу НАД дозволяю використовувати в якості робочого методу *створення оперативних груп*. Для кожного розслідування прокурор по справі створює групу, що складається з працівників поліції і, якщо необхідно, спеціалістів, котрі

працюють під прямим координуванням та контролем прокурора, допомагаючи йому в проведенні розслідування.

V. Навчання персоналу НАД

Навчання оперативного персоналу НАД побудовано відповідно до типу працівників (прокурори, працівники поліції, спеціалісти) та установи, що проводить навчання, таким чином:

1. Навчання, що організується НАД. НАД проводить дві форми навчання для свого оперативного персоналу.

- *Квартальні тренінгові заняття*, що організуються в кожній структурній одиниці НАД (відділах, територіальних управліннях) для штату відповідної одиниці. Мета – обговорити поточні аспекти розслідування справ НАД та практику судів.
- *Семінари, тренінги, робочі групи*, що організуються НАД в рамках різноманітних програм технічної допомоги, як правило за фінансування ЄС. Тематика заходів переважно пов'язана з найкращим досвідом розслідування корупційних правопорушень, відмивання грошей, економічної злочинності тощо, додержанням процесуальних гарантій та принципів справедливого суду, міжнародною правовою допомогою в кримінальних справах.

2. Навчання, що організується іншими національними органами, які спеціалізуються на підготовці кадрів.

- Національний інститут магістратури (спеціалізується на проведенні початкової підготовки та підвищенні кваліфікації суддів і прокурорів) наприкінці кожного року повідомляє НАД про графік та теми навчальних семінарів, які він буде проводити впродовж наступного року. На цій основі, прокурори можуть обрати теми, які їм цікаві, та зареєструватися до участі в семінарі чи курсах, які проводяться інститутом.
- Національний інститут державного управління використовує такий же підхід для державних службовців. Спеціалісти, які працюють в НАД, будучи державними службовцями, обирають та реєструються в семінарах, які їх цікавлять.
- Міністерство внутрішніх справ та адміністративної реформи, за допомогою власних навчальних закладів, проводить спеціалізовану підготовку для працівників поліції, у тому числі тих, що працюють в НАД.

VI. Повноваження

Компетенція НАД не охоплює всі корупційні правопорушення, але лише ті, що можуть вважатися корупцією середнього та високого рівня. Компетенція НАД установлена законом та визначається на підставі таких трьох критеріїв:

- посада особи, що підозрюється у вчиненні корупційного злочину;
- розмір завданої шкоди від злочину;

- вартість предмета корупційного злочину (вартість хабара).

Компетенцію НАД можна окреслити таким чином:

- *корупційні правопорушення* (активне та пасивне хабарництво, торгівля впливом, отримання незаконних переваг) – якщо вартість хабара становить більше 10 000 євро;
- *правопорушення, що порівняні до корупції* (серйозні економічно-фінансові порушення, що законом порівняні до корупції), такі як: заниження вартості майна підприємства під час його приватизації; надання кредитів чи субвенцій з порушенням законодавства; зміна цільового призначення кредитів чи субвенцій; здійснення комерційної чи фінансової діяльності на користь приватного підприємства особою, яка уповноважена здійснювати нагляд, контроль чи управління таким підприємством; використання інформації, отриманої у зв'язку з перебуванням на офіційній посаді чи обов'язком з метою ведення фінансової діяльності, несумісної з посадою чи обов'язками; використання керівної посади в політичній партії, профспілці, організації роботодавців чи неприбутковій організації для отримання незаконних фінансових переваг – якщо розмір завданої шкоди становить більше 200 000 євро;
- попередні дві категорії злочинів незалежно від розміру хабара чи завданої шкоди – якщо вони вчинені особами, що займають певні високі державні посади (наприклад, члени Парламенту, члени Уряду, державні секретарі, радники міністрів та Президента, державні радники Прем'єр-міністра, судді, прокурори, члени Вищої ради магістратури, вищі ранги військовослужбовців, офіцери поліції, працівники митної служби, адвокати, префекти, мери муніципалітетів, місцеві радники, особи, що займають керівні посади та посади з контрольними повноваженнями в публічних центральних і місцевих органах влади чи державних установах, члени адміністративних рад, директори та інші керівники державних національних компаній та підприємств, компаній, в яких держава має частку власності, державних установ, що беруть участь в процесі приватизації, центральних банківських та фінансових установ);
- *правопорушення, прямо пов'язані з корупцією* (підготовка, сприяння, приховування одного з корупційних чи таких, що супроводжують корупцію, злочинів; порушення, спрямовані на досягнення мети корупційного злочину – наприклад, отримання доходів від корупційного злочину, відмивання грошей, зловживання повноваженнями, підробка, фіктивне банкрутство, ухилення від сплати податків, торгівля наркотиками, торгівля людьми тощо);
- *злочини проти фінансових інтересів Європейських Спільнот* незалежно від розміру завданої шкоди;
- *серйозні економічні злочини* (наприклад, шахрайство, ухилення від сплати податків, контрабанда, зловживання повноваженнями) – якщо завдана шкода становить більше 1 млн. євро.

VII. Слідчі заходи

У разі наявності серйозних підстав вважати, що було вчинено один із злочинів, які належать до компетенції НАД, прокурори можуть використовувати такі спеціальні методи для збирання доказів та встановлення порушників:

- моніторинг банківських рахунків;
- перехоплення та фіксування телекомунікацій (на підставі дозволу судді);
- доступ до інформаційних систем;
- витребування бухгалтерських, фінансових та банківських документів.

Для виявлення злочинів, встановлення порушників та збирання доказів в корупційних справах можуть використовуватися таємні агенти та слідчі без приховування особи. Таємними агентами виступають офіцери поліції Міністерства внутрішніх справ та адміністративної реформи, які спеціально призначаються для цих цілей. Вони можуть залучатися лише за згоди прокурора.

VIII. Міжвідомча співпраця

Одним з головних чинників успішної роботи антикорупційної прокурорської служби є налагодження міжвідомчої співпраці. Державні органи з контрольними повноваженнями та служби безпеки повинні надавати НАД будь-яку відому їм інформацію про корупційні злочини, що належать до компетенції НАД. Деякі органи, згідно з їхніми повноваженнями, також надають допомогу при проведенні НАД розслідувань на підставі запиту прокурора.

Для пришвидшення та оптимізації процесу обміну інформацією і надання допомоги в розслідуванні, НАД уклав протоколи про взаєморозуміння, зокрема, з такими органами (установами):

- Національна служба запобігання та контролю за відмиванням грошей;
- Генеральний інспекторат Поліції Румунії;
- Генеральний антикорупційний директорат у складі Міністерства внутрішніх справ та адміністративної реформи;
- Рахункова палата;
- Департамент боротьби проти шахрайства з коштами ЄС;
- Національна митна служба

IX. Міжнародна співпраця

Становлення НАД відбувалося з допомогою міжнародної співпраці (Угода про співпрацю Twinning з Іспанією в рамках програми Phare RO 9910.05, “Зміцнення здатності державних інституцій протидіяти корупції”). НАД веде активну міжнародну співпрацю з моменту свого створення.

Цілями такої співпраці є:

- вивчення організаційної структури і функцій іноземних органів із схожою компетенцією у сфері боротьби проти корупції;
- участь у міжнародних заходах;
- обмін інформацією, взаємна правова допомога з іноземними юрисдикціями у справах про корупцію;
- формування належного іміджу НАД в очах європейських та міжнародних організацій;
- виконання програм іноземної технічної допомоги.

Як спеціалізований антикорупційний орган НАД є активним партнером в рамках роботи міжнародних організацій, таких як Рада Європи та Управління ООН з наркотиків та злочинності, антикорупційних мереж і об'єднань. Метою такої співпраці є впровадження антикорупційних стандартів державами-учасницями європейських та міжнародних конвенцій про боротьбу проти корупції, обмін передовим досвідом та інформацією задля покращення антикорупційного законодавства та практики розслідування і кримінального переслідування в різних країнах.

Законодавче регулювання діяльності Національного антикорупційного директорату

НАДЗВИЧАЙНА ПОСТАНОВА УРЯДУ [РУМУНІЇ]

№ 43 від 4 квітня 2002 року

стосовно Національного антикорупційного директорату

(з наступними змінами)

ГЛАВА 1

Загальні положення

Стаття 1

(1) Цією надзвичайною постановою створюється Національний антикорупційний директорат (НАД), як структура з правами юридичної особи, в рамках Служби Генерального прокурора при Вищому касаційному суді (Генеральна прокуратура) шляхом реорганізації Національної служби прокурора з боротьби проти корупції.

(2) Національний антикорупційний директорат знаходиться в Бухаресті та здійснює свою діяльність на всій території Румунії через прокурорів, які спеціалізуються на боротьбі проти корупції.

[...]

(3¹) Генеральний прокурор Вищого касаційного суду керує Національним антикорупційним директоратом через Головного прокурора цього Директорату. Генеральний прокурор Вищого касаційного суду вирішує конфлікти компетенції (слідності) між Національним антикорупційним директоратом та іншими органами.

[...]

Стаття 2

Національний антикорупційний директорат є незалежним у своїх відносинах із судами та прокурорами, які до них долучені, а також у своїх відносинах з іншими органами публічної влади та здійснює свої повноваження на підставі закону та з метою забезпечення додержання закону всіма особами.

Стаття 3

(1) Національний антикорупційний директорат виконує такі завдання:

а) здійснення кримінальних розслідувань відповідно до Кримінального процесуального кодексу, Закону №78/2000 про запобігання, виявлення та покарання за корупційні правопорушення, а також цієї постанови, щодо порушень, визначених в Законі №78/2000, які належать до компетенції НАД згідно із статтею 13 цієї постанови;

- b) керівництво, нагляд та контроль за розслідуваннями, що здійснюються за ініціативою прокурорів співробітниками судової поліції, котрі знаходяться у підпорядкуванні Головного прокурора НАД;
 - c) керівництво, нагляд та контроль за технічними діями під час розслідування, що здійснюються спеціалістами з економічних, фінансових, банківських, митних, інформаційних технологій та інших питань, що призначені до штату НАД;
 - c¹) представництво справ в судах для винесення вироків у справах стосовно порушень, визначених Законом №78/2000 (за наступними змінами), які згідно із статтею 13 цієї постанови належать до компетенції НАД;
 - c²) участь в судових процесах відповідно до закону;
 - c³) оскарження рішень суддів відповідно до закону;
 - d) аналіз причин, які викликають корупцію, та умов, які їй сприяють; підготовка та подання пропозицій про їх усунення, а також про покращення кримінального законодавства;
 - e) підготовка щорічного звіту про діяльність НАД та його подання Вищій раді судинства та Міністрові юстиції не пізніше лютого наступного року; Міністр юстиції подає Парламентові висновки щодо звіту про діяльність НАД;
 - f) створення та поновлення бази даних корупційних порушень;
 - g) виконання інших завдань, визначених законом.
- (2) Національний антикорупційний директорат здійснює свої права та виконує юридичні процесуальні обов'язки стосовно справ, передбачених цією постановою, у межах своєї компетенції.
- (3) На виконання своїх завдань Головний прокурор НАД може видавати накази.

ГЛАВА 2

Організація та функціонування Національного антикорупційного директорату

Стаття 4

- (1) Національний антикорупційний директорат очолює Головний прокурор, який прирівнюється до заступника Генерального прокурора при Вищому касаційному суді. Головному прокурору НАД допомагають два заступники Головного прокурора, які прирівнюються до заступника Генерального прокурора при Вищому касаційному суді.
- (2) При здійсненні його повноважень Головному прокурору НАД допомагають два радники, прирівнені до радників Генерального прокурора при Вищому касаційному суді.

[...]

- (4) Фінансування поточних та капітальних видатків Національного антикорупційного директорату здійснюється за рахунок Державного бюджету, в якому видатки НАД виділяються окремим рядком в бюджеті Служби Генерального прокурора при Вищому касаційному суді. Щорічно для боротьби проти найтяжчих корупційних правопорушень виділяється принаймні 2 млн. румунських лейв, розпорядником яких є Головний прокурор НАД. Ця сума передбачається в бюджеті НАД під статтею витрат

«Матеріальні видатки та послуги»; порядок їх використання визначається наказом Головного прокурора НАД.

Стаття 5

(1) Національний антикорупційний директорат складається з відділів, якими керують головні прокурори відділу, котрим допомагають заступники головних прокурорів відділу. Такі відділи створюються та ліквідуються наказом Головного прокурора НАД за погодженням з Вищою радою судівництва.

(2) Наказом Головного прокурора НАД можуть створюватися територіальні підрозділи, служби та інші структурні одиниці НАД.

(3) Розташування територіальних підрозділів та їхня територіальна юрисдикція визначаються Головним прокурором НАД, як правило, у містах, де функціонують служби прокурорів при апеляційних судах з урахуванням їхньої юрисдикції.

(4) Територіальні підрозділи, служби тощо очолюються головними прокурорами.

(4¹) У структурі НАД створюється Служба інформування та зв'язків із громадськістю. Він забезпечує зв'язки з громадськістю та засобами масової інформації з тим, щоб гарантувати прозорість діяльності з розслідування відповідно до закону.

(4²) Керівник Служби інформування та зв'язків із громадськістю, який також є речником НАД, може бути прокурором, призначеним Головним прокурором НАД, або журналістом, що наймається на посаду спеціаліста на підставі конкурсу або іспиту.

(5) Співробітники судової поліції призначаються до відділів, служб чи інших структурних підрозділів НАД наказом Головного прокурора НАД.

Стаття 6

Штат Національного антикорупційного директорату складають прокурори, співробітники судової поліції, спеціалісти з економічних, фінансових, банківських, митних, інформаційних технологій та інших питань, спеціальний допоміжний персонал, а також економічний та адміністративний персонал відповідно до кількості штатних одиниць, визначених згідно із законом.

Статті 7-9 скасовано.

Стаття 10

(1) Виявлення та розслідування корупційних правопорушень здійснюють співробітники судової поліції, які працюють в складі НАД.

(2) Співробітники судової поліції, визначені в пункті 1 цієї статті, здійснюють свою діяльність виключно в межах НАД під керівництвом Головного прокурора Директорату.

(3) Зазначені співробітники судової поліції можуть проводити лише ті розслідування, які знаходяться у провадженні прокурорів НАД. Співробітники судової поліції ведуть свою діяльність під прямим керівництвом, наглядом та контролем прокурора.

(4) Указівки прокурорів НАД є обов'язковими для зазначених співробітників судової поліції. Документи, що готуються співробітниками судової поліції на підставі письмових вказівок прокурорів, складаються від імені відповідного прокурора.

- (5) Співробітники судової поліції переводяться до штату НАД наказом Міністра адміністрації та внутрішніх справ на підставі подання Головного прокурора НАД та призначаються наказом Головного прокурора НАД.
- (6) Співробітники судової поліції переводяться для виконання своїх обов'язків до НАД строком на 6 років з можливістю продовження цього строку за їхню згодою.
- (6¹) Переведення співробітника судової поліції до НАД припиняється до завершення строку, передбаченого в пункті 6, мотивованим наказом Головного прокурора НАД.
- (7) Співробітники судової поліції [, переведені до НАД,] не можуть отримувати будь-які накази від вищих органів [поліції].
- (8) Співробітники судової поліції під час роботи в штаті НАД мають права та обов'язки, передбачені законом для співробітників судової поліції, крім визначених цієї постановою винятків. Обов'язки, передбачені законом для Міністра адміністрації та внутрішніх справ стосовно прав і обов'язків співробітників судової поліції, виконуються Головним прокурором НАД. Надання професійних рангів співробітникам судової поліції [, переведених до НАД], здійснюється Міністром адміністрації та внутрішніх справ за поданням Головного прокурора НАД.
- (9) Скасовано.

Стаття 11

- (1) З метою вирішення технічних питань під час ведення розслідувань до штату НАД наказом Головного прокурора призначаються спеціалісти високої кваліфікації з економічних, фінансових, банківських, митних, інформаційних технологій та інших питань за погодженням з відповідним міністерством.
- (2) Зазначені спеціалісти мають статус публічних службовців та здійснюють свою діяльність під керівництвом, наглядом та контролем з боку прокурорів НАД. Спеціалісти мають права та обов'язки, передбачені для публічних службовців, крім передбачених цією постановою винятків. Спеціалісти користуються правами, передбаченими в статті 26 надзвичайної постанови Уряду № 177/2002 стосовно заробітної плати та інших прав суддів.
- (3) Науково-технічні висновки спеціалістів, підготовлені на підставі письмових доручень прокурора, становлять засіб доказування відповідно до закону.
- (4) Науково-технічні висновки та дослідження можуть проводитися відповідно до закону іншими спеціалістами публічних або приватних, румунських чи іноземних інституцій, а також індивідуальними спеціалістами, уповноваженими на це відповідно до закону.

Стаття 12

Посада прокурора, співробітника судової поліції чи спеціаліста в штаті НАД є несумісною з будь-якою іншою постійною посадою в публічному чи приватному секторі, за винятком викладання у вищих навчальних закладах.

ГЛАВА 3

Компетенція Національного антикорупційного директорату

Стаття 13

(1) Правопорушення, передбачені в Законі №78/2000 про запобігання, виявлення та покарання за корупційні правопорушення (з наступними змінами та доповненнями), належать до компетенції НАД, коли їх вчинено за таких обставин:

а) якщо, незалежно від особи, яка вчинила його, правопорушення завдало матеріальної шкоди на суму, більше ніж еквівалент в румунських леях 200 000 євро, або спричинило серйозні перешкоди в роботі публічного органу влади, публічної інституції чи будь-якої іншої юридичної особи, або якщо сума чи вартість предмета, що є об'єктом корупційного правопорушення, є більшою ніж еквівалент в румунських леях 10 000 євро;

б) якщо, незалежно від розміру матеріальної шкоди або серйозності спричинених перешкод в роботі публічного органу влади, публічної інституції чи будь-якої іншої юридичної особи, та незалежно від суми чи вартості предмета, що є об'єктом корупційного правопорушення, таке правопорушення вчинено: депутатами; сенаторами; членами Уряду; державними секретарями, заступниками державних секретарів та прирівняними до них особами; радниками міністрів; судьями Вищого касаційного суду та Конституційного Суду, іншими судьями та прокурорами; членами Вищої ради судівництва; головою Законодавчої ради чи особою, яка його заміняє; обмудсменом та його заступниками; президентськими та державними радниками в складі Адміністрації Президента; державними радниками Прем'єр-міністра; членами та фінансовими контролерами Фінансового суду та Рахункової палати; Головою, Першим заступником Голови та заступниками Голови Національного банку Румунії; головою та заступником голови Ради з питань конкуренції; офіцерами, адміралами, генералами, офіцерами поліції; головами та заступниками голів місцевих рад; генеральним мером та віце-мерами Бухареста; мерами та віце-мерами районів Бухареста; мерами та віце-мерами муніципалітетів; місцевими радниками; префектами; субпрефектами; особами, які займають посади з контрольними повноваженнями в центральних та місцевих публічних органах (крім керівників публічних органів на рівні міст та районів, а також начальників структурних підрозділів); комісарами Фінансової поліції; працівниками митниці; особами на керівних посадах (на рівні директора чи вище) в адміністративних установах національного рівня, в національних компаніях, банках та торгових компаніях, у яких держава є головним акціонером, у публічних інституціях, які мають повноваження у процесі приватизації, а також у центральних фінансово-банківських установах; особами, передбаченими статтею 8¹ Закону № 78/2000 (з наступними змінами та доповненнями); призначеними судом ліквідаторами; виконавцями Органу з конфіскації майна.

(1¹) До компетенції НАД належать порушення проти фінансових інтересів Європейської Спільноти.

(1²) НАД має повноваження проводити кримінальне розслідування у випадку завдання матеріальної шкоди в розмірі, більшому ніж еквівалент у румунських леях 1 000 000 євро, у справах про правопорушення, передбачені пунктами 1, 2, 3 та 5 статті 215, статтями 246, 247, 248 та 248¹ Кримінального кодексу, у справах про дії, передбачені статтями 175, 177 та 178-181 Закону № 141/1997 про Митний кодекс Румунії, а також Законом № 241/2005 про запобігання та боротьбу проти ухилення від сплати податків.

- (2) Розслідування правопорушень, передбачених пунктами 1, 1¹, 1² цієї статті, здійснюється спеціалізованими прокурорами НАД.
- (3) Розслідування правопорушень, передбачених пунктами 1, 1¹, 1² цієї статті та вчинених військовослужбовцями, здійснюється військовими прокурорами НАД незалежно від рангу особи, діяння якої розслідується.
- (4) Правопорушення, передбачені Законом № №78/2000 (з наступними змінами та доповненнями), які не належать до компетенції НАД відповідно до пунктів 1, 1¹, 1² цієї статті, відносяться до компетенції служб прокурорів при судах згідно з положеннями Кримінального процесуального кодексу.

ГЛАВА 4

Процедурні положення

Стаття 14

- (1) Особи з контрольними повноваженнями зобов'язані повідомляти НАД про будь-яку інформацію, з якої випливає, що було вчинено одно з передбачених цією постановою правопорушень, які віднесено до компетенції НАД.
- (2) Особи з контрольними повноваженнями, під час вчинення контрольних дій у ситуаціях, передбачених в пункті 1 цієї статті, зобов'язані забезпечити збереження слідів правопорушення, матеріальних доказів та інших джерел доказів, що можуть допомогти кримінальному розслідуванню.
- (3) Служби та органи, що спеціалізуються на збиранні та обробленні інформації, зобов'язані негайно надавати НАД будь-які дані та інформацію стосовно правопорушення, якими вони володіють.
- (4) Служби та органи, що спеціалізуються на збиранні та обробленні інформації, зобов'язані на прохання Головного прокурора НАД або визначеного ним прокурора надавати в необробленому вигляді інформацію, згадану в пункті 3 цієї статті.
- (5) Невиконання обов'язків, передбачених в пунктах 1-4 цієї статті, тягне за особою відповідальність, передбачену законом.

Стаття 15

У випадку, коли прокурори прокурорських служб при судах під час проведення кримінальних розслідувань дізнаються, що правопорушення, яке є об'єктом розслідування, належить до визначеної цієї постановою компетенції НАД, вони повинні негайно повідомити про це прокурорів НАД.

Стаття 15¹

Національний антикорупційний директорат уповноважений використовувати адекватні засоби для отримання, перевірки, оброблення та зберігання інформації щодо корупційних правопорушень, передбачених в Законі №78/2000, відповідно до законодавства. Будь-яка інформація оперативного характеру негайно передається до уповноважених органів для її перевірки та оцінки.

Стаття 16

(1) У випадку наявності вагомих ознак вчинення одного з правопорушень, що відповідно до цієї постанови належить до компетенції НАД, з метою збирання доказів та встановлення особи порушника можуть вживатися такі заходи:

- a) спостереження за банківськими та іншими рахунками;
- b) моніторинг або перехоплення комунікацій;
- c) доступ до інформаційних систем.

(2) Заходи, передбачені підпунктами «а» і «с» пункту 1 цієї статті, можуть застосовуватися прокурорами НАД строком до 30 днів. З вагомих причин цей строк може бути продовжено прокурором, шляхом винесення обгрунтованої постанови, з кожним продовженням не більше ніж 30 днів. Максимальний строк застосування зазначених заходів становить 4 місяці.

(3) Заходи, передбачені підпунктом «б» пункту 1 цієї статті, можуть застосовуватися суддею відповідно до положень статей 91¹-91⁶ Кримінального процесуального кодексу.

(4) Прокурори НАД можуть витребувати фінансові, банківські, бухгалтерські та інші документи відповідно до пункту 1 цієї статті.

Стаття 17. Скасовано.

Стаття 18

З метою належного проведення кримінального розслідування прокурори НАД можуть вживати спеціальні заходи для захисту свідків, експертів та потерпілих відповідно до закону.

Стаття 19

Особі, яка вчинила правопорушення, що відповідно до цієї постанови віднесено до компетенції НАД, та яка під час розслідування сприяє ідентифікації і притягненню до кримінальної відповідальності інших осіб, які вчинили такі правопорушення, скорочується до половини максимальна міра покарання, передбачена законом.

Стаття 20

(1) Після початку кримінального розслідування прокурори НАД мають право доступу до банківської таємниці та професійної таємниці, крім адвокатської таємниці. Інформація повинна надаватися на письмовий запит прокурора.

(2) Положення пункту 1 поширюється, відповідно, на суди.

(3) Перевірка банківських та інших рахунків може здійснюватися лише на запит прокурора НАД, що проводить відповідне розслідування.

Стаття 21

Особі, що ведуть кримінальне розслідування, спеціалісти, згадані в статті 11, а також допоміжний спеціалізований персонал зобов'язані зберігати конфіденційність інформації, отриманої на під час виконання службових обов'язків.

Стаття 22

(1) Положення статті 118 Кримінального кодексу щодо конфіскації майна застосовуються до справ, які цією постановою віднесено до компетенції НАД.

(2) У випадку, якщо майно, яке є об'єктом правопорушення, не було знайдено, конфіскується його грошовий або майновий еквівалент.

(3) З метою гарантування конфіскації можуть вживатися забезпечувальні заходи, передбачені Кримінальним процесуальним кодексом. Такі заходи вживаються негайно спеціально визначеними службовцями НАД.

Стаття 22¹

Постанови про пред'явлення обвинувачення, що виносяться прокурорами територіальних підрозділів НАД, затверджуються головними прокурорами відповідних підрозділів. Постанови про пред'явлення обвинувачення, що виносяться головними прокурорами територіальних підрозділів та прокурорами центрального апарату НАД, затверджуються головними прокурорами відділів НАД. Постанови про пред'явлення обвинувачення, винесені головними прокурорами відділів НАД, погоджуються Головним прокурором Директорату.

Стаття 23

Попередньо затримані особи в справах, що належать до компетенції НАД, утримуються в спеціальних ізоляторах НАД, у яких працює делегований персонал Генерального пенітенціарного директорату, або, у належних випадках, у місцях попереднього ув'язнення пенітенціарної системи, або в ізоляторах Міністерства адміністрації та внутрішніх справ.

Стаття 24

До справ, що знаходяться у компетенції НАД, застосовуються положення Кримінального процесуального кодексу, процедурні положення Закону №78/2000 про запобігання, виявлення та покарання за корупційні правопорушення, а також Закону № 115/1999 про відповідальність міністерств.

ГЛАВА 5

Міжнародна співпраця

Стаття 25

Для проведення взаємних консультацій стосовно правопорушень у компетенції НАД та для обміну інформацією щодо розслідування та кримінального переслідування таких порушень з подібними інституціями закордоном створюється служба зв'язку.

Стаття 26. Скасовано.

ГЛАВА 6

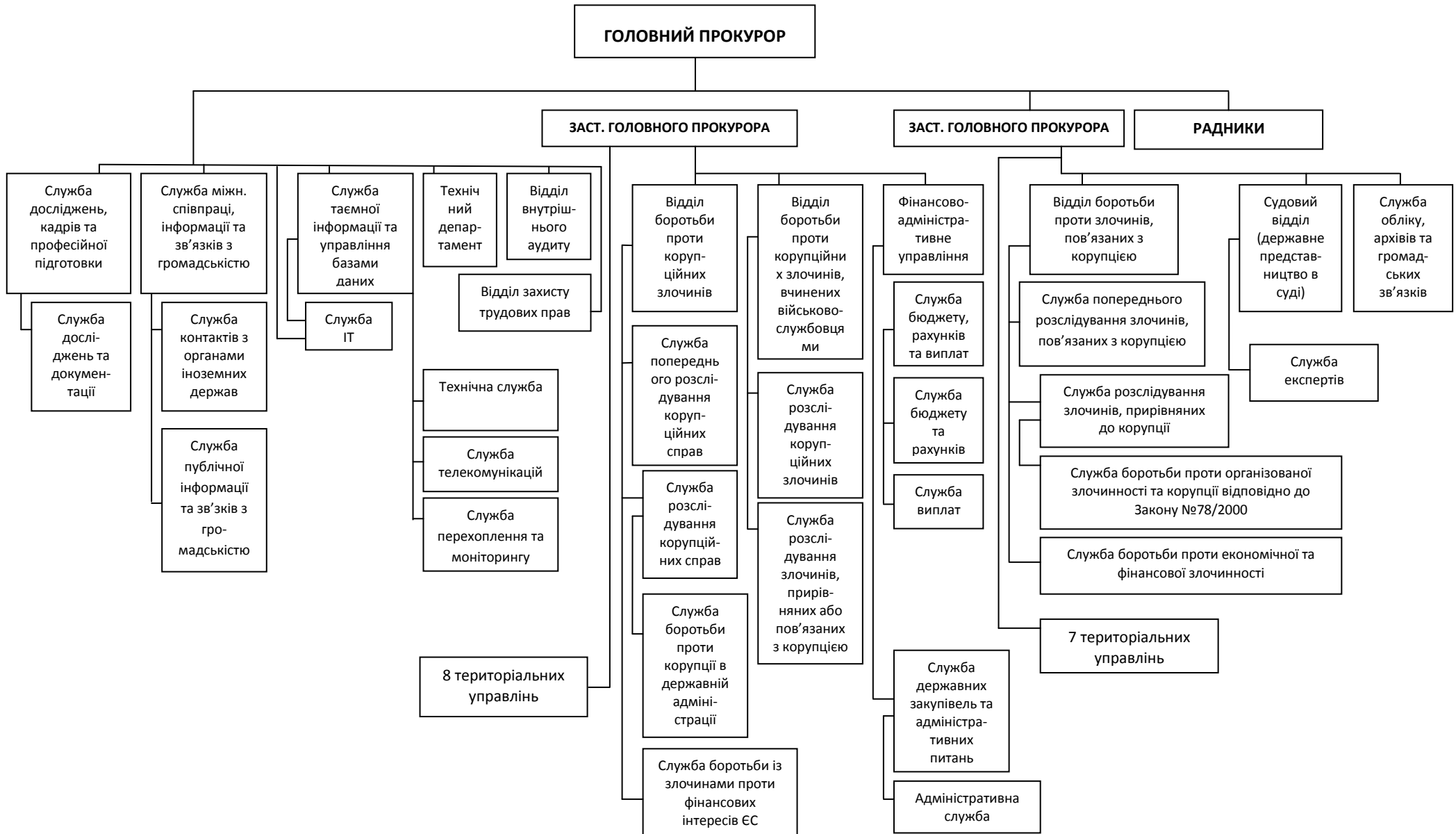
Прикінцеві положення

Стаття 27

(1) Затверджується така максимальна кількість штатних одиниць Національного антикорупційного директорату:

- a) 130 посад для прокурорів;
 - b) 170 посад для співробітників судової поліції;
 - c) 45 посад для спеціалістів;
 - d) 85 посад для допоміжного спеціалізованого персоналу;
 - e) 80 посад для економічного та адміністративного персоналу.
- (2) Максимальна кількість штатних одиниць НАД може бути змінена рішенням Уряду.
[...]

Структура НАД (схема)



ЛИТВА



Модель антикорупційної спеціалізації прокурорів Литовської Республіки

Вільнюс 2008 рік

Доповідь підготовлена паном Альгімантасом Кліункою [Algimantas Kliunka] – Старшим прокурором (Директором) Слідчого департаменту по боротьбі з організованою злочинністю та корупцією Генеральної прокуратури, викладач факультету кримінології Університету Миколаса Ромеріса

А. Сметона Г. 4, LT-01515 Вільнюс

Тел. +370 5 2662330

Моб. тел. +370 686 46857

Факс +370 5 2662438

algimantas.kliunka@prokuraturos.lt

www.prokuraturos.lt:

ПРОКУРАТУРА: СТАТУС, СТРУКТУРА, ФУНКЦІЇ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ

1 травня 2003 року було запроваджено реформи органів прокуратури та досудового розслідування. За реформою правової системи встановлювалось, що основна функція прокурора – обвинувачення – передбачає організацію, координацію та контроль за процесом досудового слідства і підтримку державного обвинувачення у кримінальних справах. Тільки прокурор у процесі кримінального переслідування має право приймати рішення про початок досудового слідства, формувати слідчі групи та їх керівництво, контролювати та координувати їх діяльність, видавати обов'язкові інструкції, скасовувати процесуальні рішення по ходу проведення досудового слідства, здійснювати процесуальні дії по відношенню до будь-якої кримінальної справи, оскаржувати рішення судді (суду). Забезпечуючи підтримку державного обвинувачення в суді, прокурор виступає стороною судового процесу, так само як і адвокат.

Діяльність прокуратури регулюється та статус прокурорів встановлюється Законом „Про суди” і Законом „Про прокуратуру”. Процесуальне законодавство визначає повноваження прокурорів щодо здійснення процесуальних функцій.

Було визначено, що у складі Генеральної прокуратури, обласних та міських/районних прокуратур можуть створюватись спеціальні групи прокурорів, які здійснюють досудове розслідування в особливо важливих справах (злочини, пов'язані з організованою злочинністю, корупційні злочини тощо).

СТАТУС

Прокурорами є Генеральний прокурор та підпорядковані йому прокурори, які беруть участь у кримінальному провадженні у відповідності до своїх повноважень. Основні функції прокурора визначаються у **статті 118 Конституції Литовської Республіки** із змінами, внесеними Сеймом Литовської Республіки 20 березня 2003 року. Згідно із статтею 118 Конституції, прокурори здійснюють організацію і управління процесом досудового слідства, а також підтримують державне обвинувачення у кримінальних справах. Прокуратура допомагає забезпечити законність, а також надає підтримку судам у процесі здійснення правосуддя.

При виконанні своїх функцій прокурор є незалежним і підкоряється тільки законові. Прокуратура Литовської Республіки складається з Генеральної прокуратури і територіальних прокуратур. Генеральний прокурор призначається і звільняється з посади Президентом Республіки за погодженням із Сеймом. Порядок призначення і звільнення з посади прокурорів, а також їхній статус, встановлюються законом.

Статус прокурорів в ході кримінального провадження регулюється **нормами КПК і Закону Литовської Республіки „Про прокуратуру”** (Офіційний бюлетень „Valstybės žinios”, 2003 р., № 42-1919).

СТРУКТУРА

Прокуратура складається з Генеральної прокуратури і територіальних органів прокуратури.

Генеральна прокуратура складається з таких департаментів і відділів: Відділ контролю за досудовим слідством, Відділ державного обвинувачення, Відділ спеціальних розслідувань, Відділ з питань міжнародних відносин і правової допомоги, Відділ аналізу та контролю за управлінням, Відділ з цивільних справ, Навчально-методичний відділ та Слідчий департамент по боротьбі з організованою злочинністю і корупцією.

Генеральну прокуратуру очолюють Генеральний прокурор і заступники Генерального прокурора у відповідності до їхніх відповідних повноважень. Генеральний прокурор призначається терміном на сім років і звільняється з посади Президентом Литовської Республіки за погодженням Сейму. Департаменти Генеральної прокуратури очолюють старші прокурори, а відділи – старші прокурори відділів.

Дорадчим органом є Колегіальна рада Генеральної прокуратури Литовської Республіки, створена при Генеральній прокуратурі. Очолює її Генеральний прокурор, а її членами є заступники Генерального прокурора та старші обласні прокурори. Інші прокурори також можуть бути включені до складу Ради в якості її членів за рішенням Генерального прокурора. Крім того, до участі у засіданнях Ради можуть запрошуватись судді та керівники правоохоронних і інших державних установ або їхні уповноважені представники.

Генеральний прокурор створює, реорганізує та ліквідує територіальні органи прокуратури, визначає їхній статус, структуру, повноваження та територію діяльності, з урахуванням визначених законом територій юрисдикції обласних та районних судів.

У державі функціонують п'ять обласних прокуратур (у містах Вільнюс, Каунас [Kaunas], Клайпеда [Klaipėda], Шяуляй [Šiauliai] та Паневежис [Panevėžys]) та 51 міська / районна прокуратура.

Територіальними органами прокуратури є:

- 1) обласні органи прокуратури;
- 2) районні органи прокуратури.

Обласну прокуратуру очолюють Старший прокурор та його заступники, а до її структури входять: слідчий департамент по боротьбі з організованою злочинністю і корупцією, відділ аналізу та контролю за управлінням, Перший відділ (організація

проведення досудового слідства у справах, пов'язаних із вчиненням особливо тяжких злочинів), Другий відділ (організація проведення досудового слідства у справах, пов'язаних із вчиненням тяжких злочинів), Третій відділ (організація проведення досудового слідства у справах, пов'язаних із вчиненням тяжких злочинів), Апеляційний відділ, Відділ з цивільних справ, канцелярія, фінансово-бухгалтерський відділ та загальний відділ.

ФУНКЦІЇ, ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ

Організація прокуратури та історія її формування відбувалася за такими стадіями:

1. Радянська прокуратура Литовської радянської соціалістичної республіки, 1945-1990 роки

- Єдина система прокуратури, спрямована на зміцнення радянського режиму і позицій правлячої партії

2. Закон „Про прокуратуру Литовської Республіки”, 1990-1994 роки

- Прокуратура – правоохоронний орган, наділений дискреційними повноваженнями

3. Закон „Про прокуратуру Литовської Республіки”, 1994-2003 роки

- Прокуратура є елементом судової системи; вона здійснює свої обов'язки в суді, надає допомогу в процесі відправлення правосуддя і прагне забезпечити дотримання законності

4. Закон „Про прокуратуру” – діє з 1 травня 2003 року та Положення “Про повноваження прокуратури та прокурорів“, затверджене наказом Генерального прокурора від 7 жовтня 2003 року

- Прокуратура є державним органом, який сприяє забезпеченню дотримання законності і надає допомогу судам у процесі відправлення правосуддя.

На даний момент, у порядку, передбаченому законом, прокуратура:

- 1) організовує та керує процесом досудового слідства;
- 2) здійснює досудове слідство або здійснює окремі дії, передбачені досудовим слідством;
- 3) контролює діяльність офіцерів досудового слідства в ході кримінального провадження;
- 4) підтримує обвинувачення від імені Держави;

- 5) здійснює нагляд за передачею судових рішень на виконання, а також безпосередньо за їх виконанням;
- 6) здійснює координацію дій органів досудового слідства щодо розслідування злочинів;
- 7) захищає суспільні інтереси;
- 8) розглядає, в межах своєї компетенції, звернення, заяви та скарги, що подаються фізичними особами;
- 9) бере участь у розробці та реалізації національних і міжнародних програм попередження злочинів;
- 10) бере участь у законотворчому процесі;
- 11) здійснює інші функції, передбачені законом.

Функції Генеральної прокуратури:

- 1) керівництво територіальними органами прокуратури та нагляд за їх діяльністю;
- 2) формування єдиної практики проведення досудового слідства у кримінальних справах та здійснення нагляду за процесуальними діями;
- 3) проведення досудового слідства та підтримання обвинувачення від імені Держави у справах, пов'язаних із вчиненням кримінальних злочинів особливо важливого значення;
- 4) організація проведення досудового слідства центральними органами досудового слідства, керівництво процесом розслідування та здійснення нагляду за процесуальними діями офіцерів таких органів;
- 5) формування єдиної практики підтримання обвинувачення у кримінальних справах від імені Держави та участь у слуханні справ у апеляційному або касаційному порядку;
- 6) координація дій органів досудового слідства в ході проведення розслідування злочинів;
- 7) захист суспільних інтересів і формування єдиної практики обвинувачення в цій сфері;
- 8) організація професійної та службової підготовки прокурорів і надання їм методологічної допомоги;
- 9) підтримання зв'язку з державними органами іноземних країн та міжнародними установами в порядку, передбаченому положеннями міжнародних угод, законів та інших нормативних актів;

- 10) забезпечення прокуратури фінансовими і технічними ресурсами, а також забезпечення соціальних гарантій для прокурорів;
- 11) аналіз діяльності прокуратури та управління її статистичними даними;
- 12) виконання інших функцій, передбачених положеннями законів та міжнародних угод.

Функції територіальних органів прокуратури:

- 1) організація та керівництво процесом досудового слідства;
- 2) проведення досудового слідства;
- 3) здійснення нагляду за діями офіцерів досудового слідства в ході кримінального провадження;
- 4) підтримання обвинувачення від імені Держави в ході кримінального провадження;
- 5) участь у розгляді справ у апеляційному порядку;
- 6) нагляд за передачею судових рішень на виконання, а також безпосередньо за їх виконанням;
- 7) координація дій органів досудового слідства в процесі розслідування злочинів;
- 8) захист суспільних інтересів;
- 9) підготовка запитів щодо надання правової допомоги та виконання запитів, що подаються з боку державних органів іноземних країн та міжнародних установ, у відповідності до положень законодавства та міжнародних угод;
- 10) виконання інших функцій прокуратури.

Функції районних прокуратур:

- 1) організація та керівництво процесом досудового слідства;
- 2) проведення досудового слідства;
- 3) здійснення нагляду за діями офіцерів досудового слідства в ході кримінального провадження;
- 4) підтримання обвинувачення від імені Держави в ході кримінального провадження;
- 5) нагляд за передачею судових рішень на виконання, а також безпосередньо за їх виконанням;
- 6) координація дій органів досудового слідства в процесі розслідування злочинів;
- 7) захист суспільних інтересів;

8) виконання запитів щодо надання правової допомоги, що подаються з боку державних органів іноземних країн та міжнародних установ, у відповідності до положень законодавства та міжнародних угод;

9) виконання інших функцій прокуратури.

У межах своїх відповідних повноважень прокурори здійснюють ведення, організацію та керівництво процесом досудового слідства, забезпечують нагляд за процесуальними діями офіцерів досудового слідства, підтримують обвинувачення від імені Держави, здійснюють нагляд за передачею судових рішень на виконання, а також безпосередньо за їх виконанням у відповідності до порядку, передбаченого у Кримінальному кодексі, Кримінально-процесуальному кодексі, Кодексі приведення вироків у виконання, а також у Законі про прокуратуру.

Генеральний прокурор (його заступники) та старші прокурори територіальних органів прокуратури здійснюють, у межах своїх відповідних повноважень, координацію процесу досудового слідства у справах про вчинення злочинів. Керівники органів досудового слідства беруть участь у координаційних зборах, які скликає прокурор у відповідності до своїх відповідних повноважень.

Прокурори мають право брати участь у розробці та реалізації національних і міжнародних програм з попередження злочинів, а також подавати відповідну інформацію та пропозиції до зацікавлених державних установ.

На даний момент розроблено новий проект Положення “Про повноваження прокуратури та прокурорів“, який передбачає, що Генеральна прокуратура та окружні прокуратури будуть здійснювати досудове розслідування у важких та великомасштабних справах по тяжким та особливо тяжким злочинам (окремі справи по організованій злочинності, корупції та злочинах, до яких існує особливий інтерес громадськості).

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ

Для того, щоб надати всебічний огляд діяльності спеціалізованих підрозділів прокуратури по боротьбі з корупцією, необхідно висвітлити загальні положення про досудове розслідування та повноваження прокурора та зупинитися з особливою увагою на питаннях взаємодії прокурорів та офіцерів органів досудового розслідування. Ці питання зокрема регулюються такими положеннями Кримінально-процесуального кодексу Литовської Республіки:

Стаття 164. Суб'єкти досудового слідства

Офіцери досудового слідства проводять досудове слідство. Прокурори здійснюють організацію та управління процесом досудового слідства. Прокурор приймає рішення про проведення ним усього процесу досудового слідства або його частини. У

випадках, передбачених цим Кодексом, певні функції досудового слідства може виконувати суддя досудового слідства.

Згідно з новим КПК, досудове слідство – це той етап, який поєднує в собі стадії порушення кримінальної справи і попереднього слідства, які передбачались попередньою редакцією КПК. Поняття порушення кримінальної справи взагалі не використовується у новому КПК. Згідно з новим КПК, після виявлення ознак злочину, замість прийняття рішення про порушення кримінальної справи, починається досудове слідство. Була скасована практика проведення слідчих дій до формального початку кримінального провадження.

Новий КПК по-новому визначає функції офіцерів досудового слідства. У відповідності до попереднього КПК, функції, пов'язані з етапом досудового слідства, виконували офіцери дізнання і попереднього слідства, контроль за діями яких здійснював прокурор, і тільки в деяких випадках вони були зобов'язані (інколи мали право) звертатись до суду з питання примусового застосування санкцій або здійснення інших дій.

У новому КПК функції, пов'язані з проведенням дізнання та попереднього слідства, які часто збігалися одна з одною, були об'єднані в єдину функцію досудового слідства. Її виконання доручається офіцерам досудового слідства. У відповідності до статті 46 Закону № IX-1162 „Про порядок введення в дію і порядок застосування Кримінального кодексу, затвердженого 26 вересня 2000 року Законом № VIII-1968“, Кримінально-процесуального кодексу, затвердженого 14 березня 2000 року Законом № IX-785, і Пенітенціарного кодексу, затвердженого 27 червня 2002 року Законом № IX-994” (Офіційний бюлетень „Valstybės žinios”, 2002 р., № 112-4970), ухваленого 29 жовтня 2002 року, колишні офіцери дізнання і попереднього слідства стали офіцерами досудового слідства.

Новий КПК також вносить зміни до статусу прокурора як учасника кримінального процесу. З офіцера, який в основному здійснював контроль за процесом розслідування, він став суб'єктом кримінального процесу, відповідальним за результати досудового слідства. Прокурор повинен не тільки здійснювати нагляд за належним виконанням офіцерами досудового слідства своїх процесуальних обов'язків, але й брати активну участь у розслідуванні злочинів. Розпорядження прокурора є обов'язковими для виконання офіцерами досудового слідства.

Логіка розподілу функцій між офіцерами досудового слідства і прокурорами ґрунтується на тому факті, що офіцери досудового слідства повинні здійснювати простіші з юридичної точки зору дії, які вимагають швидше кримінологічних, ніж юридичних знань. Обов'язок прокурора – приймати рішення у випадках, коли вимагається вирішення юридичних питань. Прокурор також несе відповідальність за належне проведення всього процесу досудового слідства, тоді як офіцер досудового слідства може уповноважуватися на здійснення дій, пов'язаних тільки з певними його

епізодами, або на збір інформації, необхідної для проведення розслідування певних аспектів справи або для проведення певних етапів досудового слідства.

Відповідно до статті 118 Конституції і статті 164 КПК, надані прокурору функції щодо організації та управління процесом досудового слідства хоча й переплітаються між собою, проте мають відмінні ознаки. Обов'язок прокурора щодо організації проведення досудового слідства означає, що прокурор повинен вирішувати, хто проводитиме досудове слідство: один орган досудового слідства чи декілька установ, що співпрацюватимуть між собою. В останньому випадку прокурор визначає дії, виконання яких покладається на кожну відповідну установу. Прокурор також вирішує, в яких випадках необхідна допомога судді досудового слідства.

Управління процесом досудового слідства передбачає визначення прокурором напрямку та обсягу розслідування. У разі необхідності, прокурор повинен також видавати обов'язкові до виконання розпорядження офіцерам досудового слідства щодо здійснення конкретних слідчих дій. Тільки прокурор має право приймати найважливіші рішення, що визначають подальший хід розслідування. Тільки прокурор може приймати рішення про припинення досудового слідства та оформлювати акт обвинувачення шляхом звернення до судді досудового слідства щодо застосування найбільш суворого примусових заходів.

Порядок організації та управління процесом досудового слідства залежить від конкретної справи. У разі вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів прокурор повинен здійснювати неухильний нагляд за процесом досудового слідства і надавати необхідні розпорядження офіцерам досудового слідства. У випадках вчинення злочинів невеликої тяжкості прокурор може надавати офіцерам досудового слідства більші повноваження для прийняття самостійних рішень. Прокурор повинен задалегідь інструктувати офіцерів досудового слідства щодо дій, які останні зобов'язані або мають право здійснювати в типових ситуаціях.

У випадку вчинення злочину будь-якого виду прокурор може вирішувати провести досудове слідство самостійно. Або ж він може вирішити самостійно здійснити тільки деякі дії. Наприклад, прокурор може вирішити взяти на себе розслідування, яке проводиться будь-яким органом досудового слідства, і завершити його; розпочати досудове слідство і потім передати його до органу досудового слідства; вирішити взяти на себе здійснення тільки найбільш складних дій під час проведення слідства, а решту доручити органу досудового слідства.

На відміну від попереднього КПК, новий кодекс не передбачає категорій (переліку) злочинів, розслідування яких повинні проводити тільки офіцери прокуратури. У відповідності до нового КПК, прокурор має право самостійно проводити досудове слідство у справах про вчинення будь-яких злочинів або доручати таке розслідування органу досудового слідства.

Своїм Наказом № І-40 від 25 лютого 2004 року Генеральний прокурор Литовської Республіки затвердив Рекомендації щодо діяльності прокурора під час здійснення

організації та керівництва процесом досудового слідства. У цих рекомендаціях детальніше врегульовано питання, розглянуті вище.

Повноваження судді досудового слідства визначені у статті 173 КПК. У новому кодексі вибір було зроблено на користь моделі так званого пасивного судді досудового слідства. За своєю власною ініціативою суддя досудового слідства не здійснює жодних дій, він бере участь у кримінальному процесі періодично для здійснення окремих дій або винесення окремих рішень тільки за рішенням прокурора або на основі скарги, поданої стороною процесу.

Стаття 166. Початок досудового слідства

Досудове слідство починається:

- 1) після отримання скарги, заяви або повідомлення про злочин;
- 2) у випадку, коли прокурор або офіцер досудового слідства самі виявляють ознаки злочину і складають офіційний звіт.

У випадках, передбачених цим Кодексом, досудове слідство починається тільки за умови наявності скарги з боку постраждалої сторони. Рішення про початок досудового слідства приймають прокурор, керівник органу досудового слідства або уповноважена ним особа шляхом прийняття рішення у зв'язку із скаргою, заявою або повідомленням про злочин. Кожний випадок початку досудового слідства реєструється у встановленому порядку. Особа, яка подає скаргу, заяву або повідомлення про злочин, повинна бути поінформована про початок досудового слідства.

Порядок реєстрації початку досудового слідства визначений наказом № I-58 Генерального прокурора Литви від 18 квітня 2003 року (Офіційний бюлетень „Valstybės žinios”, 2003 р., № 39-1807).

Стаття 169. Дії прокурора при початку досудового слідства

Після отримання скарги, заяви чи повідомлення про злочин або встановлення ознак злочину прокурор повинен негайно розпочати досудове слідство.

Після початку досудового слідства прокурор або здійснює усі відповідні дії сам, або доручає проведення такого слідства органу досудового слідства.

Після отримання скарги, заяви чи повідомлення про вчинення злочину прокурор не має права передоручати прийняття рішення про початок досудового слідства органу досудового слідства. Прокурор зобов'язаний прийняти рішення про порушення досудового слідства, а потім, у відповідності до частини 2 статті 164 і частини 2 статті 169 КПК, вирішити, хто – повністю або частково – проводитиме відповідне досудове слідство.

Незважаючи на те, що КПК не встановлює такого зобов'язання, розслідування у справах особливого суспільного значення проводять самі прокурори. Згідно з пунктом

7 частини 4 статті 48 Закону № IX-1162 „Про порядок введення в дію і порядок застосування Кримінального кодексу, затвердженого 26 вересня 2000 року”, Кримінально-процесуального кодексу, затвердженого 14 березня 2000 року, і Пенітенціарного кодексу, затвердженого 27 червня 2002 року”, 11 квітня 2003 року наказом Генерального прокурора були затверджені Рекомендації щодо застосування статей 169 і 171 нового Кримінально-процесуального кодексу (Офіційний бюлетень „Valstybės žinios”, 2003 р., № 39-1805). Відповідно до частини 1 статті 164 (суб’єкти досудового слідства) КПК, яка передбачає, що досудове слідство проводять офіцери досудового слідства, а організацію та управління цим процесом здійснюють прокурори, органам прокуратури рекомендується самим проводити досудове слідство тільки у виняткових випадках.

Що стосується реальних можливостей виконання функцій прокурора, прокурорам рекомендується проводити розслідування у справах про вчинення таких злочинів:

- 1) злочини, розслідування яких вимагає особливо високої кваліфікації слідчих;
- 2) злочини особливого суспільного значення;
- 3) злочини, які вчинені особами, або потерпілими яких є особи, які займають на цей момент або займали в минулому одну за таких посад: Президент Литовської Республіки, члени Сейму або Уряду, судді Конституційного суду, судді або прокурори;
- 4) злочини, пов’язані з елементами корупції;
- 5) злочини, вчинені організованими злочинними угрупованнями або кримінальними організаціями;
- 6) злочини, пов’язані з перевищенням повноважень з боку офіцера досудового слідства в ході проведення досудового слідства;
- 7) інші злочини, визначені рішенням старшого прокурора відповідної прокуратури.

Доручаючи проведення досудового слідства органу досудового слідства, прокурор керується положеннями статті 165 КПК, Рекомендаціями Генерального прокурора щодо розподілу діяльності з розслідування злочинів між органами досудового слідства і положеннями статті 174 (місце проведення досудового слідства). У випадку відсутності єдиної думки щодо місця проведення досудового слідства, старший прокурор обласної прокуратури доручає проведення відповідного досудового слідства прокурору іншого району або органу досудового слідства певного району; Генеральний прокурор або старший прокурор департаменту або відділу Генеральної прокуратури доручають проведення відповідного досудового слідства прокурору іншої області чи району або органу досудового слідства іншої області чи району.

Стаття 170. Повноваження прокурора в процесі досудового слідства

Прокурор має право сам проводити увесь процес досудового слідства або здійснювати окремі слідчі дії в ході його проведення.

У випадку коли весь процес досудового слідства або окремі його етапи здійснюються офіцерами досудового слідства, прокурор зобов'язаний здійснювати контроль за ходом проведення такого досудового слідства.

Прокурор видає розпорядження щодо проведення досудового слідства, які є обов'язковими для виконання офіцерами досудового слідства, а також скасовує незаконні або необґрунтовані рішення.

Прокурор має виключне право приймати рішення з таких питань:

- 1) об'єднання або відокремлення окремих ліній розслідування;
- 2) припинення досудового слідства;
- 3) відновлення закритого досудового слідства;
- 4) завершення слідства та оформлення акту обвинувачення.

Тільки прокурор має право звертатися до судді досудового слідства щодо здійснення дій, які відносяться до компетенції такого судді. У випадках, передбачених статтями 214 та 217 цього Кодексу, суддя досудового слідства затверджує рішення прокурора про закриття досудового слідства або відновлення закритого досудового слідства.

Після уповноваження офіцерів досудового слідства на проведення усього процесу досудового слідства або окремої його частини, прокурор повинен забезпечити належне виконання такими офіцерами своїх відповідних функцій. З цією метою, прокурор здійснює контроль за роботою офіцерів досудового слідства. Функція контролю є допоміжною функцією по відношенню до конституційних функцій прокурора щодо організації та управління процесом досудового слідства. Прокурор повинен володіти інформацією про хід досудового слідства та його результати. Оптимальні форми співпраці в ході проведення досудового слідства визначаються наказами та розпорядженнями Генерального прокурора, затвердженими його наказами рекомендаціями, які регулюють порядок організації розслідування, а також спільними наказами Генерального прокурора та керівника органу досудового слідства, що виконує функції досудового слідства.

Усі розпорядження щодо проведення досудового слідства, які видаються прокурором в ході проведення такого слідства, є обов'язковими для виконання офіцерами досудового слідства. КПК не передбачає оскарження таких розпоряджень або відмову від їх виконання. Встановлена у попередньому КПК незалежність офіцерів дізнання у новому кодексі не передбачається. Згідно з новим кодексом, прокурор несе відповідальність за прийняття усіх важливих рішень на стадії досудового слідства, і, відповідно, офіцери досудового слідства можуть здійснювати самостійні процесуальні дії тільки тією мірою, якою це дозволено прокурором, який керує відповідним процесом досудового слідства.

Офіцер досудового слідства не має права безпосередньо звертатися до судді досудового слідства. Офіцер досудового слідства, який вважає, що суддя досудового

слідства повинен здійснити певні дії, що відносяться до його компетенції, повинен проінформувати про це прокурора. Прокурор вирішує, чи є така пропозиція офіцера досудового слідства обґрунтованою.

Стаття 171. Дії офіцера досудового слідства при порушенні досудового слідства

Якщо до органу досудового слідства надходить скарга, заява або повідомлення про вчинення злочину, або якщо орган досудового слідства сам встановлює ознаки вчинення злочину, офіцер досудового слідства повинен негайно розпочати досудове слідство та повідомити про це прокурора.

Після отримання повідомлення від офіцера досудового слідства прокурор вирішує, хто проводитиме розслідування. Прокурор може вирішити:

- 1) самостійно провести весь процес досудового слідства або окремі його етапи;
- 2) доручити проведення досудового слідства органу досудового слідства, від якого прокурор отримав інформацію про відповідне досудове слідство;
- 3) доручити проведення досудового слідства іншому органу досудового слідства.

Прокурор має право формувати слідчу групу у складі декількох офіцерів одного або декількох органів досудового слідства.

У випадку наявності обставин, передбачених у частині 1 статті 166 КПК, орган досудового слідства може негайно розпочати досудове слідство. Керівник органу досудового слідства або уповноважена ним особа повинні забезпечити виконання термінових слідчих дій і повідомити про початок такого досудового слідства прокуророві. Порядок і умови надання такого повідомлення встановлюються прокурорами, які співпрацюють з органами досудового слідства. Про вчинення найбільш тяжких злочинів прокурор повинен бути поінформований негайно. Про вчинення інших злочинів – протягом 24 годин.

Після початку досудового слідства орган досудового слідства здійснює всі необхідні дії, передбачені для виконання офіцером досудового слідства у КПК, якщо прокурор на надає інших розпоряджень.

Після отримання повідомлення про порушення досудового слідства від органу досудового слідства прокурор негайно починає виконання функцій, пов'язаних з організацією та управлінням процесом досудового слідства. У найкоротші можливі строки він приймає рішення, передбачені у частинах 2 і 3 статті 171 КПК.

Прокурор має право уповноважувати органи досудового слідства на проведення відповідного слідства, не дотримуючись Рекомендацій щодо розподілу діяльності з розслідування злочинів між органами досудового слідства, затверджених наказом Генерального прокурора. Якщо, на думку прокурора, доцільним є використання можливостей певного органу досудового слідства для розслідування злочину, який

зазвичай не відноситься до компетенції такого органу, він має право доручити проведення досудового слідства такому органу. Поліція, яка є універсальним органом досудового слідства, може проводити досудове слідство у будь-яких справах без обмеження.

Якщо прокурор вважає, що співпраця декількох органів досудового слідства в ході розслідування певного злочину є необхідною протягом більшого періоду часу, замість уповноваження на проведення розслідування окремих органів досудового слідства він може сформувати спільну слідчу групу.

У правовій літературі прокурора називають „керівником досудового слідства”, який несе безпосередню відповідальність за успішне проведення досудового слідства і який приймає найважливіші рішення на стадії досудового слідства, які здійснюють значний вплив на подальший хід кримінального провадження. Офіцери досудового слідства зобов’язані дотримуватися і виконувати всі законні накази прокурора. Закон не передбачає права офіцерів досудового слідства не підкорятися наказам прокурора чи оскаржувати їх шляхом звернення до прокурора вищого рівня, суду тощо. Пункт 2 статті 172 Кримінально-процесуального кодексу безпосередньо говорить про те, що офіцер досудового слідства зобов’язаний виконувати всі рішення прокурора.

Офіцери досудового слідства працюють в органах досудового слідства, згідно з офіційним порядком вони підпорядковуються керівникам таких органів, однак у контексті кримінального провадження вони підпорядковуються тільки прокурору. Кримінально-процесуальний кодекс не передбачає права керівників органів досудового слідства будь-яким чином впливати на процесуальні дії офіцера досудового слідства; керівник не має права ані видавати розпорядження щодо проведення розслідування, прийняття будь-яких процесуальних рішень або здійснення дій, ані скасовувати незаконні процесуальні рішення, прийняті офіцером досудового слідства.

Стаття 20 Закону „Про прокуратуру” передбачає, що у випадку встановлення прокурором факту порушення офіцером досудового слідства належного порядку проведення досудового слідства, такий прокурор може видати наказ про порушення дисциплінарного провадження проти відповідного офіцера досудового слідства. Проте прокурор не має права карати офіцера досудового слідства в порядку дисциплінарного провадження або накладати на нього дисциплінарне стягнення, оскільки офіцери досудового слідства не знаходяться у безпосередньому підпорядкуванні прокурора з точки зору дисциплінарного порядку. Прокурори повинні передавати наказ про накладення дисциплінарного стягнення відповідному відділу органу досудового слідства.

Органи досудового слідства не підпорядковуються один одному з процедурної точки зору; прокурори, які керують слідчим процесом, або прокурори вищого рівня здійснюють координацію та регулювання взаємовідносин між органами досудового слідства в ході розслідування конкретних кримінальних справ. Такі прокурори можуть передоручати проведення досудового слідства від одного органу до іншого або

створювати слідчі групи у складі офіцерів одного або декількох органів досудового слідства.

Згідно з чинним законодавством, прокурор приймає свої процесуальні рішення самостійно та незалежно. Прокурори вищого рівня не можуть вказувати прокурору, яке саме процесуальне рішення той повинен прийняти. Однак вони можуть надавати вказівки щодо процесуальних рішень, які не оформлюються як рішення. При визначенні у законодавстві понять прокурора вищого рівня і прокурора, який керує слідчим процесом, багато прокурорів різних рівнів втратили можливість здійснювати контроль за ходом проведення конкретного досудового слідства. Це також означає, що при розслідуванні конкретної справи контроль над діями офіцерів досудового слідства здійснює тільки один прокурор. Офіцери досудового слідства не можуть приймати найбільш важливих рішень у кримінальних справах, внаслідок чого на них важко здійснювати адміністративний вплив, що ґрунтується на можливостях підпорядкування.

СЛІДЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ПО БОРОТБІ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ І КОРУПЦІЄЮ

У системі прокуратури існує спеціалізація діяльності окремих прокурорів. Так, справами по корупцію займається Слідчий департамент по боротьбі з організованою злочинністю і корупцією Генеральної прокуратури та слідчі відділи по боротьбі з організованою злочинністю і корупцією у складі обласних органів прокуратури.

Наказом Генерального прокурора № 194-k від 2 квітня 1993 року при Генеральній прокуратурі було створено Слідчий відділ по боротьбі з організованою злочинністю і корупцією. У 1995 році наказом Генерального прокурора слідчі відділи по боротьбі з організованою злочинністю і корупцією були створені у складі обласних прокуратур міст Вільнюс, Каунас, Клайпеда, Шяуляй та Паневежис. Наказом Генерального прокурора № 23 від 14 лютого 2001 року Слідчий відділ по боротьбі з організованою злочинністю і корупцією Генеральної прокуратури було реорганізовано у Слідчий департамент по боротьбі з організованою злочинністю і корупцією, в якому працює 19 прокурорів. Очолює зазначений Департамент старший прокурор Департаменту, який призначається на посаду за наказом Генерального прокурора. Він підпорядковується та є підзвітним Генеральному прокурору та одному із заступників Генерального прокурора, уповноваженому здійснювати контроль за діяльністю Департаменту.

У середньому, у кожному слідчому відділі по боротьбі з організованою злочинністю і корупцією (далі – СВБОЗК), створеному у складі обласної прокуратури, працюють по 6 - 9 прокурорів. Усього в підрозділах по боротьбі з організованою злочинністю і корупцією налічується 53 прокурори.

Слідчий департамент по боротьбі з організованою злочинністю і корупцією Генеральної прокуратури та СВБОЗК обласних прокуратур є спеціалізованими структурними підрозділами прокуратури, які в межах своїх відповідних повноважень:

- 1) провадять досудове розслідування кримінальних справ, пов'язаних із вчиненням злочинів, що мають ознаки організованої злочинності або корупції;
- 2) організують проведення досудового слідства у кримінальних справах, пов'язаних із вчиненням злочинів, що мають ознаки організованої злочинності або корупції, та здійснюють управління процесом проведення такого досудового розслідування;
- 3) підтримують державне обвинувачення в суді у випадках, коли проводиться розгляд справ, розслідування яких проводилось такими підрозділами або органами досудового слідства, контроль над якими вони здійснюють;
- 4) здійснюють контроль за діями офіцерів досудового слідства у випадках, коли розслідування проводиться поліцейськими підрозділами по боротьбі з організованою злочинністю або Службою спеціальних розслідувань;
- 5) займаються збором, аналізом та узагальненням інформації щодо організованої злочинності та корупційних правопорушень;
- 6) приймають участь у розробці проектів програм та заходів боротьби й попередження корупції та їх імплементації;
- 7) приймають участь у законопроектній діяльності та розробляють коментарі і пропозиції;
- 8) розробляють методологічні рекомендації та керівництва з питань, що віднесені до їх компетенції.

Також ними здійснюється контроль за передачею судових рішень на виконання, а також безпосередньо за їх виконанням.

За рішенням керівників структурних підрозділів прокуратури по боротьбі з організованою злочинністю і корупцією, тобто старших прокурорів, прокурори таких структурних підрозділів: проводять досудове слідство; організують проведення досудового слідства центральними і територіальними підрозділами Поліцейської служби по боротьбі з організованою злочинністю та Служби спеціальних розслідувань, а також керують їхніми діями. Прокурори, які проводять, організують та керують процесом досудового слідства, виступають як державні обвинувачі під час розгляду відповідних справ у судах першої інстанції, а також в апеляційних та касаційних судах.

Як прокурори, які проводять досудове слідство, так і ті, хто організовує і контролює цей процес, мають також свою окрему спеціалізацію у відповідності до характеру злочинів, що розкриваються, наприклад, злочини проти життя та здоров'я людини, майна, економіки, господарського порядку, фінансової системи тощо. Слід відмітити, що такий вид спеціалізації прокурорів спостерігається не тільки в слідчих підрозділах

по боротьбі з організованою злочинністю та корупцією, але також і в інших структурних підрозділах територіальних органів прокуратури, які проводять, організують та керують процесом досудового слідства. Крім того, такий вид спеціалізації можливий тільки за умови, що у відповідному регіоні має місце певна кількісна та якісна диверсифікація злочинів.

КООРДИНАЦІЯ У СФЕРІ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ

Координація дій органів досудового слідства у зв'язку із розслідуванням злочинів, які мають ознаки організованої злочинності або корупції здійснюється цим Департаментом.

На сьогодні система суб'єктів, які здійснюють свою діяльність у сфері попередження корупції, регулюється Законом „Про попередження корупції” № IX-904 від 28 травня 2002 року (Офіційний бюлетень „Valstybės žinios”, 2002 р., № 57-2297), який визначає перелік суб'єктів діяльності з попередження корупції і встановлює їхні права. Закон „Про попередження корупції” передбачає здійснення діяльності з попередження корупції Урядом, Головною комісією службової етики, а також іншими державними та недержавними установами.

Згідно з Національною програмою по боротьбі з корупцією, затвердженою Постановою Сейму Литовської Республіки № IX-711 від 17 січня 2002 року (Офіційний бюлетень „Valstybės žinios”, 2002 р., № 10-355), Уряд, Служба спеціальних розслідувань та інші установи, які здійснюють координацію виконання програми, несуть відповідальність за реалізацію антикорупційних заходів.

З метою координування діяльності суб'єктів діяльності з попередження корупції і розслідування корупційних злочинів, 3 лютого 2003 року на основі Постанови Уряду № 179 був створений постійний міжміністерський колегіальний орган – Міжміністерська комісія з координації боротьби з корупцією. До складу Комісії входять міністр внутрішніх справ, державний канцлер, керівник Служби спеціальних розслідувань, старший прокурор Слідчого департаменту по боротьбі з організованою злочинністю і корупцією Генеральної прокуратури, заступник Голови Державного департаменту безпеки, голова Головної комісії службової етики, секретар Міністерства внутрішніх справ, секретар Міністерства юстиції, віце-міністр фінансів, державний секретар Міністерства економіки та Генеральний комісар литовської поліції. Основні завдання Комісії: координація реалізації Національної програми по боротьбі з корупцією, координація діяльності інших державних і муніципальних установ та органів у сфері попередження корупції і викриття корупційних правопорушень, аналіз стратегічних питань боротьби з корупцією, покращання діяльності державних і муніципальних установ та органів у сфері попередження корупції і викриття корупційних правопорушень. Засідання Комісії проводяться принаймні один раз в 3 місяці.

МАТЕРІАЛЬНЕ ТА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Діяльність органів прокуратури фінансується з державного бюджету. Прокуратура готує кошторис усіх витрат, а Генеральний прокурор керує процесом розподілу коштів. Держава гарантує прокурорам належні умови праці, забезпечує їхню незалежність та надає їм передбачені законом соціальні гарантії шляхом надання фінансування та організаційно-технічних засобів.

Прокурори СВБОЗК отримують зарплати на 10% вищі за інших прокурорів, і Департамент є єдиним підрозділом з таким винятком. Заробітна плата зростає у пропорційній відповідності з вислугою та рангом відповідно до загальних правил, що застосовуються до усіх прокурорів. Так само як і інші прокурори, прокурори СВБОЗК отримують від 28 до 42 календарних днів оплачуваної відпустки.

Всі прокурори СВБОЗК забезпечуються службовими мобільними телефонами, мають право на більший ліміт часу користування ними, мають виділені службові автомобілі та водіїв (так, СВБОЗК в Генеральній прокуратурі має у своєму розпорядженні три офіційні автомобілі, а прокурори регіональних офісів по одному офіційному автомобілю).

Усі офіси прокуратури Литовської республіки забезпечені комп'ютерами з 2006 року через програму Інформатизації прокуратури, що об'єднана в єдину мережу з 1368 компютеризованими робочими місцями. Усі комп'ютери забезпечені програмним забезпеченням, що дозволяє вводити данні, організовувати їх та отримувати їх для користування. Програма містить модуль контролю досудового розслідування.

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Прокурори повинні постійно підвищувати свою кваліфікацію, оцінку якої кожні п'ять років проводить Атестаційна комісія. З метою впровадження подальшої професійної підготовки та підвищення кваліфікації прокурорів у Генеральній прокуратурі було створено Навчально-методичний відділ.

Згідно з положеннями, встановленими Навчально-методичним відділом, професійна підготовка прокурорів складається з початкового курсу підготовки осіб, які працюють на посаді прокурора протягом короткого періоду часу, а також з окремих тренінгів, постійної подальшої підготовки та підвищення кваліфікації. У 2002 році Генеральний прокурор затвердив довгострокову стратегію професійної підготовки прокурорів. Вона повинна була бути запроваджена до 2006 року, але ще й досі так і не була повністю реалізована через брак фінансування. У відповідності до цієї стратегії була розроблена система довгострокової професійної підготовки прокурорів, яка включає в себе багато різних програм і розрахована на 1 500 учасників.

Кількість заходів, що були проведені протягом останніх років, та їх учасників є досить великою. Проте через брак фінансування немає можливості організувати процес

концептуальної і постійної професійної підготовки прокурорів. Закон „Про прокуратуру” передбачає, що 3 % коштів з фонду заробітної плати прокурорів повинні виділятися на цілі їх професійної підготовки, однак на практиці відсутня будь-яка форма фінансування взагалі. У прокуратури немає приміщень для проведення навчальних заходів і розміщення їх учасників. Крім того, не вистачає спеціальної літератури з питань права. Виникла проблема, пов’язана із знанням мов, оскільки тільки невелика частина прокурорів має достатній рівень володіння іноземними мовами, якими проводяться семінари, організовані в іноземних країнах.

Положення про повноваження та порядок діяльності прокуратури та прокурорів (витяг)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Генеральним прокурором
Литовської Республіки
Наказ №. I-108
7 жовтня 2003 р.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПОВНОВАЖЕННЯ ПРОКУРАТУРИ ТА ПРОКУРОРІВ

[витяг]

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Положенням «Про повноваження прокуратури та прокурорів Литовської Республіки» (далі «Положення») визначаються повноваження та обмеження в діяльності Генеральної прокуратури, територіальних (регіональних та окружних) прокуратур, а також самих прокурорів під час виконання ними своїх обов'язків.

2. Прокурори здійснюють свої повноваження на підставі додержання Конституції Литовської Республіки, законодавчих кодексів, Закону «Про прокуратуру», рекомендацій з питань кримінального процесу, затверджених Генеральним прокурором, цього Положення та інших законодавчих актів.

3. Прокурори, під час виконання своїх функцій, повинні мати дозвіл працювати з секретними матеріалами з позначкою «Цілком таємно».

4. Основні терміни, що використовуються в Положенні:

Аналіз – ретельна перевірка або розслідування предмету; метод заснований на розумовому та фактичному розподілі цілісного на компоненти, з метою визначення тієї інформації, що є найважливішою.

Узагальнення – вироблення висновків на основі аналітичних даних, окремих справ, фактів та їх порівняння з іншими.

Обробка даних – будь які дії по роботі з даними: збір, запис, накопичення, класифікація, угруповування, об'єднання, зміна чи корекція, подання, оголошення, використання, зберігання, логічні та арифметичні операції, пошук, розповсюдження, знищення або будь які інші дії чи набір дій з ними.

Повноваження – обсяг та обмеження діяльності прокуратури та окремих прокурорів.

Контроль – здійснення керівництва та перевірки діяльності прокуратури, прокурора, офіцера органу досудового слідства та будь якого іншого офіцера; порівняння поточного статусу правопорушення з тим, що повинен бути та його оцінка.

Перевірка – цілісність перевірки повідомлення, заяви, запита або позова та прийняття рішення щодо нього.

Організація – сукупність організаційних (добровільних) доручень відповідальних осіб.

Очоловання – виконання обов'язків голови.

Виконання – виконання навмисних, спланованих, зазначених, призначених доручень та їх системи, наприклад - виконання рішень, наказів, доручень, реформ, інструкцій, санкціонувань, планів, законів та положень.

Інспекція – цілісність перевірки відповідності та законності дій та/або рішень досудового слідчого чи прокурора, вироків, рішень та/або судових рішень та рішень вищих прокурорів, з метою їх підтвердження, відміни чи апеляції.

Розслідування – досудове слідство у кримінальній справі: сукупність процесуальних дій та рішень.

5. Основні документи, що регулюють діяльність прокуратури:

5.1. такі, що відносяться до управління прокуратурою:

наказ – регулятивний акт виданий Генеральним прокурором (заступником Генерального прокурора) з питань управління, порядку та засад діяльності та організації порядку в середині прокуратури;

розпорядження – регулятивний акт щодо діяльності та організаційного порядку в середині прокуратури, що терміново видається Генеральним прокурором (заступником Генерального прокурора) без прийняття колегіального рішення;

рішення – регулятивний акт про виконання наказів, указів щодо проведення інспекцій, і т.д., виданий Генеральним прокурором (заступником Генерального прокурора), Головним прокурором (заступником Головного прокурора) департаментів/відділів Генеральної прокуратури або Головним прокурором (заступником Головного прокурора) регіональної або окружної прокуратури;

положення – організаційний документ виданий Генеральним прокурором (заступником Генерального прокурора), Головним прокурором (заступником Головного прокурора) регіональної або окружної прокуратури, який визначає процедуру організації роботи департаментів/відділів Генеральної прокуратури або відділів територіальних прокуратур, колегій органів прокуратури, комісій, і таке інше;

5.2. такі, що відносяться до організації процесуальних дій:

Рекомендації з кримінального процесу – документ щодо організації процесуальних дій, затверджений Генеральним прокурором, що пропонує притримання певного порядку під час здійснення кримінального провадження;

Методологічні рекомендації – документ щодо організації процесуальних дій, затверджений Генеральним прокурором, що пропонує притримання певного порядку під час виконання функцій органів прокуратури;

5.3. такі, що відносяться до організації прокурорської служби та роботи працівників органів прокуратури:

наказ – документ, який регулює питання прийняття на роботу або прийняття на державну службу особи або будь які інші питання, що відносяться до організації служби прокуратури та роботи працівників органів прокуратури, виданий Генеральним прокурором (заступником Генерального прокурора), Головним прокурором (заступником Головного прокурора) регіональної або окружної прокуратури;

доручення – документ чи письмове рішення Генерального прокурора (заступника Генерального прокурора), Головного прокурора (заступника Головного прокурора) департаментів/відділів Генеральної прокуратури або Головного прокурора (заступника Головного прокурора) регіональної або окружної прокуратури щодо призначення прокурора на виконання певних дій;

дозвіл – документ виданий Генеральним прокурором, який надає прокуророві право діяти від імені органів прокуратури або Генерального прокурора;

інструкція – документ виданий Генеральним прокурором (заступником Генерального прокурора) або Головним прокурором (заступником Головного прокурора) регіональної або окружної прокуратури, що визначає та регулює діяльність посадової особи або працівника органів прокуратури.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА КОНТРОЛЬ НАД ЇЇ ЗДІЙСНЕННЯМ

Генеральний прокурор та прокурорські працівники Генеральної прокуратури:

6. Спрямовують роботу територіальних органів прокуратури, здійснюють контроль за їх діяльністю та забезпечують методологічну підтримку.
7. Готують документи з питань управління органами прокуратури Литовської республіки, процесуальних дій, організації роботи прокурорів та працівників органів прокуратури; забезпечують виконання завдань передбачених цими документами, а також роботу колегії прокуратури та комісії.
8. Готують стратегічні плани та інвестиційні проекти, щорічні звіти про стан роботи та визначають напрями майбутньої діяльності органів прокуратури.
9. Отримують від та подають до територіальних органів прокуратури данні, необхідні для проведення перевірок, розслідування або аналізу. У випадках, коли не було досягнуто спільного рішення з певного питання, прийняття такого рішення передається вищестоящим прокурорам.
10. Аналізують стан злочинності в країні та в її окремих територіальних одиницях.
11. Скеровують звітність про роботу органів прокуратури, підготовку статистичних звітів, реєстрацію законів та інших законодавчих актів, забезпечують юридичною літературою.
12. До 10 лютого кожного року готують та подають на колегію щорічний аналіз стану злочинності в Литовській республіці та її регіонах, а також ситуації щодо виконання процесуальних дій органами прокуратури та органами досудового слідства.
13. Готують стандартизовані форми необхідні для організації роботи органів прокуратури та виконання процесуальних дій прокурорами.
14. Скеровують роботу посадових осіб органів прокуратури та працівників Генеральної прокуратури; здійснюють контроль над порядком прийняття на роботу в територіальні органи прокуратури.
15. Опікуються особистими і спеціальними особистими даними та особистими справами прокурорів, осіб що висловили бажання працювати в органах прокуратури, державних службовців органів прокуратури та працівників Генеральної прокуратури України.

16. Опікуються даними включно з конфіденційною інформацією та забезпечують її захист в межах Генеральної прокуратури; займаються організацією та контролем над роботою та охороною даних, що містять у собі конфіденційну інформацію, в територіальних органах прокуратури.

17. Здійснюють підготовку прокурорів з питань роботи з даними, що містять у собі конфіденційну інформацію; застосовують заходів по забезпеченню кожного прокурора дозволом роботи з конфіденційною інформацією з позначкою «Цілком таємно».

18. Розподіляють, зберігають та видають засоби особистого захисту та здійснюють контроль за дотриманням вимог статті 55 та 56 Закону «Про прокуратуру».

19. Головний прокурор (заступник Головного прокурора) департаментів/відділів Генеральної прокуратури здійснює контроль за виконанням функцій доручених прокурорам Генеральної прокуратури України.

20. Генеральний прокурор (заступник Генерального прокурора), Головний прокурор (заступник Головного прокурора) департаментів/відділів Генеральної прокуратури:

20.1. визначає напрями діяльності прокурорів Генеральної прокуратури;

20.2. організовує та видає накази про здійснення контролю, проведення перевірок з певних питань, узагальнює ситуацію щодо виконання певних функцій прокурорами Генеральної та територіальних прокуратур;

20.3. за встановленою процедурою, має право давати доручення прокурорам Генеральної прокуратури або інших територіальних прокуратур на проведення перевірок позовів, запитів або заяв;

20.4. має право пропонувати виплату преміальних прокурорам та працівникам прокуратур.

21. Генеральний прокурор (заступник Генерального прокурора):

21.1. призначає проведення комплексних перевірок в будь якій територіальній прокуратурі;

21.2. визначає стандартизовані форми подання статистичних та інших періодичних звітів;

21.3. приймає на державну службу в прокуратуру осіб або приймає на роботу працівників Генеральної прокуратури;

21.4. затверджує заяви про відпустки прокурорів та працівників Генеральної прокуратури та головних прокурорів територіальних прокуратур;

21.5. подає висновки та пропозиції Президентові, Парламенту та уряду Литовської республіки щодо застосування законів та інших нормативних актів.

Територіальний прокурор та прокурорські працівники Територіальної прокуратури

22. Здійснюють функції по управлінню прокуратурами, процесуальні дії, забезпечують організацію роботи прокурорів та працівників прокуратур, виконання рішень колегії прокуратури та комісій, завдання Головного прокурора (заступника Головного прокурора) територіальних прокуратур.

23. Здійснюють контроль, проводять інспекції, роблячи висновки щодо стану виконання різних функцій прокуратури територіального рівня, судів та органів попереднього слідства, контроль за якими здійснюється прокуратурою.

24. Отримують та подають данні необхідні для перевірок, розслідування та аналізу від прокурорів Генеральної прокуратури та територіальних прокуратур. У випадках, коли не було досягнуто спільного рішення з певного питання, прийняття такого рішення передається вищестоящим прокурорам.

25. Аналізують стан злочинності на територіях територіальних прокуратур.

26. Забезпечують звітність про діяльність територіальних прокуратур та готують статистичні звіти.

27. До 20 січня кожного року готують та подають в Генеральну прокуратуру та прокуратуру регіонального рівня щорічний аналіз стану злочинності в місті (регіоні), а також ситуації щодо виконання процесуальних дій органами прокуратури та органами досудового слідства даного округу.

28. Окружна прокуратура готує та подає Генеральній прокуратурі та регіональній прокуратурі (до 20 січня кожного року) щорічний звіт про рівень злочинності в місті (регіоні) та аналіз здійснення процесуальних дій органами досудового розслідування підпорядкованими регіональним прокуратурам або регіону.

29. Працюють з даними що включають в себе конфіденційну інформацію та забезпечують її захист.

30. Головний прокурор (заступник Головного прокурора) територіальної прокуратури здійснює контроль за виконанням функцій прокурорам прокуратур територіальноно рівня.

31. Головний прокурор (заступник Головного прокурора) територіальної прокуратури:

31.1. визначає напрямки роботи прокурорів, однак доручення на конкретний напрям роботи надається на строк, що не перевищує один рік;

31.2. надає накази щодо здійснення контролю, проведення інспекцій та звітування про виконання конкретних функцій прокуратур;

31.3. має право давати доручення (за встановленою процедурою) прокурорам на проведення перевірок позовів, запитів або заяв;

31.4. приймає на роботу та визначає розподіл обов'язків;

31.5. за погодженням з Генеральним прокурором (заступником Генерального прокурора), визначає рівень заробітної платні та інших виплат працівникам;

31.6. надає дозвіл на відпустки прокурорам та працівникам прокуратури;

31.7. надає пропозиції Генеральному прокурору щодо виплат преміальних прокурорам та працівникам прокуратур.

III. ДОСУДОВЕ СЛІДСТВО

Генеральний прокурор та прокурорські працівники Генеральної прокуратури:

32. Проводять досудове розслідування у особливо важливих кримінальних справах.

33. Організують та здійснюють керівництво досудовим розслідуванням в справах, що розслідуються офіцерами Бюро кримінальної поліції Литовської республіки, Спеціальної служби розслідувань, Департаменту національної безпеки, Кримінальної служби фінансових розслідувань, Центрального органа досудового розслідування Протипожежного Департаменту, Центрального органа досудового розслідування Національної служби прикордонної безпеки, Військової поліції, Кримінальної служби митниці, якщо їх офіси розташовуються на території міста Вільнюс.

34. Здійснюють процесуальні дії щодо застосування всіх заходів примусового характеру згідно закону в усіх судах.

35. Розглядають скарги сторін щодо процесуальних дій та рішень прокурорів Генеральної прокуратури та Головних прокурорів регіонів; а також щодо процесуальних дій та рішень офіцерів досудового розслідування в випадках коли досудове розслідування було організоване та скероване прокурором Генеральної прокуратури.

36. Розглядають скарги, заяви та запити окремих осіб про відновлення їх прав, встановлюють факт примусу до праці, незаконного утримання у гетто, концентраційних таборах та місцях примусового затримання інших типів та визначення строку існування таких умов, застосування інших видів репресії, визнання статуту жертви подій 11-13 січня 1991 року або інших актів агресії СРСР.

37. На підставі додержання цього Закону, здійснюють перевірку попередніх рішень про відновлення громадянських прав осіб, організують та скеровують досудове слідство в архівних кримінальних справах у відповідності з рішеннями Верховного Суду Литовської республіки, представляють висновки під час слухань.

38. Генеральний прокурор (заступник Генерального прокурора), Головний прокурор (заступник Головного прокурора) департаментів/відділів Генеральної прокуратури:

38.1. у випадку не досягнення згоди щодо місця проведення судового розгляду або розслідування - вирішує питання призначення територіального офісу для здійснення перевірки скарги, подання або заяви про злочинну діяльність або для організації досудового розслідування в кримінальній справі;

38.2. має право дати доручення будь якому прокурору або територіальному офісу про здійснення перевірки скарги, подання або заяви про злочинну діяльність або для провадження, організації або здійснення керівництва досудовим розслідуванням в будь якій кримінальній справі в органах досудового розслідування;

38.3. має право проводити інспекції або призначати будь якого прокурора Генеральної прокуратури на проведення інспекції щодо законності та доцільності процесуальних дій або рішень та можуть надавати будь які інструкції в письмовому вигляді будь якому старшому прокурору територіального рівня щодо проведення процесуальних дій (окрім закриття справи) або щодо законності та доцільності рішень в будь яких кримінальних справах, в яких досудове розслідування провадиться, організовується або скеровується прокурором територіального рівня.

39. При застосування процесуального законодавства, Генеральний прокурор (заступник Генерального прокурора) є вищестоящим прокурором для будь якого іншого прокурора та має право на прийняття вмотивованого рішення щодо відміни будь якого не законного процесуального рішення прокурора.

Регіональний прокурор та прокурорські працівники Регіональної прокуратури

40. Розглядають скарги, заяви та запити щодо кримінальних дій які скоєно на території, що віднесені до підслідності окружного офісу цього регіонального офісу та підслідності регіонального суду, в випадках коли досудове розслідування по цій справі провадиться органом досудового розслідування підконтрольного цій регіональній прокуратурі.

41. Організують та провадять досудове розслідування у кримінальних справах:

41.1. що підпадають під юрисдикцію регіонального суду, якщо злочин було скоєно в місті чи регіоні де розташована регіональна прокуратура (окрім регіону Клайпеди) та міста Нерінги;

41.2. що віднесені до підслідності регіонального суду, якщо злочин розслідується досудовими офіцерами розслідування чій офіс знаходиться в місті розташування регіональної прокуратури;

41.3. по яких злочинні діяння розслідуються офіцерами досудового розслідування, Служби спеціальних розслідувань, територіальними підрозділами територіальних офісів поліції, що розташовані в місті розташування регіональної прокуратури.

42. Здійснюють процесуальні дії, пов'язані з застосуванням таємних заходів передбачених законом у будь якому суді.

43. Розглядають скарги сторін щодо процесуальних дій та рішень прокурорів регіональної прокуратури та Головних прокурорів округів в окремих регіонах; а також щодо процесуальних дій та рішень офіцерів досудового розслідування в випадках коли досудове розслідування було організоване та скероване прокурором регіональної прокуратури.

44. Головний прокурор (заступник Головного прокурора) регіону:

44.1. вирішує в яку прокуратуру цього регіону повинні бути направлені скарги, заяви та повідомлення про злочини для проведення аналізу або для організації досудового розслідування, у випадках коли не існує згоди про місце аналізу або розслідування;

44.2. має право дати доручення будь якому прокурору регіонального офісу про провадження та здійснення керівництва досудового розслідування в будь якій кримінальній справі в органах досудового розслідування підпорядкованих прокуратурі цього регіону;

44.3. в деяких випадках має право доручити окружній прокуратурі провадити досудове розслідування у кримінальній справі;

44.4. має право доручити окружній прокуратурі (за винятком Вільнюса, Каунаса, міста Сіауліаі та регіональної прокуратури та міських прокуратур Паневезіса і Клайпеди) організувати та скеровувати досудове розслідування у кримінальній справі віднесеній до підслідності окружного суду;

44.5. має право проінспектувати та доручити інспектування законності та обгрунтованості процесуальних дій та рішень прокурору регіональної прокуратури, та вказати у письмовій формі окружному прокурору про виконання процесуальних дій (окрім рішення того яке рішення повинно бути прийнято), або про законність та обгрунтованість рішень в випадках коли досудове слідство в кримінальній справі в юрисдикції регіонального суду провадиться, організовується та скеровується окружним прокурором цього регіону.

Окружний прокурор та прокурорські працівники Окружної прокуратури

45. Розглядають скарги, заяви та повідомлення про злочинні діяння, поведінку та скеровують досудове розслідування.

46. Організують та провадять досудове розслідування в кримінальних справах, які віднесено до підслідності суду округу, в випадках коли злочинні дії скоєно на території регіональних (за винятком Каунаса, Сіауліаі та Вільнюса) та окружних прокуратур Друскінінкай, Паланги, міста Вісагінас.

47. Здійснюють процесуальні дії в усіх судах щодо застосування процесуальних заходів примусового характеру передбачених законом, коли досудове розслідування провадиться, організовується та скеровується ними.

48. Розглядають скарги сторін щодо процесуальних дій та рішень окружних прокурорів прокуратури та офіцерів досудового розслідування в випадках коли досудове розслідування було організоване та скероване окружним прокурором.

49. Головний прокурор (заступник Головного прокурора) округу:

49.1. приймає рішення щодо передачі кримінальних справ в іншу територіальну прокуратуру для організації досудового розслідування;

49.2. видає накази про перевірку скарг підозрюваних у скоєнні злочину щодо правомочності дій офіцерів місць досудового утримання під вартою та місць ув'язнення.

IV. ДЕРЖАВНЕ ОБВИНУВАЧЕННЯ ТА НАГЛЯД ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНІВ ПРИ ВИКОНАННІ СУДОВИХ РІШЕНЬ

[...]

V. ЗАХИСТ ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯНИНА АБО ДЕРЖАВИ

[...]

VI. ПРАВОВА ДОПОМОГА, МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ

[...]

VII. ПІДГОТОВКА ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Генеральний прокурор та прокурорські працівники Генеральної прокуратури:

133. Займаються підготовкою методологічних засобів для навчання, рекомендацій та програм.

134. Організують та здійснюють контроль над практичною підготовкою прокурорів. Забезпечують методологічну підтримку головам підготовчих курсів.

135. Організують проведення курсів навчання, конференцій, семінарів, лекцій, навчань в національних та іноземних правоохоронних та освітніх закладах.

136. Організують підвищення кваліфікації прокурорів у відповідності із встановленими планами, програмами, рекомендаціями та методологіями.

137. Продовжують розвиток затверджених програм, займаються підготовкою підвищення кваліфікації, курсів тренінгів, семінарів для державних офіцерів (заступників прокурорів, спеціалістів) прокуратур.

138. Здійснюють співробітництво з національними та іноземними закладами щодо підготовки та підвищення кваліфікації прокурорів.

Територіальний прокурор та прокурорські працівники Територіальної прокуратури

139. Організують, здійснюють контроль за практичною підготовкою прокурорів та опікуються їх проведенням.

140. Організують підвищення кваліфікації прокурорів.

141. Надають методологічну підтримку процесу розвитку кар'єр прокурорів.

142. Надають пропозиції Генеральній прокуратурі щодо підготовки та підвищення кваліфікації.

VIII. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СИСТЕМИ

[...]

IX. ФІНАНСУВАННЯ, ЗВІТНІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ

[...]

X. ОФІСНА РОБОТА

[...]

XI. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

185. Положення є законодавчим актом застосування вимог визначених у Кримінальному кодексі та в Законі про Прокуратуру, та є обов'язковими до виконання усіма суб'єктами правовідносин.

Відповідно до вимог частини 6 статті 26 Закону “Про прокуратуру Литовської республіки”, я ознайомився з Положенням “Про повноваження прокуратури та прокурорів”

_____ прокурор.

Закон Республіки Литви «Про прокуратуру»

РЕСПУБЛІКА ЛИТВА

ЗАКОН ПРО ВНЕСЕННЯ ПОПРАВОК ДО ЗАКОНУ ПРО ПРОКУРАТУРУ

13 жовтня 1994 № I – 599, Вільнюс

(з внесеними змінами від 22 квітня 2003 р. № IX – 1518)

Стаття 1. Переглянута версія Закону Литовської республіки про прокуратуру

До Закону Литовської Республіки про прокуратуру будуть внесені такі зміни та він буде викладений таким чином:

ЗАКОН ЛИТОВСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ПРО ПРОКУРАТУРУ

Стаття 1. Мета закону

Закон Литовської Республіки про прокуратуру визначає статус, функції, структуру, основні принципи та контроль за діяльністю прокуратури Республіки Литви (далі – прокуратура), а також статус прокурорів Республіки Литви (далі – прокурори), їхню компетенцію, права та обов'язки, забезпечення, умови щодо надання винагород та умови притягнення до відповідальності, соціальні гарантії, положення щодо використання особистих засобів захисту.

СТАТУС, СТРУКТУРА, ФУНКЦІЇ ТА ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ

Стаття 2. Прокуратура, статус та функції

1. Прокуратура є державною установою, яка виконує функції, визначені Конституцією Республіки Литви, цим законом та іншими законами. Прокуратура допомагає забезпечити законність та допомагає судам у відправленні правосуддя. Прокуратура повинна, відповідно до підстав та згідно з процедурами, визначеними законодавством:

- 1) організувати та керувати досудовим розслідуванням;
- 2) проводити досудове розслідування чи окремі дії в рамках досудового розслідування;
- 3) контролювати дії слідчих під час кримінального провадження;

- 4) підтримувати обвинувачення від імені держави;
- 5) контролювати передання судового рішення на виконання та його подальше виконання;
- 6) координувати дії органів досудового розслідування, які стосуються розслідувань кримінальних правопорушень;
- 7) захищати суспільні інтереси;
- 8) аналізувати у межах своєї компетенції скарги, заяви та петиції, які подаються фізичними особами;
- 9) брати участь у підготовці та виконанні національних і міжнародних програм з попередження злочинності;
- 10) брати участь у законодавчому процесі;
- 11) виконувати інші функції відповідно до законодавства.

Стаття 3. Правова база діяльності прокуратури

1. У своїй діяльності прокуратура керується Конституцією Республіки Литви, цим законом, іншими правовими актами, а також міжнародними договорами, стороною яких є Республіка Литва.
2. Прокурор приймає самостійні та незалежні рішення, які базуються на законі та принципах розумності, поваги до прав та свобод людини, презумпції невинуватості, а також принципі рівності людей перед законом, не зважаючи на їхній соціальний та сімейний статус, обов'язки, професію, переконання, погляди, походження, расу, стать, національність, мову, релігійні переконання та освіту.
3. Законні вимоги та рішення прокурора є обов'язковими для всіх державних та муніципальних установ та органів, їх посадових осіб, державних службовців та працівників, фізичних та юридичних осіб та повинні виконуватися на всій території держави Литви. Не виконання вимог та рішень прокурора тягне за собою відповідальність перед законом.
4. Дії та рішення прокурора можуть бути оскаржені до старшого прокурора та до суду відповідно до процедури, визначеної законом.
5. Шкода завдана особам неправовими діями чи бездіяльністю прокурора компенсується відповідно до процедури, визначеної Законом про компенсацію шкоди, завданої незаконними діями державних установ чи Цивільним кодексом та Цивільно-процесуальним кодексом.

Стаття 4. Контроль за діяльністю прокуратури

1. Прокуратуру очолює Генеральний прокурор Республіки Литви (надалі - Генеральний прокурор). Він відповідає за свою діяльність перед Президентом Республіки та Парламентом (Сейм) Республіки Литви.
2. Парламент Литовської Республіки визначає пріоритети діяльності прокуратури та контролює її діяльність.

3. Процесуальні дії прокурорів контролюються старшими прокурорами та судом. Старший прокурор встановлює порушення процесуальних правил та скасовує неправомірні рішення.
4. Економічна та фінансова діяльність Генеральної прокуратури, територіальних прокуратур контролюється Генеральним прокурором (уповноваженими ним прокурорами), органом державного фінансового контролю та іншими державними установами, які мають відповідні повноваження.
5. Генеральний прокурор подає інформацію про діяльність прокуратури Уряду Литовської республіки та громадськості.

Стаття 5. Міжнародна співпраця прокуратури

1. Прокуратура готує, направляє до іноземних державних органів та міжнародних установ запити про правову допомогу та виконує їхні запити про правову допомогу відповідно до процедури та підстав, визначених законами та міжнародними договорами.
2. Прокуратура отримує запити з іноземних держав та міжнародних установ через Генеральну прокуратуру. Запити іноземних держав чи міжнародних установ, отримані безпосередньо територіальними прокуратурами, виконуються після отримання відповідного дозволу Генеральної прокуратури.
3. Прокуратура співпрацює з прокуратурами іноземних держав, іншими державними установами чи громадськими організаціями, бере участь у діяльності міжнародних установ.

Стаття 6. Структура прокуратури

1. Прокуратура складається з Генеральної прокуратури та територіальних прокуратур.
2. Територіальними прокуратурами є -
 - 1) обласні прокуратури;
 - 2) районні прокуратури.

Стаття 7. Генеральна прокуратура

1. Генеральна прокуратура складається з управлінь та відділів. Генеральна прокуратура очолюється Генеральним прокурором та заступниками Генерального прокурора відповідно до їх компетенції.
2. Управління Генеральної прокуратури очолюється старшим прокурором управління, а відділ очолюється старшим прокурором відділу.
3. У Генеральній прокуратурі формується консультативний орган – Колегіальна рада Генеральної прокуратури Литовської Республіки (надалі – Рада). Рада очолюється Генеральним прокурором; до її складу входять заступники Генерального прокурора та головні регіональні прокурори. Інші прокурори також можуть бути включені до Ради в якості членів за рішенням Генерального прокурора. Судді, керівники правоохоронних органів та інших державних

установ чи їхні офіційні представники можуть бути запрошені до участі в засіданнях Ради.

4. Склад Ради та положення про її діяльність затверджуються рішенням Генерального прокурора.
5. Генеральна прокуратура є юридичною особою публічного права. Вона має рахунок у банку, печатку з емблемою держави Литви та словами “Генеральна прокуратура Республіки Литви”.
6. Генеральна прокуратура розташовується у Вільнюсі, столиці Литовської Республіки.

Стаття 8. Функції Генеральної прокуратури

1. Генеральна прокуратура повинна:

- 1) керувати територіальними прокуратурами та наглядати за їхньою діяльністю;
- 2) забезпечувати узгодження практики досудового розслідування кримінальних справ та забезпечувати нагляд за цим процесом;
- 3) проводити досудове розслідування та підтримувати обвинувачення від імені держави в особливо важливих кримінальних справах;
- 4) організувати досудові розслідування, які проводяться центральними органами досудового розслідування, керувати розслідуванням та контролювати процесуальні дії посадовців слідчих органів;
- 5) забезпечувати узгодження практики підтримання обвинувачення від імені держави у кримінальних справах та брати участь у слуханнях справ в апеляційній та касаційній інстанціях;
- 6) координувати дії органів досудового розслідування під час розслідуванні кримінальних справ;
- 7) захищати суспільні інтереси та забезпечувати узгодження практики прокурорської діяльності в цій сфері;
- 8) організувати професійне навчання та підвищення кваліфікації прокурорів, надавати методологічну допомогу;
- 9) підтримувати зв'язок з органами іноземних держав та міжнародними установами відповідно до міжнародних договорів, законів та інших нормативно-правових актів;
- 10) організувати фінансове та матеріальне забезпечення прокуратур, а також соціальних гарантій прокурорів;
- 11) аналізувати діяльність прокуратури та вести статистичний облік;
- 12) виконувати інші функції, визначені законами та міжнародними договорами.

Стаття 9. Територіальні прокуратури та їхні функції

1. Генеральний прокурор створює, реорганізовує та ліквідує територіальні прокуратури, визначає їхній статус, структуру, компетенцію та територію

діяльності з урахуванням територіальної юрисдикції обласних та районних судів, визначеної законом.

2. Територіальні прокуратури очолюються старшими прокурорами територіальних прокуратур.
3. У межах своєї компетенції, територіальні прокуратури:
 - 1) організовують та керують досудовим розслідуванням;
 - 2) ведуть досудове розслідування;
 - 3) здійснюють нагляд за діяльністю працівників органів досудового розслідування у кримінальних провадженнях;
 - 4) підтримують обвинувачення від імені держави у кримінальних справах;
 - 5) беруть участь у слуханнях справ в апеляційній інстанції;
 - 6) здійснюють нагляд за переданням покарань на виконання та за їх виконанням;
 - 7) координують діяльність органів досудового розслідування, що розслідують кримінальні справи;
 - 8) захищають суспільні інтереси;
 - 9) відповідно до процедури та підстав, визначених законом та міжнародними договорами, готують запити про правову допомогу та виконують запити органів іноземних держав та міжнародних установ;
 - 10) виконують інші функції прокуратури.
4. У межах своєї компетенції, районні прокуратури:
 - 1) організовують та керують досудовим розслідуванням;
 - 2) ведуть досудове розслідування;
 - 3) здійснюють нагляд за діяльністю працівників органів досудового розслідування у кримінальних провадженнях;
 - 4) підтримують обвинувачення від імені держави у кримінальних справах;
 - 5) здійснюють нагляд за переданням покарань на виконання та за їх виконанням;
 - 6) координують діяльність органів досудового розслідування, що розслідують кримінальні справи;
 - 7) захищають суспільні інтереси;
 - 8) виконують, відповідно до процедури та підстав, визначених законом та міжнародними договорами, запити про правову допомогу органів іноземних держав та міжнародних установ;
 - 9) виконують інші функції прокуратури.

Стаття 10. Комісії, що формуються Генеральним прокурором

1. Комісія з відбору кандидатів (відбіркова комісія) формується для відбору кандидатів на посади у прокуратурі.

2. Відбіркова комісія формується на трирічний строк і складається з п'яти прокурорів, які володіють адміністративними здібностями. Один прокурор пропонується до складу комісії Генеральним прокурором, а двох інших прокурорів пропонує Комісія з оцінювання діяльності прокурорів (Комісія з оцінювання) та Колегіальна рада.
3. Комісія з перевірки знань кандидатів (екзаменаційна комісія) формується для оцінювання професійної кваліфікації кандидатів.
4. Екзаменаційна комісія формується на трирічний строк і складається із семи осіб. Комісія з оцінювання, Колегіальна рада та Генеральний прокурор номінують по одному прокурору, який має стаж роботи мінімум сім років. Голова Судової ради та міністр юстиції номінують до складу комісії по одному судді. Два члени комісії призначаються з числа тих, хто має науковий ступінь у сфері права та номіновані університетами, які готують магістрів права.
5. Комісія з прокурорської етики (Комісія з етики) формується для розслідування та прийняття рішень щодо порушень Кодексу етики прокурорів.
6. Комісія з етики формується на трирічний строк і складається з п'яти прокурорів, які мають прокурорський стаж не менше семи років та мають високу репутацію. Відбіркова комісія, Комісія з оцінювання та Генеральний прокурор номінують по одному прокурору до Комісії з етики, тоді як Колегіальна рада номінує двох прокурорів.
7. Комісія з оцінювання формується з метою оцінювання виконання прокурорами своїх професійних обов'язків, їхньої кваліфікації та придатності до служби.
8. Комісія з оцінювання формується із семи прокурорів, чий прокурорський стаж складає не менше семи років. Обласні та районні старші прокурори номінують до Комісії з оцінювання, за спільної згодою, двох прокурорів, а заступники Генерального прокурора номінують трьох прокурорів.
9. Прокурор може працювати тільки в одній комісії.
10. Склад та положення про кожну з комісій затверджуються наказом Генерального прокурора.

СТАТУС ТА КОМПЕТЕНЦІЯ ПРОКУРОРІВ

Стаття 11. Статус та незалежність прокурорів

1. Прокурор є особою, яка призначається на посаду прокурора відповідно до закону. Статус прокурора, як державного службовця, визначається Конституцією та законами Литовської Республіки, а також міжнародними договорами, стороною яких є Литовська Республіка.
2. Виконуючи свої обов'язки, прокурор повинен бути незалежним та підпорядковується тільки Конституції і законам Литовської Республіки.
3. Державним, муніципальним установам та органам, їхнім службовцям та співробітникам, політичним партіям та політикам, громадським організаціям та ЗМІ, іншим фізичним та юридичним особам забороняється давати будь-які завдання прокуратурам чи нав'язувати їм якісь обов'язки, які не передбачені законом, або будь-яким іншим чином втручатися у діяльність прокурорів.

4. Спроби впливу на прокурора з метою надання незаконного рішення вважається втручанням у діяльність прокурора та тягне за собою відповідальність відповідно до закону.
5. Зібрання, пікети чи будь-які інші акції всередині прокуратури чи на відстані, ближчій до тієї, що визначена Законом про зібрання, забороняються.
6. Особам, які не є прокурорами чи персоналом прокуратури, дозволяється здійснювати фотго-, відео- тчи аудіозйомку в приміщенні прокуратури лише з дозволу голови служби Генерального прокурора чи територіальної прокуратури.

Стаття 12. Імунітет прокурорів

1. Розслідування у відношенні до злочину, вчиненого Генеральним прокурором, може порушуватися лише Президентом Республіки, з відстороненням прокурора з посади, та за згодою Парламенту.
2. Досудове розслідування стосовно злочину, вчиненого заступником Генерального прокурора, може порушуватися лише Генеральним прокурором після повідомлення Президента Республіки.
3. Досудове розслідування стосовно злочину, вчиненого прокурором, може порушуватися лише Генеральним прокурором.
4. Доступ на територію помешкання чи офісу прокурора, проведення огляду, обшуку чи конфіскації в помешканні чи офісі, а також в його особистій чи робочій машині, проведення особистого огляду чи обшуку, огляд чи вислучення особистих речей та документів можуть здійснюватися лише з дозволу прокурора чи за умови, що Генеральний прокурор розпочав досудове розслідування, яке стосується злочину, вчиненого прокурором. Це положення не застосовується у випадку, коли прокурор був упійманий в момент вчинення злочину (*in flagrante delicto*) чи відразу після цього.
5. Прокурор не підлягає адміністративному арешту відповідно до Кодексу адміністративних правопорушень, особистому огляду, огляду його особистого майна та документів та жодна адміністративна дія не може бути порушена проти нього. У випадку, коли у діях прокурора є елементи адміністративного правопорушення, відповідні документи направляються до Генерального прокурора, який проводить службове розслідування, яке стосується неналежної службової поведінки чи поведінки, яка дискредитує ім'я прокурора.
6. Прокурор, який був затриманий без прокурорського посвідчення, звільняється відразу як тільки встановлено його особу. Це правило не застосовується, якщо прокурора впіймано в момент вчинення злочину (*in flagrante delicto*) чи відразу після цього, або якщо було розпочато досудове розслідування стосовно кримінального правопорушення, вчиненого ним.

Стаття 13. Повноваження прокурорів на території Литовської Республіки

1. При виконанні своїх прокурорських функцій, прокурори мають право діяти на всій території Литовської республіки.
2. Прокурори Генеральної прокуратури мають прокурорські повноваження в усіх судах.

3. Прокурори територіальних прокуратур мають прокурорські повноваження у судах у межах компетенції, встановленої Генеральним прокурором чи його заступником.

Стаття 14. Підпорядкування прокурорів

1. Накази, постанови, інструкції, інші директиви, які визначають порядок організації процесуальних дій та роботи та були видані Генеральним прокурором (його заступниками), старшим прокурором територіальної прокуратури (його заступниками) мають обов'язкову силу для прокурорів.
2. Прокурори повинні повідомити Генерального прокурора (його заступника) у випадку будь-якого наказу, інших постанов Генеральної прокуратури чи будь-якого процесуального рішення, зробленого старшим прокурором, яке суперечить закону.
3. У разі незгоди з наказом чи будь-якою іншою постановою Генерального прокурора (його заступника), прокурори мають право на оскарження такого рішення в суді відповідно до порядку, визначеного законом.

Стаття 15. Старший прокурор

1. Статус вищого прокурора і його процесуальна діяльність визначаються процесуальним законодавством, цим Законом і Положенням про компетенцію прокуратури і прокурорів (надалі – Положення про компетенцію).
2. При виконанні процесуальних законів, вищим прокурором є:
 - 1) для прокурора районної прокуратури – районний головний прокурор (його заступник);
 - 2) для прокурора обласної прокуратури – обласний головний прокурор (його заступник);
 - 3) для районного головного прокурора (його заступника) - обласний головний прокурор (його заступник);
 - 4) для обласного головного прокурора (його заступника), прокурора Генеральної прокуратури – головний прокурор (його заступник) управління управління (відділу) Генеральної прокуратури;
 - 5) для головного прокурора (його заступника) управління (відділу) Генеральної прокуратури – Генеральний прокурор (його заступник).
3. Вищий прокурор не повинен надавати наказів прокурору стосовно того, яке процесуальне рішення він повинен прийняти. Прокурор має право вимагати, щоб вказівки вищого прокурора стосовно процесуальних рішень, які не виконуються за резолюціями, надавались у письмовому вигляді.
4. Вищий прокурор може обґрунтованим рішенням скасувати рішення, прийняте прокурором.
5. Не погоджуючись з процесуальним рішенням, прийнятим вищим прокурором, учасники провадження можуть його оскаржити в суді в порядку, передбаченому законом.

Стаття 16. Досудове розслідування, державне обвинувачення і нагляд за виконанням вироків

1. Прокурори, в межах своєї компетенції, проводять, організують і скеровують досудове розслідування, наглядають за процесуальною діяльністю осіб, які проводять досудове розслідування, підтримують державне обвинувачення від імені держави, наглядають за переданням вироків на виконання та за їх виконанням в порядку, передбаченому Кримінальним кодексом, Кримінально-процесуальним кодексом, Кодексом про виконання вироків і цим законом.
2. Рекомендації та інші вказівки, схвалені Генеральним прокурором, які регламентують проведення нагляду за досудовим розслідуванням, державним обвинуваченням і виконанням вироків, є обов'язковими для прокурорів і слідчих.

Стаття 17. Координація проведення досудового розслідування

1. Генеральний прокурор (його заступники) і керівники територіальних прокуратур, в межах їхньої компетенції, координують проведення досудового розслідування кримінальних діянь.
2. Керівники органів досудового розслідування відвідують координуючі зустрічі, які скликаються прокурором згідно з його компетенцією.

Стаття 18. Попередження кримінальних діянь

Прокурори мають право брати участь у розробці й реалізації національних та міжнародних програм попередження кримінальних діянь, а також представляти інформацію та пропозиції щодо цього зацікавленим державним установам.

Стаття 19. Захист суспільних інтересів

1. Встановивши порушення прав і законних інтересів особи, суспільства чи держави, прокурори захищають суспільний інтерес у випадках і в порядку, передбачених законодавством, за повідомленням, пропозицією, заявою чи скаргою, поданими особою, державним чи муніципальним органом або організацією, чи за своєю власною ініціативою, а також у випадках, коли посадові особи, службовці інших установ чи особи, які мають прирівняний до них статус, що зобов'язані захищати вищезазначені інтереси, не вжили заходів для виправлення порушення.
2. Маючи підстави вважати, що були порушені вимоги нормативно-правових актів, прокурори, захищаючи суспільні інтереси, мають такі повноваження:
 - 1) подавати позов чи заяву;
 - 2) вимагати від осіб представлення документів та інформації;
 - 3) давати завдання керівникам і посадовим особам державних установ, організацій проводити перевірки та ревізії;

- 4) викликати осіб і отримувати пояснення;
 - 5) брати участь у судовому розгляді цивільних справ, цивільних позовів, поданих прокурором у кримінальних провадженнях, адміністративних провадженнях, та апеляцій на судові вироки, постанови і рішення, винесені у провадженнях;
 - 6) приймати рішення про виселення фізичних осіб;
 - 7) видавати попередження державній посадовій особі, публічному службовцю щодо додержання закону;
 - 8) приймати рішення про проведення службової перевірки діяльності державної посадової особи, державного службовця чи особи, яка має відповідний до них статус, і подавати пропозицію про вжиття дисциплінарних чи адміністративних заходів проти вищезазначених осіб;
 - 9) приймати рішення про передачу матеріалів слідства на розгляд у відповідності з адміністративною процедурою, якщо досудове розслідування було припинено, але є докази адміністративного правопорушення, вчиненого особою.
3. У випадках, передбачених Кримінально-процесуальним кодексом, прокурори можуть звертатися із запитом про порушення кримінальної справи.
4. Захищаючи суспільний інтерес, прокурори, які підтримують державне обвинувачення, подають цивільний позов, за умови, що він не був ще поданий, якщо внаслідок кримінального діяння були завдані збитки державі чи особі, яка, через своє неповноліття, стан здоров'я, залежність від обвинуваченого чи з інших причин не здатна захистити свої права чи законні інтереси в суді.

Стаття 20. Інші обов'язки і права прокурорів

1. Прокурори:

- 1) вірно служать Литовській державі та її конституційному ладу;
- 2) поважають і захищають права і свободи людини;
- 3) неупереджені при виконанні своїх функцій;
- 4) належним чином і вчасно виконують свої завдання чи доручення;
- 5) повідомляють вищому прокурору про незаконні запити чи накази, потенційні чи існуючі конфлікти суспільних і приватних інтересів;
- 6) дотримуються Кодексу поведінки прокурорів;
- 7) зберігають таємницю інформації, утримуються від використання службової та іншої конфіденційної інформації інакше, ніж передбачено законом, і також відмовляють у доступі до неї іншим особам;
- 8) підвищують свій професійний рівень.

2. Прокурори мають право:

- 1) видати наказ про порушення дисциплінарного провадження стосовно слідчого, який проводить досудове розслідування;

- 2) повідомляти особам, які здійснюють нагляд за адміністративною діяльністю судів, про випадки, коли суд не вжив необхідних заходів для розслідування справи у належний спосіб.
3. Керівники територіальних прокуратур мають право брати участь у зборах окружних губернаторів і муніципальних органів.
4. Генеральний прокурор (його заступники) мають право відвідувати Сейм чи урядові засідання, чи засідання, які проводяться Президентом Республіки, рекомендувати голові Сенату Верховного Суду Литви вивчити практику застосування в судах законів та інших правових актів, брати участь у розгляді питань на засіданнях Сенату Верховного Суду Литви і висловлювати свою думку.
5. Процесуальні права і обов'язки прокурорів встановлюються процесуальним законодавством і цим законом.
6. Інші права і обов'язки, а також компетенція прокурорів при виконанні покладених на прокуратуру функцій визначаються в правилах, затверджених Генеральним прокурором (його заступником) і Правилах про компетенцію.

Стаття 21. Громадська діяльність прокурорів

1. Прокурори можуть вступати до профспілок і громадських організацій, щоб задовольнити свої інтереси.
2. Діяльність політичних партій і політичних організацій забороняється в прокуратурі. Прокурори не можуть бути членами чи надавати підтримку політичним партіям, політичним організаціям і брати участь в їхній діяльності чи у будь-який інший спосіб порушувати принцип політичного нейтралітету.
3. Прокурорам забороняється брати участь у страйках чи ставити пікети.

КЕРІВНИЦТВО ПРОКУРАТУРИ

Стаття 22. Порядок призначення і звільнення з посади Генерального прокурора і його заступників

1. Посади Генерального прокурора і його заступника можуть бути зайняті особою, якій не менше 35 років, є високоморальною, яка добре володіє литовською мовою, є громадянином Республіки Литви, має ступінь магістра права чи кваліфікаційну ступінь професійного юриста, стаж роботи не менше десяти років у якості прокурора чи судді або принаймні десятирічний стаж роботи викладачем права в університеті, маючи ступінь доктора наук, підготовленого до цього роду діяльності, чи доктора суспільних наук (право).
2. Генеральний прокурор призначається і звільняється з посади Президентом Республіки за згодою Сейму.
3. Заступники Генерального прокурора призначаються і звільняються з посади Президентом Республіки за пропозицією Сейму. Строк повноважень заступників Генерального прокурора – 7 років.

4. Перед вступом на посаду, Генеральний прокурор і його заступники складають присягу на вірність Литовській державі, зачитавши текст присяги, представлений у статті 30 (1) цього Закону. Генерального прокурора і його заступників приводить до присяги Президент Республіки.
5. Генеральний прокурор і його заступник звільняються з посади:
 - 1) у зв'язку з поданням заяви про звільнення з посади;
 - 2) після закінчення строку повноважень чи у зв'язку з досягненням пенсійного віку;
 - 3) якщо він не здатний виконувати свої повноваження за станом здоров'я;
 - 4) якщо він обраний до іншої установи чи переведений за його згодою на іншу роботу;
 - 5) якщо він втрачає литовське громадянство;
 - 6) якщо своєю поведінкою він порушує присягу;
 - 7) після набуття чинності судового рішення про його засудження.

Стаття 23. Особливий характер служби Генерального прокурора

1. Під час виконання процесуальних законів, Генеральний прокурор (його заступники) є вищестоящим прокурором для прокурорів.
2. Генеральний прокурор визначає межі компетенції Генеральної прокуратури, територіальних прокуратур, Генерального прокурора і його заступників та прокурорів, схваливши своїм наказом Правила про компетенцію.
3. Положення цього закону: статті 25 (1), статті 26, 30 (3), статей 31-34, 36, 37, 39 (3), статей 40-44, 45 (1-6), 46, 48 і 53 (2) не застосовуються до Генерального прокурора і його заступників.

ПРИЙНЯТТЯ НА СЛУЖБУ ДО ПРОКУРАТУРИ

Стаття 24. Прокурори і працівники прокуратури

1. Умови і порядок служби прокурорів викладені в цьому законі та інших законах. Закон про державну службу не застосовується до прокурорів.
2. Штат прокуратури складається з:
 - 1) державних службовців прокуратури: помічників головного прокурора прокуратури, помічників прокурора, головних спеціалістів, старших спеціалістів, спеціалістів та інших державних службовців;
 - 2) службовців.
3. Умови і порядок служби державних службовців викладені в Законі про державну службу.
4. Умови і порядок роботи службовців прокуратури визначені Трудовим кодексом та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють трудові відносини.

Стаття 25. Вимоги до прийняття на службу до прокуратури і призначення на посаду прокурора

1. Особа може бути прийнята на службу до прокуратури і призначена на посаду прокурора за умови, якщо вона є громадянином Республіки Литви і високоморальною людиною, добре володіє литовською мовою, має університетський ступінь у галузі праві чи кваліфікаційний ступінь професійного юриста або має ступінь доктора наук, підготовленого до цього роду діяльності, чи доктора суспільних наук (право), склала екзамен для кандидатів і отримала рекомендацію Відбіркової комісії.
2. Освіта, отримана закордоном, визнається у порядку, установленому урядом.
3. Особа вважається високоморальною, якщо вона не зловживає алкоголем, не приймає наркотики, психотропні чи токсичні речовини, якщо немає дійсного судового рішення, згідно з яким вона була визнана винуватою у вчиненні кримінального правопорушення, якщо вона не була звільнена із служби чи з роботи за грубе порушення трудової дисципліни чи якщо пройшло п'ять років після її звільнення і її поведінка відповідає положенням Кодексу поведінки прокурорів.
4. Особа не може бути прийнята на службу до прокуратури і зайняти посаду прокурора, якщо:
 - 1) вона не відповідає вимогам до прийняття на службу до прокуратури;
 - 2) її служба в прокуратурі призведе до конфлікту суспільних і приватних інтересів;
 - 3) вона і її чоловік (дружина), близький родич чи особа, яка має відношення до неї у зв'язку зі шлюбом, що працюють у прокуратурі, будуть безпосередньо підпорядковані одне одному;
 - 4) це заборонено законом.

Стаття 26. Порядок прийняття на службу до прокуратури і призначення на посаду прокурора

1. Особи приймаються на службу до прокуратури на добровільній і конкурсній основі. Особа призначається на посаду, яка є у Списку посад прокурорів, за наказом Генерального прокурора і за рекомендацією Відбіркової комісії.
2. Список посад прокурорів схвалюється Генеральним прокурором.
3. Після подання заяви про прийняття на службу в якості прокурора, особа:
 - 1) надає інформацію і документи, які підтверджують, що вона відповідає вимогам до прийняття на службу до прокуратури;
 - 2) проходить перевірку стану здоров'я і подає висновок медичної комісії про її здатність виконувати прокурорські обов'язки. Порядок і медичні вимоги перевірки стану здоров'я визначаються міністром охорони здоров'я після консультації з Генеральним прокурором;
 - 3) подає декларацію про майно і доходи;

- 4) проходить екзамен для кандидатів на прокурорську посаду.
4. Особа звільняється від проходження екзамену для кандидатів на прокурорську посаду, якщо:
 - 1) вона склала екзамен для кандидатів на посаду юриста, за умови, якщо з дня складання екзамену минуло не менше шести місяців;
 - 2) вона має 3-річний стаж служби як прокурор чи суддя, якщо минуло не більше п'яти років після того, як вона залишила цю посаду;
 - 3) вона має ступінь доктора суспільних наук (право) чи доктора наук, підготовленого до цього роду діяльності.
5. Особа, яка не погоджується з рішенням Відбіркової комісії, може подати апеляцію на нього до суду, у порядку, визначеному в Законі про адміністративне провадження.
6. До вступу на посаду прокурора, особа ознайомлюється з Положеннями про компетенцію і засвідчує це своїм підписом.
7. Якщо стало відомо про обставини, які заважають виконанню прокурорських обов'язків особою, призначеною на посаду прокурора, до того, як вона приступила до їх виконання, наказ про призначення цієї особи на посаду прокурора скасовується.

Стаття 27. Особисті дані

1. Генеральна прокуратура має право перевіряти у порядку, встановленому Законом про правовий захист особистих даних, особисті дані та особливі особисті дані кандидатів на прийняття на посаду прокурора і прокурорів.
2. Дані про особу, яка подала заяву про прийняття її на посаду прокурора, а також документи стосовно прийняття прокурора на службу, її присяги, призначення на посаду і звільнення, усунення з посади, надання винагород, накладення покарань, пов'язаних зі службою, видачі засобів особистого захисту та інші дані заносяться до її особистої справи, що зберігається в Генеральній прокуратурі, у відповідності з положенням про зберігання особистих справ, схваленим Генеральним прокурором.

Стаття 28. Тривалість служби на посаді прокурора

1. Тривалість служби прокурора рахується від дня його призначення на посаду прокурора. Якщо особа була призначена на посаду прокурора до 11 березня 1990 року, день її призначення на посаду прокурора вважається початком її служби.
2. Тривалість служби на посаді прокурора, що розраховується при прийнятті особи на службу до прокуратури, а також при визначенні необхідності навчання без відриву від роботи і порядку підвищення по службі, включає:
 - 1) стаж служби особи на посаді судді та судді Конституційного суду Республіки Литви;

- 2) стаж роботи в якості професора права в університеті за наявності ступеня доктора суспільних наук (право) чи доктора наук, підготовленого до цього роду діяльності;
 - 3) стаж служби на посаді прокурора чи судді у закордонних державних чи міжнародних установах.
3. При розрахунку тривалості відпустки прокурорів, тривалість служби на прокурорській посаді включає:
 - 1) термін служби особи, визначений в п. 2 цієї статті;
 - 2) інший включений термін роботи в професії юриста.
 4. Тривалість служби на прокурорській посаді особи, призначеної на посаду прокурора Республіки (його заступника), прокурора міста, окружної, міжрегіональної, транспортної прокуратури (його заступника), посаду стажера в прокуратурі, слідчого прокуратури (його заступника) до вступу в силу цього закону включається у стаж служби цих осіб в прокуратурі.
 5. Період зайнятості (тривалість служби) особи, визначений в пп. 2 і 3 цієї статті, включається в стаж служби на прокурорській посаді, за наказом Генерального прокурора і за рекомендацією Відбіркової комісії.
 6. Особа, яка не погоджується з рекомендацією Відбіркової комісії, може подати апеляцію до Генерального прокурора; не погоджуючись з наказом Генерального прокурора про включення стажу служби, особа може подати апеляцію на цей наказ до суду, у порядку, передбаченому Законом про адміністративне провадження.

Стаття 29. Обмеження, які застосовуються до прокурорів

1. Прокурор не може обіймати інші виборні посади чи посади, на які призначаються, і працювати в інших установах чи підприємствах, за винятком викладання чи творчої діяльності.
2. Прокурор не може отримувати будь-які інші грошові винагороди, крім заробітної плати прокурора, оплати за творчу діяльність і винагороди за наукову діяльність і викладання у вищих навчальних закладах, а також за роботу в групах і комісіях з розробки нормативно-правових актів, якщо це не входить до прямих обов'язків прокурора.
3. Прокурор може бути залученим до наукової чи викладацької роботи, бути включеним до груп чи комісій з розробки нормативно-правових актів тільки з дозволу Генерального прокурора.

Стаття 30. Присяга прокурора

1. Перш ніж приступити до виконання службових обов'язків прокурора, особа приносить присягу на вірність Литовській державі, зачитуючи такий текст:

“Я, прокурор Республіки Литви (ім'я, прізвище), урочисто присягаю на вірність Литовській державі, дотримуватись її Конституції і законів, добросовісно виконувати свої обов'язки, захищати права, свободи і законні

інтереси людини, бути неупередженим, чесним, захищати таємниці, довірені мені, і завжди поводити себе, як належить прокурору.

Хай допоможе мені Господь”.

2. Присяга може бути принесена без останнього речення.
3. До присяги приводить Генеральний прокурор.
4. Прокурор приносить присягу тільки один раз, якщо він не був звільнений з посади прокурора.
5. Текст присяги, підписаний прокурором, зберігається в особистій справі.
6. Порушення присяги спричиняє відповідальність за порушення службових обов'язків і за вчинення діяння, яке дискредитує ім'я прокурора.

ОСОБЛИВИЙ ХАРАКТЕР ПРОКУРОРСЬКОЇ СЛУЖБИ

Стаття 31. Стажування прокурорів

1. Особа, яка була прийнята на службу у прокуратуру та яка пройшла екзамен для кандидатів на прокурорську посаду, зараховується на індивідуальну дворічну програму стажування відповідно до правил стажування, затверджених наказом Генерального прокурора, тоді як особа, яка звільняється від екзаменів, проходить стажування впродовж періоду, що не перевищує 6 місяців. На період прокурорського стажування призначається керівник стажування.
2. Правила прокурорського стажування затверджуються наказом Генерального прокурора.
3. Під час стажування прокурор повинен виконувати свої прокурорські обов'язки та повинен узгоджувати процесуальні рішення та резолюції з керівником стажування.
4. Після завершення стажування діяльність прокурора оцінюється Комісією з оцінювання. Комісія готує висновок, який надається Генеральному прокурору, з рекомендацією:
 - 1) оцінити діяльність прокурора як задовільну та рекомендувати, щоб він продовжував свою службу, а також призначити йому кваліфікаційний ранг;
 - 2) оцінити роботу прокурора як незадовільну та звільнити його із служби;
 - 3) відкласти оцінку діяльності прокурора та продовжити період стажування не більше ніж на шість місяців.
5. Комісія з оцінювання, яка рекомендує у своєму висновку відкласти оцінювання діяльності та продовжити період стажування, може рекомендувати індивідуальну програму стажування для прокурора.
6. Період стажування прокурора включається у прокурорський стаж, визначений у цьому законі в статті 28 (2) та (3).

Стаття 32. Підвищення кваліфікації прокурорів

1. Прокурори беруть участь у підвищенні кваліфікації відповідно до навчальних програм, складених Генеральною прокуратурою.
2. Прокуратура забезпечує умови для того, щоб прокурори незалежним чином могли брати участь у підвищенні своєї кваліфікації.
3. За прокурором, який їде закордон з метою підвищення кваліфікації за направленням прокуратури, зберігається його посада і виплачується середня щомісячна зарплата лише протягом 3 місяців.
4. Прокурор, який брав участь у підвищенні кваліфікації за направленням прокуратури строк, більше ніж 3 місяці, та його звільнили із служби в прокуратурі відповідно до ст. 44, параграф 1, підпараграфи 1 – 6, 9 і 10 та параграф 2, підпараграфи 1 – 4, 6 і 7, протягом 1 року з кінця періоду його підвищення кваліфікації повинен компенсувати прокуратурі витрати, яких вона зазнала впродовж двох попередніх років стосовно його підвищення кваліфікації.
5. У кошторисі витрат прокуратури виділяються кошти в розмірі, не меншому за 3% від фонду заробітної плати, для витрат, пов'язаних із стажуванням та підвищенням кваліфікації прокурорів.

Стаття 33. Оцінювання роботи прокурорів

1. Прокурорська служба, компетенція, придатність до виконання прокурорських обов'язків оцінюються Комісією з оцінювання.
2. Прокурор, чия робота була оцінена як задовільна за підсумками стажування, повинен проходити наступну регулярну оцінку кожні 5 років.
3. Прокурор, призначений на посаду головного прокурора, проходить позачергову оцінку згідно з наказом Генерального прокурора. Позачергова оцінка не призначається, якщо з часу попередньої оцінки пройшло менше ніж 1 рік.
4. Прокурор, яка є вагітною, проходить оцінку лише за її згодою.
5. Після чергової и позачергової оцінки Комісія з оцінювання готує висновок, які подаються Генеральному прокуророві та містять пропозиції:
 - 1) оцінити роботу прокурора як задовільну та рекомендувати продовження ним служби;
 - 2) оцінити роботу прокурора як задовільну та рекомендувати його підвищення по службі;
 - 3) оцінити роботу прокурора як незадовільну та рекомендувати пониження його в посаді;
 - 4) оцінити роботу прокурора як незадовільну та рекомендувати його звільнення.
6. Комісія з оцінювання приймає рекомендацію про підвищення рангу прокурора, про залишення прокурора в чинному рангу чи про пониженні в ранзі.
7. Прокурор може оскаржити висновок Комісія з оцінювання Генеральному прокурору, тоді як рішення Генерального прокурора можна оскаржити в суді відповідно до процедури, визначеної Законом про адміністративні провадження.

Стаття 34. Просування прокурорів по службі

1. Прокурор, який подав запит на підвищення по службі, за його згодою та на підставі висновку Комісії з оцінюванні включається у список прокурорів, які претендують на підвищення. Прокурор, який знаходиться у списку, має пріоритет на призначення на посаду вищого прокурора.
2. Список прокурорів, які претендують на підвищення, ведеться Генеральною прокуратурою відповідно до порядку, визначеного Генеральним прокурором.
3. Особа, яка призначається на посаду головного прокурора на п'ятирічний строк, повинна мати відповідний прокурорський стаж, а також отримати схвалення його професійних знань та адміністративних здібностей від Комісії з оцінювання.
4. Після завершення п'ятирічного строку перебування на посаді, за рішенням Комісії з оцінювання цей строк може бути подовжений.
5. Особа, яка призначається на посаду головного прокурора (заступника головного прокурора) управління (відділу) Генеральної прокуратури та головного обласного прокурора (його заступника), повинна мати принаймні 7 років стажу роботи прокурора чи судді, у тому числі 2 роки роботи прокурором в Генеральній прокуратурі, обласній прокуратурі, на посаді головного прокурора районної прокуратури (заступника головного прокурора районної прокуратури), або досвід роботи на посаді судді в регіональному суді, регіональному адміністративному суді, у Конституційному Суді Литви, Верховному суді Литви, в Апеляційному суді Литви чи у Вищому адміністративному суді Литви, або мати академічний ступінь доктора наук (право) та стаж викладацької діяльності принаймні 7 років.
6. Особа, яка призначається на посаду прокурора Генеральної прокуратури, головного прокурора структурного підрозділу регіональної прокуратури (його заступника), головного районного прокурора (його заступника), повинна мати принаймні 5 років стажу роботи прокурором чи суддею, або мати академічний ступінь доктора наук (право) та стаж викладацької діяльності принаймні 7 років.
7. Особа, яка призначається на посаду прокурора в регіональній прокуратурі, головного прокурора структурного підрозділу районної прокуратури (його заступника), повинна мати принаймні 3 роки стажу роботи прокурором або суддею, або мати академічний ступінь доктора наук (право) та стаж викладацької діяльності принаймні 3 роки.
8. Прокурори, які мають дійсні дисциплінарні стягнення, не мають право на підвищення.

Стаття 35. Прокурорські кваліфікаційні ранги

1. Прокурорам надаються такі кваліфікаційні ранги, які вказують на їхню кваліфікацію чи посаду:
 - 1) молодший радник юстиції;
 - 2) радник юстиції;
 - 3) старший радник юстиції;

- 4) головний радник юстиції;
 - 5) державний радник юстиції;
 - 6) головний державний радник юстиції.
2. Генеральному прокурору надається кваліфікаційний ранг головного державного радника юстиції, а заступнику Генерального прокурора – кваліфікаційний ранг державного радника юстиції при їх призначенні Президентом Республіки.
 3. Кваліфікаційний ранг надається прокурору за наказом Генерального прокурора, який видається на підставі висновків Комісії з оцінювання після оцінювання кваліфікації особи або як заохочувальний захід:
 - 1) діючому прокурору Генеральної прокуратури чи діючому головному регіональному прокурору (його заступнику), чи діючому головному районному прокурору (його заступнику) надається кваліфікаційний ранг не вище ніж головного радника юстиції;
 - 2) діючому прокурору територіальної прокуратури надається кваліфікаційний ранг не вище ніж старшого радника юстиції.
 4. Прокурор, який склав іспит для кандидатів на посаду прокурора та чия діяльність після періоду підвищення кваліфікації була оцінена як задовільна, призначається на посаду з наданням рангу «молодший радник юстиції».
 5. Прокурор, у відношенні якого діє дисциплінарне стягнення, не має право на призначення вищого кваліфікаційного рангу.
 6. Прокурор, якого перепризначили на службу у прокуратуру, має право на кваліфікаційний ранг, який він мав раніше, але цей ранг не може бути вищим ніж той, який визначений для цієї посади.

Стаття 36. Перехід на іншу посаду

1. Прокурор може бути переведений на вищу посаду чи на посаду того ж самого рівня чи нижчого рівня.
2. Прокурор може бути переведений на вищу посаду:
 - 1) за своєю згодою;
 - 2) у разі службової необхідності на строк, який в сукупності не перевищує 6 місяців впродовж трьох років;
 - 3) за висновком Комісії з оцінювання.
3. Прокурор може бути переведений на іншу посаду того ж рівня:
 - 1) за його проханням чи за його згодою;
 - 2) коли його посаду діквідовано у зв'язку із змінами в структурі прокуратури;
 - 3) у разі службової необхідності на період, який в сукупності не перевищує 6 місяців впродовж трьох років;
 - 4) через проблеми із здоров'ям (на підставі медичного висновку).
4. Прокурор може бути переведений на нижчу посаду:
 - 1) за його проханням чи за його згодою;

- 2) коли його посаду ліквідовано у зв'язку із змінами в структурі прокуратури і його не можливо перевести на рівнозначну посаду;
 - 3) через проблеми із здоров'ям (на підставі медичного висновку);
 - 4) у разі службової необхідності на період, який в сукупності не перевищує 6 місяців впродовж трьох років;
 - 5) коли є висновок Комісії з оцінювання, який вказує на те, що прокурор не відповідає займаній посаді;
 - 6) коли на прокурора накладається дисциплінарне стягнення у вигляді переведення на нижчу посаду.
5. Переведення вагітного прокурора на іншу посаду без її згоди забороняється, крім випадків, вказаних у цій статті, параграф 2, підпараграф 3, параграф 3, підпараграф 4 та параграф 4, підпараграфи 3, 5, 6.
 6. Переведення прокурора, який сам виховує дитину віком менше 3 років, забороняється, крім випадків, вказаних у цій статті, параграф 2, підпараграф 3, параграф 3, підпараграф 4 та параграф 4, підпараграфи 3, 5, 6.
 7. Наказ Генерального прокурора про переведення прокурора на іншу посаду повинен вказувати мотиви для такого переведення.

Стаття 37. Завдання з виконання інших функцій

1. У разі службової необхідності Генеральний прокурор, його заступник, головний прокурор територіальної прокуратури можуть тимчасово дати завдання прокурору без його згоди виконувати будь-які функції у прокуратурі, які відповідають його кваліфікаційному рівню.
2. Завдання, вказане в параграфі 1 цієї статті, повинно мати тимчасовий характер і тривати в сукупності не більше 6 місяців впродовж 3 років служби у прокуратурі.

Стаття 38. Професійна етика та поведінка прокурорів

1. Прокурори повинні додержуватися Кодексу етики для прокурорів в робочий час та поза ним. Кодекс затверджується Генеральним прокурором за пооданням Колегіальної ради.
2. Порухення Кодексу розслідуються Комісією з етики. Комісія подає пропозиції про застосування дисциплінарного стягнення на прокурора за порухенні Кодексу етики.

ЗАОХОЧЕННЯ ПРОКУРОРІВ, ДИСЦИПЛІНАРНІ ПОРУШЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Стаття 39. Заохочення прокурорів

1. За зразкове виконання службових обов'язків або видатні заслуги можуть використовуватися такі заохочувальні заходи:

- 1) похвальний лист;
 - 2) прокурорський знак честі чи знак відзнаки;
 - 3) грошова премія (у сумі до 5 MLSs (літи));
 - 4) особиста премія (у сумі до 5 MLSs (літи));
 - 5) надання вищого кваліфікаційного рангу;
 - б) видання нагородної зброї.
2. За особливі заслуги перед Литовською державою прокурор може бути висунений на державну нагороду.
 3. Прокурору надаються заохочення відповідно до порядку, визначеного цим законом та Генеральним прокурором.
 4. Прокурор, щодо якого діє дисциплінарне стягнення, не має право на заохочення або номінування на державну премію.

Стаття 40. Дисциплінарні стягнення

1. За порушення закону, вчинення дисциплінарного проступку чи дій, які дискредитують ім'я прокурора, до прокурора можуть бути застосовані такі стягнення:
 - 1) зауваження;
 - 2) догана;
 - 3) позбавлення кваліфікаційного рангу;
 - 4) переведення на нижчу посаду;
 - 5) звільнення із служби.

Стаття 41. Порядок застосування дисциплінарного стягнення

1. Дисциплінарне стягнення накладається на прокурора за наказом Генерального прокурора відповідно до порядку, передбаченого законом.
2. Дисциплінарне стягнення накладається протягом 15 календарних днів з дати подання Генеральному прокурору (його заступнику) висновку службового розслідування щодо порушення закону, вчинення дисциплінарного проступку чи дій, які дискредитують ім'я прокурора.
3. Службове розслідування проводиться у випадку, коли в діях прокурора є ознаки порушення закону, дисциплінарного проступку чи дій, які дискредитують ім'я прокурора, а також у випадку відсторонення прокурора від посади, коли він застосував вогнепальну зброю, чи на підставі офіційного звернення головного прокурора Генеральної прокурори чи територіальної прокурори.
4. Службове розслідування розпочинається негайно після отримання резолюції Генерального прокурора (його заступника) про початок службового розслідування та триває не більше 30 календарних днів відповідно до порядку, визначеного цим законом та Генеральним прокурором.

5. Під час службового розслідування прокурор надає письмове пояснення. Дисциплінарне стягнення може бути застосовано навіть, якщо прокурор відмовився від надання пояснення.
6. Дисциплінарне стягнення може бути застосовано до прокурора у випадку, якщо з часу вчинення порушення пройшло не більше ніж 6 місяців.
7. Дисциплінарне стягнення може бути застосовано до прокурора, який вчинив порушення процесуальних правил при виконанні своїх функцій (наприклад, прийняв неправомірне рішення, вчинив незаконну дію під час досудового розслідування, не прийняв обов'язкове рішення протягом часу, визначеного законом, чи не вжив обов'язкових заходів досудового розслідування), якщо з часу порушення пройшло не більше ніж 36 місяців.
8. Час відсутності прокурора на службі у зв'язку з його тимчасовою недієздатністю чи відпусткою не включається у строк дії дисциплінарного стягнення.
9. Один випадок порушення закону, вчинення дисциплінарного проступку чи дій, які дискредитують ім'я прокурора, тягне за собою накладення одного дисциплінарного стягнення.
10. Якщо прокурор порушив закон, дисциплінарне стягнення може бути застосовано незалежно від інших дій, за вчинення яких його притягнуто до відповідальності.

Стаття 42. Дійсність дисциплінарного стягнення та його оскарження

1. Дисциплінарне стягнення, яке накладається на прокурора, є дійсним протягом 12 місяців.
2. Дисциплінарне стягнення може бути знято наказом Генеральним прокурором після принаймні 8 місяців після його щастосування за умови, що під його дії прокурор зразково виконував свої обов'язки.
3. Дисциплінарне стягнення втрачає чинність після завершення строку його дії або в разі його зняття.
4. Після завершення строку дії дисциплінарного стягнення у вигляді переведення на нижчу посаду або позбавлення кваліфікаційного рангу, просування по службі або надання вищого рангу прокурору здійснюється відповідно до процедури, передбаченої законом.
5. Прокурор може оскаржити в суді наказ про застосування дисциплінарного стягнення відповідно до процедури, визначеної Законом про адміністративні провадження, протягом 1 місяця з дня, коли йому оголосили наказ.

Стаття 43. Порядок відсторонення з посади

1. Прокурор може бути відсторонений з посади, якщо він з'являється на роботі у стані сп'яніння, під впливом наркотичних, психотропних чи токсичних речовин, чи відмовляється пройти медичний огляд, або є підстави вважати, що він вчинив діяння, яке містить ознаки дисциплінарного порушення або злочину.

2. Прокурор відстороняється з посади Генеральним прокурором (його заступником) чи, за їх розпорядженням, за наказом головного прокурора територіальної прокуратури (його заступника) строком до 45 днів або, якщо є підстави для підозри прокурора у вчиненні кримінального діяння і Генеральний прокурор порушив досудове провадження – до винесення остаточного рішення у кримінальному провадженні.
3. У прокурора, який відсторонений з посади, відбираються службова зброя і боєприпаси, прокурорське посвідчення і жетон, процесуальні документи.
4. Прокурору не виплачується заробітна плата на час його відсторонення.
5. Коли прокурор, який був відсторонений з посади, звільнений, день його звільнення є останнім днем його служби до відсторонення з посади.
6. Прокурор, відсторонений від посади без належних підстав, поновлюється на попередній посаді, отримує заробітну плату, яка належить йому за цей період, а сам період часу включається до стажу служби в прокуратурі.

ЗВІЛЬНЕННЯ ПРОКУРОРА

Стаття 44. Підстави для звільнення

1. Прокурор звільняється з роботи, коли:
 - 1) прокурор відмовляється від посади;
 - 2) на прокурора накладається дисциплінарне стягнення – звільнення;
 - 3) набуває сили судове рішення про засудження прокурора;
 - 4) прокурор втрачає національність Республіки Литви;
 - 5) прокурор не вийшов з політичної партії чи політичної організації, в інший спосіб порушує вимоги статті 21 (2) цього закону;
 - 6) прокурор заперечує проти переведення на нижчу посаду у зв'язку із застосуванням дисциплінарного стягнення;
 - 7) посада прокурора ліквідується у зв'язку з реорганізацією структури прокуратури, а він відмовляється від іншої посади, запропонованої йому, або немає посади, яка могла б бути йому запропонована;
 - 8) прокурор не придатний до роботи прокурором (на підставі висновку медичної комісії);
 - 9) прокурор не придатний до роботи прокурором на підставі висновку Комісії з оцінювання;
 - 10) у випадку, якщо виявлено будь-яку обставину, що підтверджує те, що особа не повинна була бути прийнята на службу і призначена на посаду прокурора;
 - 11) прокурор подає у відставку після того, як отримав право отримувати пенсію службовця і військовослужбовця;
 - 12) прокурор досяг 65-річного віку.

2. Прокурор може бути звільнений, якщо:
 - 1) своєю поведінкою він порушує присягу;
 - 2) він визнаний винуватим у порушенні службових обов'язків, хоча строк накладеного дисциплінарного покарання ще не сплив;
 - 3) він двічі за рік був відсутній на роботі протягом всього робочого дня без поважної причини чи відсутній без поважної причини два дні підряд;
 - 4) він двічі не з'явився на засіданні Комісії з оцінювання без поважної причини;
 - 5) він відсутній на роботі на підставі тимчасової непрацездатності більше 120 календарних днів підряд чи більше 140 календарних днів протягом останніх дванадцяти місяців, крім випадків, коли законом встановлено, що він зберігає свою посаду на довший період, через певні хвороби чи погіршення стану здоров'я, пов'язані зі службою;
 - 6) він порушує Закон про врегулювання державних і приватних інтересів на державній службі;
 - 7) йому не надано дозвіл на роботу з конфіденційною інформацією, якщо такий дозвіл передбачений Положенням про компетенцію;
 - 8) він досяг віку, який надає право на отримання пенсії для службовців та військовослужбовців.
3. Звільнення прокурора на інших підставах, ніж ті, що наведені в цьому законі, заборонено.

Стаття 45. Вимоги у випадку звільнення і процедури звільнення

1. Прокурор звільняється за наказом Генерального прокурора у порядку, встановленому законом.
2. Звільнення прокурора в період його тимчасової непрацездатності чи під час його відпустки забороняється, крім випадків, визначених цим законом, стаття 44, пункт 1, підпункти 1-4, 11 і пункт 2, підпункт 8. Якщо прокурор звільнений у порушення вищезазначеного положення, день після закінчення його відпустки чи тимчасової непрацездатності вважається днем його звільнення.
3. Звільнення вагітних жінок-прокурорів забороняється, крім випадків, визначених у цьому законі, стаття 44, пункт 1, підпункти 1-6, 9-12 і пункт 2, підпункти 1, 3, 6, 8.
4. Звільнення прокурора, який сам виховує дитину віком до трьох років, забороняється, крім випадків, визначених у цьому законі, стаття 44, пункт 1, підпункти 1-6, 8-12 і пункт 2, підпункти 1-6, 8.
5. Звільнення прокурора у випадках, встановлених цим законом, стаття 44, пункт 1, підпункти 7, 12 і пункт 2, підпункт 8, дозволяється тільки після попереднього письмового повідомлення, виданого за два місяці до звільнення. Прокурору, який сам виховує дитину віком до 14 років, а також прокурору, якому залишилось не більше 5 років до досягнення віку, що надає право на отримання пенсії для державних службовців і військовослужбовців, чи який є непрацездатним, надається попереднє письмове повідомлення про звільнення за

4 місяці до самого звільнення. У випадку звільнення прокурора до закінчення терміну дії повідомлення, його звільнення відкладається до закінчення терміну дії повідомлення.

6. Прокурори, які померли, оголошені померлими у порядку, встановленому законом, чи оголошені зниклими без вісті, викреслюються з Списку посад прокурорів, за наказом Генерального прокурора.
7. Якщо прокурор звільнений чи викреслений зі Списку посад прокурорів, його службова зброя, боєприпаси, засоби особистого захисту, прокурорське свідоцтво, прокурорський електронний пропуск, процесуальні документи і майно прокуратури, довірені йому, забираються у нього.

Стаття 46. Звільнення прокурора у випадку відмови від посади

1. Прокурор має право відмовитися від посади, подавши Генеральному прокурору письмову заяву про звільнення за 14 днів до звільнення.
2. Якщо Генеральний прокурор не заперечує, прокурор може бути звільнений через 3-денний термін після подання заяви про звільнення.
3. Прокурор має право забрати свою заяву про звільнення протягом 3 календарних днів після подання заяви про звільнення.
4. Прокурор, який уходить з посади на підставі погіршення стану здоров'я, що заважає йому належним чином виконувати свої прокурорські обов'язки, звільняється з дня, зазначеного у заяві, але не пізніше, ніж через 14 календарних днів після дня, зазначеного у заяві.

Стаття 47. Вихідна допомога

1. Якщо прокурор звільняється у випадках, встановлених у цьому законі, стаття 44, пункт 1, підпункти 7 і 8, і пункт 2, підпункт 5, чи якщо Генеральний прокурор (його заступник) звільняється у випадках, встановлених у цьому законі, стаття 22, пункт 5, підпункт 3, йому виплачується вихідна допомога у сумі двох середніх місячних зарплат.
2. Вихідна допомога, встановлена у пункті 1 цієї статті, збільшується у 1,5 рази для прокурора з більш, ніж 5-річним стажем служби на посаді прокурора, у 2 рази – для прокурора з більш, ніж 10-річним стажем служби на посаді прокурора; у 2,5 рази для прокурора з більш, ніж 15-річним стажем служби у якості прокурора; у 3 рази, якщо стаж служби прокурора на посаді прокурора перевищує 20 років.

Стаття 48. Відновлення на посаді

1. Особа, яка була ознайомлена з наказом Генерального прокурора про звільнення з посади, може подати апеляцію на наказ до суду протягом одного місяця з дня звільнення. Суперечки стосовно звільнення прокурорів, вирішуються у порядку, встановленому Законом про адміністративне провадження.
2. Якщо суд оголошує звільнення прокурора незаконним і відновлює прокурора на попередній посаді, яку він займав, прокурору виплачується його середня

місячна зарплата за період вимушеної відсутності на службі з дня його незаконного звільнення до дня вступу в силу судового рішення.

3. Якщо суд визнає звільнення прокурора незаконним і встановлює, що прокурор не може бути відновлений на його колишній посаді через зміни в організації роботи прокурора тури або на інших законних підставах, прокурору виплачується вихідна допомога у сумі, визначеній в статті 47 цього закону, і середня місячна зарплата за період вимушеної відсутності на службі з дня його звільнення до дня набуття чинності судового рішення.
4. Генеральний прокурор, на підставі судових рішень, визначених у пунктах 2 і 3 цієї статті, відміняє незаконний наказ про звільнення прокурора і усуває існуючі підстави для видання цього наказу.

СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ПРОКУРОРІВ

Стаття 49. Заробітна плата прокурорів

Заробітна плата прокурорів встановлюється Законом про заробітну плату державних політичних діячів, суддів і державних посадових осіб.

Стаття 50. Відпустка прокурорів

1. Прокурори мають право на щорічну оплачувану відпустку на 28 календарних днів.
2. Прокурорам, тривалість служби яких на посаді прокурора перевищує 5 років, надається один календарний день у кожний наступний рік служби; проте, загальний термін щорічної оплачуваної відпустки прокурора не може бути довше 42 календарних днів.
3. Прокурорам надається щорічна відпустка у порядку, встановленому цим законом і Трудовим кодексом.
4. За роботу з ненормованим робочим днем і за виконання у неробочі та святкові дні службових обов'язків і завдань, передбачених у Кримінально-процесуальному кодексі та інших законах, і доручених за наказом Генерального прокурора чи його заступників, прокурорам надається компенсація у вигляді 14 додаткових календарних днів оплачуваної щорічної відпустки. Порядок надання додаткової щорічної відпустки встановлюється Генеральним прокурором.
5. У випадках службової необхідності Генеральний прокурор (його заступник) можуть бути відкликані із щорічної відпустки. Невикористана щорічна відпустка надається прокурору в інший час.
6. Прокурорам може надаватись така особлива відпустка:
 - 1) неоплачувана відпустка;
 - 2) декретна відпустка;
 - 3) відпустка для догляду за дитиною віком до 3 років;
 - 4) навчальна відпустка;

- 5) відпустка для навчання за місцем роботи;
- б) відпустка для переїзду на нове місце проживання.
7. За запитом прокурора, з сімейних чи інших поважних причин йому може бути надано щорічну неоплачувану відпустку строком до одного місяця. Час неоплачуваної відпустки включається в стаж служби прокурора.
8. Декретна відпустка, відпустка по догляду за дитиною віком до трьох років і навчальна відпустка надаються у порядку, встановленому Трудовим кодексом.
9. Генеральний прокурор може один раз в п'ять років надати прокурору, який пропрацював два роки після першого задовільної оцінки його результатів діяльності відпустку для навчання за місцем роботи на строк до одного року. Під час такої відпустки за прокурором зберігається його посада без виплати заробітної плати, а період відпустки включається до стажу роботи.
10. Прокурору, який змінює місце проживання через перехід на іншу посаду до іншої місцевості, надається відпустка строком до п'яти днів для переїзду. Якщо прокурор переходить на іншу посаду через службову необхідність, витрати, пов'язані з зміною місця проживання, понесені ним і його сім'єю, відшкодовуються у порядку, встановленому урядом.

Стаття 51. Право прокурорів на отримання пенсій

1. Прокурори мають право на отримання державної пенсії чиновників і військовослужбовців і державну пенсію соціального страхування у порядку і умовах, встановлених Законом про державні пенсії чиновників і військовослужбовців, які працюють в органах внутрішніх справ, Спеціальної слідчої служби, державної безпеки, національної оборони, Тюремного департаменту, органах і державних підприємствах, на які розповсюджується дія цього закону, і Законом про державні пенсії соціального страхування.

Стаття 52. Інші соціальні гарантії прокурорам

1. Якщо прокурор був зловмисно вбитий під час виконання службових обов'язків, держава у річний термін виплачує йому в рівних частинах компенсацію у розмірі його 120 місячних зарплат (надалі – МЗ) членам його сім'ї – дітям (нерідним дітям) віком до 18 років чи дітям, народженим після його смерті, дружині (чоловіку), батьку і матері, непрацездатним утриманцям.
2. Прокурор, вбитий під час виконання службових обов'язків, поховається за державний кошт.
3. Прокурор, здоров'ю якого було навмисно завдано шкоду під час виконання ним службових обов'язків, державою виплачується компенсація, згідно з його групою інвалідності, встановленою Державною медичною комісією, чи серйозністю завданої здоров'ю шкоди:
 - 1) I група інвалідності – у розмірі 60 МЗ;
 - 2) II група інвалідності – у розмірі 48 МЗ;
 - 3) III група інвалідності – у розмірі 36 МЗ;
 - 4) у випадку тяжкого погіршення стану здоров'я – у розмірі 26 МЗ;

- 5) у випадку легкого погіршення стану здоров'я – у розмірі 12 МЗ;
4. Прокурор, який отримав компенсацію за нанесення шкоди здоров'ю, яке пізніше призвело до його інвалідності, виплачується різниця між компенсацією, яка належить йому, згідно з його групою інвалідності, та розміром компенсації, виплаченої йому.
5. Витрати на медичне обслуговування, понесені прокурором в результаті погіршення стану його здоров'я під час виконання службових обов'язків, а також витрати, пов'язані з консультаціями психолога після використання вогнестрільної зброї, відшкодовуються державою у порядку, передбаченому урядом.
6. Прокурори страхуються у передбаченому законом порядку за допомогою державного соціального страхування і обов'язкового медичного страхування.
7. Прокурору, який не має житла у місці його служби, може бути надано службове житло у порядку, передбаченому Генеральним прокурором.
8. Прокурору відшкодовуються його витрати на ділові поїздки у порядку, встановленому урядом.
9. Прокурору, який переживає фінансові труднощі через свою хворобу чи хворобу чи смерть члена його сім'ї або природне лихо, втрату майна та в інших виняткових випадках, може бути надано матеріальну допомогу у розмірі 5 мінімальних місячних зарплат. Матеріальна допомога виплачується з фонду заробітної плати прокуратури.

Стаття 53. Медичний огляд прокурорів

1. Прокурор кожні п'ять років проходить безкоштовні медичні огляди, у порядку, схваленому Радою суддів і підтриманому міністрами охорони здоров'я і внутрішніх справ.
2. На підставі висновків офіційної перевірки Комісії, оцінюючої результати діяльності чи Комісії з питань етики, Генеральний прокурор може наказати прокурору пройти медичний огляд і представити висновок медичної комісії стосовно його здатності займати посаду прокурора і виконувати прокурорські обов'язки.

Стаття 54. Захист прокурора і його майна

1. Фізичний захист прокурора і членів його сім'ї, коли існує реальна загроза їх життю, здоров'ю чи їх майну, пов'язана з виконанням обов'язків прокурора, надається у відповідності з порядком, встановленим урядом чи установою, уповноваженою ним.
2. Шкода, нанесена в результаті крадіжки, пошкодження чи знищення майна, що належить прокурору чи членам його сім'ї, пов'язана з виконанням ним своїх обов'язків, компенсується державою у порядку, встановленому урядом.

ЗАСОБИ ОСОБИСТОГО ЗАХИСТУ ПРОКУРОРІВ

Стаття 55. Спеціальні засоби особистого захисту прокурорів

1. Службова зброя, боєприпаси і спеціальні засоби особистого захисту контролюються, зберігаються і видаються в прокуратурі у порядку, встановленому за наказом Генерального прокурора.
2. Прокурор має право зберігати і носити зброю, боєприпаси і спеціальні засоби особистого захисту за дозволом, виданим Генеральним прокурором. Під час проходження навчання на робочому місці, прокурору не видаються службова зброя і боєприпаси.
3. Використовуючи зброю, боєприпаси і спеціальні засоби особистого захисту, прокурор намагається уникати тяжких наслідків для життя і здоров'я людини чи особистого майна. Після використання зброї, боєприпасів чи спеціальних засобів особистого захисту, прокурор повинен:
 - 1) вжити заходів, щоб поранена людина отримала медичну допомогу;
 - 2) організує захист місця події і матеріальних речей для розслідування діяння;
 - 3) повідомляє до місцевої поліцейської дільниці і керівнику територіальної прокуратури про те, що сталося;
4. Прокурору забороняється:
 - 1) носити зброю, боєприпаси і спеціальні засоби особистого захисту, будучи під дією алкоголю, наркотичних, психотропних чи токсичних речовин;
 - 2) залишати їх на зберігання у місцях, не призначених спеціально для цього;
 - 3) передавати їх іншим особам чи забезпечуючи умови для їх використання іншими особами;
 - 4) змінювати їх.
5. За незаконне використання чи втрату зброї, боєприпасів чи спеціальних засобів особистого захисту прокурор несе відповідальність перед законом.

Стаття 56. Процедура щодо використання вогнепальної зброї

1. Прокурор може використовувати вогнепальну зброю тільки в тих випадках, де всі інші очевидні заходи були використані чи де їхнє використання не є можливим відповідно до характеру нападу, а саме:
 - 1) у випадку самозахисту чи коли захищає іншу людину від неминучої загрози її здоров'ю чи життю;
 - 2) коли розуміє, що особа підозрюється у кримінальному злочині і він чине активну протидію;
 - 3) при арешті заарештованого (затриманого), коли той намагається втекти чи коли втік під час супроводу охорони;
 - 4) при захисті людини від тварини.

2. Прокурор має право витягти вогнепальну зброю з кобури, приготувати її для стрільби та вистрелити у повітря, якщо у нього є причина повірити, що він буде змушений використати вогнепальну зброю проти людини чи тварини чи у разі подачі сигналу.

ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 57. Фінансування прокуратури

1. Прокуратура фінансується за рахунок державного бюджету. Прокуратура має свій кошторис витрат, а Генеральний прокурор є головним розпорядником виділених коштів.
2. Генеральний прокурор (його заступник) представляє прокуратуру під час розгляду державного бюджету чи асигнувань прокуратурі в Парламенті, уряді та інших установах.
3. Держава забезпечує фінансові, організаційні та технічні засоби, належні робочі умови для прокуратури, гарантії прокурорської незалежності та соціальні гарантії, визначені законом.

Стаття 58. Забезпечення прокуратури

1. Прокуратура розпоряджається, використовує та управляє державною власністю, яка їй довірена.
2. Прокуратура має право орендувати приміщення та використовувати службові житлові приміщення, як це передбачено урядом.

Стаття 59. Установи для підвищення кваліфікації та друку

Прокуратура має право засновувати установи для проведення підвищення кваліфікації прокурорів та видавати спеціальні публікації відповідно до закону.

[...]

Стаття 63. Набуття чинності закону

Цей закон набуває чинності 1 травня 2003 року.

Я обнародую цей Закон, який був прийнятий Парламентом Республіки Литви.

ПРЕЗИДЕНТ РЕСПУБЛІКИ

РОЛАНДАС ПАКСАС

ІСПАНІЯ

Презентація спеціалізованої прокурорської служби Іспанії

Спеціалізована антикорупційна прокурорська служба¹

ВСТУП

Стаття 124 Конституції Іспанії 1978 року визначає головні принципи, що регулюють сучасну систему прокуратури в Іспанії. Відповідно до статті 124:

1. *Завданням служби державного обвинувачення, без втручання в повноваження інших органів, є сприяння відправленню правосуддя з метою захисту законності, прав громадян та захищених законом суспільних інтересів шляхом вжиття заходів на підставі закону або за запитом заінтересованої сторони, а також забезпечення незалежності судів і захисту в них суспільних інтересів.*
2. *Служба державного обвинувачення здійснює свої повноваження через свої органи згідно з принципами єдності та ієрархічної залежності та відповідно до принципів законності та безсторонності.*
3. *Органічний статут служби державного обвинувачення затверджується законом.*
4. *Генеральний прокурор Іспанії призначається Королем за пропозицією Уряду після консультацій із Загальною радою судової влади.*

Прокуратура Іспанії вважається органом судової влади відповідно до статті 2 Органічного закону про прокуратуру 1981 року (Estatuto del Ministerio Fiscal de 31 de diciembre de 1981)². Відповідно до цієї статті, «прокуратура є складовою судової влади, але користується функціональною автономією...».

Отже, іспанська прокуратура є державним органом, який передбачений на конституційному рівні та має особливий юридично-політичний статус. З одного боку, стаття 2 Органічного закону чітко визначила, що прокуратура інтегрована до судової влади з функціональною автономією. Але, з іншого боку, у прокурорів немає повної незалежності, як у суддів. Навпаки, пунктом 2 статті 124 Конституції Іспанії визначено, що прокуратура здійснює свої функції на підставі принципу ієрархічності, який є логічним інструментом забезпечення єдності в роботі всієї системи іспанської прокуратури під час виконання службових обов'язків. Але при цьому принципи

¹ Підготовлено секретаріатом Проекту «Розвиток спеціалізованих служб з боротьби проти корупції в Україні» на підставі публікації ОЕСР «Спеціалізовані інституції з боротьби проти корупції», 2008 рік, стор. 69-76, <http://www.oecd.org/dataoecd/7/51/39972270.pdf>, та меморандуму, підготовленого експертом - паном Антоніо Верчер Ногуеро, Головним прокурором Іспанії із захисту навколишнього середовища та земельних відносин.

² Закон № 50/1981 від 31 грудня 1981 року.

ієрархічної залежності та єдності не є абсолютними та підпорядковуються двом іншим надзвичайно важливим принципам – принципам законності та безсторонності. Це означає, що ієрархічна залежність та єдність застосовуються в щоденній роботі прокурора тією мірою, якою вони не порушують професійну неупередженість прокурора та неухильне додержання закону.

Таким чином, прокуратура Іспанії не є четвертою владою в державі чи судовим органом, хоча й належить до судової влади та керується в своїй роботі принципами законності та безсторонності. Ці два принципи утворюють зв'язок між суддями та прокурорами, хоча, як уже зазначалося, прокурори не є суддіями, бо не мають суддівської незалежності, а також їхніх повноважень.

Головою служби державного обвинувачення (прокуратури) Іспанії є Генеральний прокурор, який призначається Королем на підставі пропозиції Уряду після консультацій із Загальною радою судової влади. До внесення змін до Органічного закону про прокуратуру в 2007 році³, Генеральний прокурор міг бути звільнений Урядом в будь-який момент на його розсуд. Але така можливість більше не існує, оскільки нова стаття 31 Закону встановлює, що Генеральний прокурор може бути звільнений лише в таких випадках:

- за власною заявою;
- несумісність посад, як це передбачено для всіх прокурорів;
- недієздатність або хвороба, що не дозволяє йому виконувати свої обов'язки;
- неналежне виконання професійних обов'язків;
- зміна Уряду, який його номінував.

Слід додати, що Уряд не може давати вказівки Генеральному прокурору стосовно справ, але може звернути його увагу на необхідність вжиття певних кроків.

Розподіл повноважень в системі прокуратури Іспанії є паралельним до розподілу юрисдикції в судовій системі. Загальну структуру та організацію судової системи Іспанії можна описати таким чином. Найвищим судовим органом є Верховний суд, який знаходиться в Мадриді та має загальнонаціональну юрисдикцію. Верховний суд є насамперед апеляційним судом та поділений на п'ять палат (цивільні, кримінальні, адміністративні, трудові та військові справи). На нижчому рівні знаходяться 16 вищих судів (*tribunals superiors de justicia*) та 50 судів провінцій. Нарешті, Конституційний Суд, який був створений в 1979 році після схвалення нової Конституції в 1978 році, є найвищим судом, відповідальним за контроль за додержанням Конституції будь-ким, у тому числі законодавчої владою.

КОРУПЦІЯ ТА БОРОТЬБА ПРОТИ НЕЇ В ІСПАНІЇ

Корупція в Іспанії становить досить складне явище. Недавня історія країни та її перехід до демократії у значній мірі можуть слугувати поясненням змін в уявленні іспанського суспільства про це явище.

³ Закон від 9 жовтня 2007 року.

В Іспанії корупція вважається тісно пов'язаною з фінансуванням політичних партій.⁴ У перехідний період політичні партії не завжди чітко дотримувалися суворих правил фінансування, і, у той період, у світлі історичної ситуації деякою мірою доводилося миритися з певним рівнем політичної корупції. З роками це явище набуло широкого розмаху і стало неприйнятним для суспільства, особливо після надання розголосу гучним справам, до яких були втягнуті такі високопосадові особи, як Генеральний прокурор Цивільної поліції, Керуючий банком Іспанії та деякі міністри. На початок дев'яностих років проблема боротьби проти корупції почала поступово займати помітніше місце в політичних дебатах, а політична порядність стала суспільною цінністю.

Корупційні скандали початку 1990-х та зростаюча увага суспільства до цієї проблеми спонукали вжиття певних заходів, у тому числі прийняття нового законодавства про боротьбу проти корупції та заснування в 1995 році Спеціальної прокурорської служби з припинення економічних злочинів, пов'язаних з корупцією (*Fiscalía Anticorrupción*), яка є спеціалізованим органом, що має у своєму складі декілька слідчих підрозділів. Служба відіграє ключову роль у реалізації державної політики з боротьби проти корупції, перш за все у сфері проведення розслідування та кримінального переслідування.

Спеціалізовану прокурорську службу з припинення економічних злочинів, пов'язаних з корупцією було засновано в 1995 році, але тільки на початку 1996 року вона отримала необхідні для роботи матеріальні і кадрові ресурси. Офіційно вона була структурним підрозділом Служби державного обвинувачення (СДО), з якою її пов'язували різноманітні спільні риси, у тому числі широка правова база, передбачена положеннями статті 124 Конституції та Органічним законом про Службу державного обвинувачення. Проте, міждисциплінарний характер діяльності спеціалізованої антикорупційної прокурорської служби відрізняв її від інших органів прокуратури. Створення такого спеціалізованого органу, на думку законодавця, мало полегшити збирання доказів у справах про корупцію та гарантувати ефективніший захист суспільних інтересів.

Зміни, внесені в Органічний закон про Службу державного обвинувачення 9 жовтня 2007 року, внесли деякі корективи, які визначили сучасний стан спеціалізованої антикорупційної прокурорської служби. Ця спеціальна служба отримала назву "*Прокурорська служба проти корупції та організованої злочинності*" (ПСКОЗ).

ПРАВОВИЙ СТАТУС І ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ПСКОЗ

ПСКОЗ діє на підставі Органічного закону про СДО, прийнятого у 1981 році (із змінами, внесеними у 2003 та 2007 роках), та є структурним підрозділом СДО та одним з її невід'ємних органів. Хоча незалежність ПСКОЗ формально не закріплена, на практиці вона володіє певною автономією у межах СДО.

До компетенції Служби належать справи, які можна розділити на дві великі групи: економічні злочини та злочини, вчинені публічними службовцями під час виконання ними своїх обов'язків. До переліку правопорушень, що входять до компетенції АКПО, належать:

- злочини проти державної бюджету, системи соціального страхування та

⁴ ГРЕКО (2001 р.), *Перший раунд оцінювання, Оцінювання стану в Іспанії*, Страсбург, 15 червня 2001 р., с. 3.

контрабанда;

- порушення обов'язку;
- зловживання або незаконне використання конфіденційної інформації;
- розкрадання державного майна;
- шахрайство та вимагательство;
- торгівля впливом;
- хабарництво;
- незаконна підприємницька діяльність державних службовців;
- злочини, пов'язані з банкрутством;
- зловживання під час державних закупівель;
- злочини, пов'язані з інтелектуальною власністю;
- відмивання грошей;
- хабарництво в міжнародних ділових операціях;
- корупційні злочини в приватному секторі.

Відповідно до статті 19.4 Органічного закону із змінами 2007 року, ПСКОЗ також уповноважена проводити розслідування ведення бізнесу, проведення ділових операцій, руху цінних паперів, цінностей та капіталу, до яких має відношення організована злочинність. До компетенції служби належать також інші пов'язані злочини, крім тих, що стосуються торгівлі наркотиками та тероризму.

ПСКОЗ надано широкі повноваження щодо розгляду справ про корупцію, незалежно від типу кримінальної відповідальності у цих справах. Для втручання ПСКОЗ необхідно, щоб злочин не тільки містився у вищенаведеному переліку, але й належав до розряду особливо важливих справ. ПСКОЗ приймає справи до свого провадження тільки в тому разі, якщо буде встановлено, що через особливу важливість (складність, суспільну значущість або розмір завданої шкоди) вона відноситься до її юрисдикції. Решта справ розглядаються іншими підрозділами або територіальними відділами прокурорської служби.

Інструкція № 4/2006 (переклад див. далі), що регулює функціонування ПСКОЗ, а також стаття 19.4 Органічного закону встановлюють, що визначення випадків, коли справа є особливо важливою, здійснюється Генеральним прокурором. При цьому Генеральний прокурор повинен керуватися встановленими критеріями віднесення справ до провадження ПСКОЗ:

- справа вимагає розслідування спеціалізованим підрозділом поліції, який прикріплений до ПСКОЗ;
- має місце організована злочинність. Інструкція № 4/2006 передбачає відповідні критерії визначення, коли наявний елемент організованої злочинності;
- коли злочин було вчинено посадовцем високого рівня.

Але останнє слово залишається за Генеральним прокурором, який може віддати конкретну справу в провадження ПСКОЗ, навіть якщо відсутні згадані критерії.

АКПО виконує дві основні функції: безпосередньо слідчу і підтримання державного обвинувачення. Її діяльність ґрунтується на засадничому принципі, закладеному в статті 124 Конституції та в Кримінально-процесуальному кодексі, який наголошує, що кримінальне переслідування усіх злочинів знаходиться у віданні Служби державного обвинувачення.

Прокурорське розслідування. Розслідування може бути розпочато як на підставі внутрішньої інформації, так і за заявою приватної особи або державної установи. Стаття 262 Кримінально-процесуального кодексу та інші положення покладають на співробітників державних установ обов'язок сприяти правосуддю і повідомляти про можливі випадки вчинення злочину. У тих випадках, коли справа належить до компетенції ПСКОЗ, для початку слідчих дій додаткова постанова Генерального прокурора не потребується. У тих випадках, коли необхідно встановити особливу важливість правопорушення, Головний прокурор ПСКОЗ запитує згоду Генерального прокурора на порушення справи.

Будь-які спори між спеціальними та звичайними прокурорськими службами щодо підвідомчості конкретних справ вирішуються Генеральним прокурором. Врегулювання питання компетенції не повинно бути перешкодою при розгляді термінових справ. Якщо в ході розслідування спеціальний прокурор ПСКОЗ дійде висновку, що діяння не має ознак, необхідних для втручання ПСКОЗ, справа передається до відповідної прокурорської служби. Враховуючи особливу значущість справ, що розслідуються ПСКОЗ, закономірним є покладення на ПСКОЗ обов'язку негайно повідомляти Генерального прокурора про всі розпочаті справи і всі випадки зміни підвідомчості.

Безпосередня участь у кримінальному процесі є ще однією важливою функцією ПСКОЗ. ПСКОЗ бере участь у процесі на всіх його стадіях – розгляді справи у першій та апеляційній інстанціях, а також на стадії виконання покарання. Прокурор ПСКОЗ за вказівкою Генерального прокурора також може взяти участь у процесі по справі, слідство в якій проводилося іншим органом. Генеральний прокурор також може підключити спеціального прокурора до участі в судовому розгляді будь-якої кримінальної справи. У такому разі ПСКОЗ повинна поінформувати про це Генеральну прокуратуру, яка б мала відповідні територіальні повноваження, щоб уникнути дублювання дій у проведенні розслідування.⁵

ВНУТРІШНЯ СТРУКТУРА, КАДРИ, ЇХ ПІДГОТОВКА І МАТЕРІАЛЬНІ РЕСУРСИ

Керівником ПСКОЗ є Головний прокурор, який призначається Урядом за поданням Генерального прокурора після консультацій із членами Ради Генерального прокурора (представницький орган робітників прокуратури). Головний прокурор ПСКОЗ має ті ж права й обов'язки, що й головні прокурори інших підрозділів Прокурорської служби такого ж рангу.

До штату ПСКОЗ входять 13 спеціальних прокурорів. Прокурор ПСКОЗ призначається Урядом за поданням Генерального прокурора після консультацій з членами Ради Генерального прокурора. Кандидат на цю посаду повинен мати професійну підготовку у сфері економічних та податкових злочинів; більшість прокурорів до приходу в

⁵ Відповідно до статті 25 Органічного закону, при здійсненні відповідних повноважень Генеральний прокурор зобов'язаний вимагати від керівників всіх спеціальних прокурорських служб негайного надання інформації про діяння, які, виходячи з наявних ознак, можуть потрапляти до сфери його компетенції.

ПСКОЗ мали професійний досвід розслідування економічних правопорушень. Прокурор ПСКОЗ може бути звільнений із своєї посади на підставі мотивованого рішення в тому ж порядку, що встановлений для його призначення на посаду.

Генеральний прокурор може прикріпити прокурора іншої прокурорської служби до розслідування певної справи в ПСКОЗ. У такому разі прикріплений прокурор зберігає підпорядкування за постійним місцем служби.

Окрім того, штат ПСКОЗ посилений спеціалістами інших відомств – Департаменту з податків та зборів, Генеральної адміністративної інспекції державної лужби, Цивільної поліції або жандармерії, а також Судової (кримінальної) поліції, де створені спеціальні відділи з надання сприяння ПСКОЗ. Цей спеціальний підрозділ складається з 27 спеціалістів.

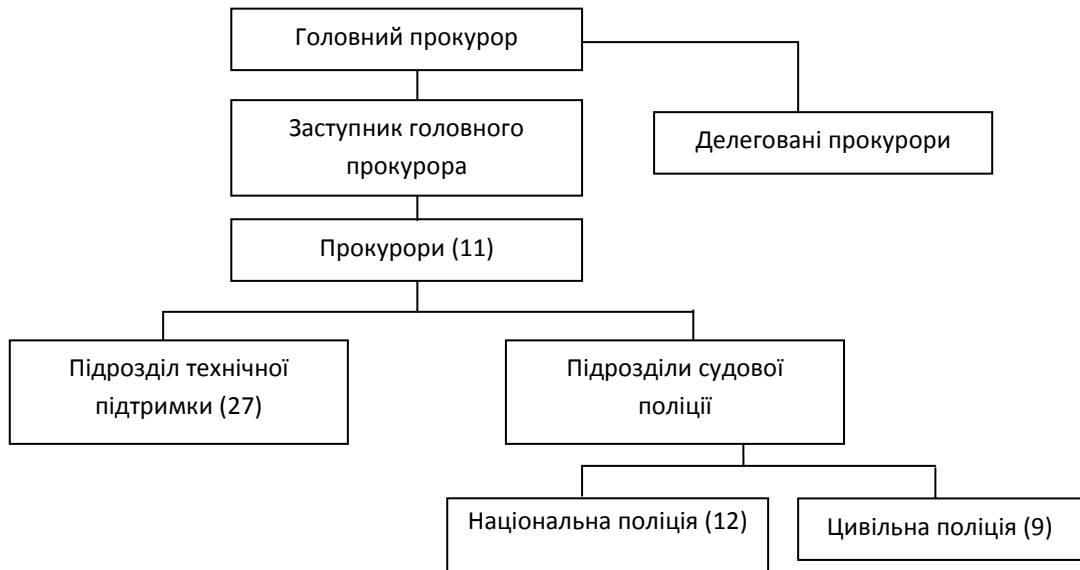
Відповідно до податкового законодавства, СДО та судові органи мають право збирати будь-яку інформацію, необхідну для проведення кримінального розслідування. Через допоміжний відділ Агентства із податкових злочинів ПСКОЗ має прямий доступ до баз даних Податкової інспекції, у яких міститься вся інформація про податки фізичних та юридичних осіб Іспанії за останні шість років. На підставі загальних положень, передбачених різними нормативно-правовими актами, ПСКОЗ також має право доступу до баз даних інших державних установ, у тому числі до баз даних правоохоронних органів.

Як структурний підрозділ Служби державного обвинувачення, ПСКОЗ фінансується Міністерством юстиції через бюджет СДО. ПСКОЗ не має власного річного бюджету: прокурорська служба і всі підрозділи фінансуються Міністерством юстиції як одне відомство, без поділу на спеціальні статті бюджету за підрозділами. За останні роки СДО отримувала кошти на розвиток системи відправлення правосуддя, інфраструктури та впровадження нових технологій і програм, спрямованих на удосконалення системи правосуддя у цілому. В усіх прокуратурах були модернізовані інформаційні системи та проводилися заходи з підвищення професійної підготовки їх працівників.

ПІДЗВІТНІСТЬ

За Законом, ПСКОЗ зобов'язана повідомляти Генерального прокурора про всі справи, які знаходяться у її провадженні, та про будь-які пов'язані з ними зміни, зокрема, про можливі зміни у сфері компетенції. Генеральний прокурор направляє піврічні звіти про розслідувані в ПСКОЗ справи до Колегії судових прокурорів (Junta de Fiscales Jefes de Sala) та до Ради Генерального прокурора (Consejo Fiscal).

Організаційна структура ПСКОЗ



Джерело: ПСКОЗ.

ПРАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ І ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

За останні роки ПСКОЗ провела розслідування та кримінальне переслідування за декількома “гучними” справами. Далі наведений короткий виклад деяких з них.

Лютий 1998 року: звинувачення у шахрайстві, неодноразовому отриманні хабарів та злочинах проти Державного казначейства були висунуті колишньому директорові Цивільної поліції (General de la Guardia Civil).⁶ Суд засудив його до 14 років позбавлення волі. У грудні 1999 року Верховний суд (Tribunal Supremo) залишив вирок без змін.

Березень 2000 року: колишній керуючий банку “Банесто”, одного з найбільших банків Іспанії, був звинувачений у шахрайстві та незаконному привласненні майна. Після судового розгляду, який тривав два роки, він був визнаний винуватим і засуджений до позбавлення волі строком на 10 років. У липні 2002 року Верховний Суд підтримав обвинувальний вирок і збільшив термін покарання до 20 років позбавлення волі.

Січень 2002 року: колишній секретар Міністерства внутрішніх справ (друга особа в міністерстві) був засуджений за неодноразово вчинене розкрадання та привласнення державних коштів до позбавлення волі строком на 7 років. Колишній міністр закордонних справ, якому Спеціальна прокурорська служба пред’явила обвинувачення в розтраті державних коштів, був виправданий. У вересні 2004 року Верховний Суд підтримав це рішення.

Січень 2005 року: колишній член Верховної ради суддів був визнаний винуватим у порушенні посадових обов’язків і отриманні хабарів, обидва діяння були вчинені під час його перебування на посаді судді. Його було засуджено до 9 років позбавлення волі.

⁶ Іспанська поліцейська служба на зразок італійських карабінерів або французької жандармерії.

Контактна інформація

Спеціальна прокурорська служба проти корупції та організованої злочинності

Paseo de la Castellana 147

28071 Madrid, España

Тел.: + 34 915717415

Факс: + 34 9157193846

Ел. пошта: fj.anticorrupcion@fiscalia.mju.es

Джерела:

1. GRECO (2001), *Перший раунд оцінювання, Оцінювання Іспанії*, Страсбург, 15 червня 2001 року.
2. GRECO (2003), *Перший раунд оцінювання, Звіт про виконання рекомендацій Іспанії*, Страсбург, 17 жовтня 2003 року.
3. GRECO (2005), *Другий раунд оцінювання, Оцінювання Іспанії*, Страсбург, 20 травня 2005 року.
4. Інструкція № 4/2006 від 12 липня 2006 р. про функції та організацію спеціалізованої прокуратури по боротьбі з економічними злочинами, пов'язаними з корупцією, та про діяльність спеціалізованих прокурорів по боротьбі з організованою злочинністю.

Органічний Закон Іспанії «Про Службу державного обвинувачення»

ОРГАНІЧНИЙ ЗАКОН ІСПАНІЇ ПРО СЛУЖБУ ДЕРЖАВНОГО ОБВИНУВАЧЕННЯ⁷

[...]

Стаття 2.

1. Служба державного обвинувачення є конституційним органом із статусом юридичної особи, який є складовою судової влади і має функціональну автономію, виконує свої завдання за допомогою своїх органів згідно з принципами єдності та ієрархічної залежності та відповідно до принципів законності й безсторонності.

[...]

Стаття 12.

1. До органів Служби державного обвинувачення належать:

- Генеральний прокурор Іспанії;
- Рада прокурорів;
- Колегія судових прокурорів;
- Колегія вищих прокурорів автономних регіонів;
- Служба прокурорів Верховного Суду;
- Служба прокурорів при Конституційному Суді;
- Служба прокурорів Національного суду [*Audiencia Nacional*] [наступний в ієрархії загальних судів після Верховного суду];
- Спеціалізовані служби прокурорів;
- Служба прокурорів Рахункової палати [має також судову функцію];
- Служба військових прокурорів;
- Служби прокурорів автономних регіонів;
- Служби прокурорів регіонів;
- Служби прокурорів районів.

[...]

⁷ Схвалено Законом № 50 1981 року (*Boletín Oficial del Estado* 11, 13 січня 1982 р.); нову редакцію затверджено Законом № 24 від 9 жовтня 2007 року.

Стаття 19.

[...]

2. Діють дві спеціалізовані прокурорські служби – Служба прокурорів з боротьби проти торгівлі наркотиками та Служба прокурорів з боротьби проти корупції та організованої злочинності.

[...]

4. Служба прокурорів з боротьби проти корупції та організованої злочинності здійснює повноваження, визначені статтею 5 цього Закону та бере участь в кримінальному процесі щодо особливо важливих справ, які визначаються Генеральним прокурором та стосуються:

a. Злочинів проти державної бюджету, системи соціального страхування та контрабанда;

b. Порушення обов'язку;

c. Зловживання або незаконне використання конфіденційної інформації;

d. Розкрадання державного майна;

e. Шахрайство та вимагательство;

f. Торгівля впливом;

g. Хабарництво;

h. Незаконна підприємницька діяльність державних службовців;

[...]

j. Злочини, пов'язані з банкрутством;

k. Зловживання під час державних закупівель;

l. Злочини, пов'язані з інтелектуальною власністю;

[...]

n. Відмивання грошей [...];

ñ. Хабарництво в міжнародних ділових операціях;

o. Корупційні злочини в приватному секторі.

[...]

6. Для забезпечення належного функціонування спеціалізованих служб прокурорів вони можуть залучати підрозділи судової поліції, а також експертів, на постійній чи тимчасовій основі.

Інструкція про функції та організацію Спеціалізованої прокуратури по боротьбі з економічними злочинами, пов'язаними з корупцією

ІНСТРУКЦІЯ № 4/2006

про функції та організацію спеціалізованої прокуратури по боротьбі з економічними злочинами, пов'язаними з корупцією, та про діяльність спеціалізованих прокурорів по боротьбі з організованою злочинністю

Зміст:

I. ВСТУП

II. КОМПЕТЕНЦІЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ПРОКУРАТУРИ

II.1. Сучасне визначення

II.2. Вплив організованої злочинності на сферу компетенції Спеціалізованої прокуратури

II.3. Злочини, на які може поширюватися компетенція Спеціалізованої прокуратури

II.3.1. Злочини проти соціального забезпечення

II.3.2. Злочини в сфері валютного контролю

II.3.3. Застосування статті 18-3 пункту 1^о, і) Закон про Прокуратуру в діючому Кримінальному кодексі

II.3.4. Соціально-економічні злочини, введені Кримінальним кодексом 1995 року

II.3.5. Злочини корупції в міжнародних комерційних операціях

II.3.6. Міжнародні документи, що очікують ратифікації або імплементації в національне законодавство

II.3.7. Сучасна сфера компетенції Спеціалізованої прокуратури

II.4. Оцінка наявності ознаки спеціальної важливості

II.4.1. Загальні критерії визначення спеціальної важливості

II.4.1.a. Організована злочинність

II.4.1.b. Характеристики посадовця високого рівня

II.4.1.c. Ознака спеціальної важливості у злочинах проти територіального управління

II.4.1.d. Спеціальна важливість у злочинах проти державної власності

II.4.1.e. Спеціальна важливість у злочинах Глав VI, VII, VIII та XI Частини XIII Тому II Кримінального кодексу

II.4.2. Обмеження ознаки спеціальної важливості в окремих випадках

II.4.2.a.

II.4.2.b.

II.4.2.c.

III. ДІЯЛЬНІСТЬ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ПРОКУРАТУРИ

IV. ДЕЛЕГОВАНІ ПРОКУРОРИ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ПРОКУРАТУРИ

IV.1. Призначення та зняття з посади

IV.2. Порядок діяльності делегованих прокурорів

IV.3. Функції делегованих прокурорів

IV.4. Сфера діяльності Спеціалізованих прокурорів по боротьбі з організованою злочинністю

IV.5. Функції Спеціалізованих прокурорів

V. ВТРАТА СИЛИ ІНСТРУКЦІЄЮ №1/1996.

I. ВСТУП

Організована злочинність є найбільшою загрозою, з якою мають справу органи прокуратури⁸. Організовані злочинні групи вплили в сучасну глобальну економіку, завдаючи шкоди її ефективності та конкурентоспроможності, підриваючи правові інституції демократичної держави, що починають завдавати шкоду власним громадянам, та корумпують фінансові установи, використовуючи їх для управління своїми величезними прибутками. Прокуратура повинна боротися з ними з абсолютною рішучістю та усіма можливими засобами.

Хоча поняття організованої злочинності було та є одним з головних критеріїв визначення сфери компетенції як Прокуратури у складі Національного Суду, так і Спеціалізованої прокуратури з попередження та боротьби з незаконним обігом наркотиків, воно не відіграло такої ролі при визначенні сфери компетенції Спеціалізованої прокуратури по боротьбі з економічними злочинами, пов'язаними з корупцією (далі за текстом – Спеціалізована прокуратура), що була скоріше створена з метою боротьби з явищами корупції та пов'язаними з ними явищами економічної злочинності.

Виконання Прокуратурою своїх зобов'язань в цій сфері вимагає її адаптації до нових реалій, а саме забезпечення того, щоб реакція її складових на організовану економічну злочинність та корупцію, у будь-якому випадку була пов'язана із завданням охорони економічного правопорядку, як це визначено в статтях 38 та 128 Конституції Іспанії, та ефективності керівних принципів державного управління, встановлених в статті 103 Конституції.

Тому важливо дати нове визначення повноваженням та організації Спеціалізованої прокуратури, щоб вона виконувала прокурорські функції щодо подолання економічних злочинів та злочинів, пов'язаних з корупцією, в особливості вчинених організованими злочинними групами.

Одна із складових цього нового визначення Спеціалізованої прокуратури зосереджена на Делегованих прокурорах. Вузька спеціалізація в їх підготовці, кваліфікації та зосередження діяльності на характеристиках, притаманних цьому найскладнішому різновиду організованої злочинності, забезпечує можливість ефективної боротьби з проявами цього виду злочинності, розслідування та переслідування якої не вимагає втручання Спеціалізованої прокуратури, але потребує того, щоб прокуратура ефективно займалася її подоланням та покращила ефективність

⁸ **Прим. пер.:** Для Іспанії є характерним належність Прокуратури до судової гілки влади із збереженням повної процесуальної незалежності прокурора та тісними зв'язками і високим рівнем взаємодії між судами та Прокуратурою. Система органів Прокуратури (*icn. Ministerio Fiscal – Прокурорське міністерство*) Іспанії складається з: Генерального прокурора, Прокурорської ради, Прокурорських зборів палати, Прокуратури у складі Верховного Суду, Прокуратури у складі Конституційного Суду, Прокуратури у складі Національного Суду, трьох Спеціалізованих прокуратур по боротьбі з незаконним обігом наркотиків, корупцією та тероризмом тощо. Крім того, функціонують прокуратури територіального рівня. Саме одній зі Спеціалізованих прокуратур – Спеціалізованій прокуратурі по боротьбі з економічними злочинами, пов'язаними з корупцією, присвячена дана Інструкція.

своєї діяльності в цій сфері завдяки спеціалізації. З цієї причини та з метою оптимізації застосування інституту делегованих прокурорів Спеціалізованої прокуратури ця Інструкція встановлює, щоб вони також взяли на себе функції Спеціалізованих прокурорів по боротьбі з організованою злочинністю територіальних прокуратур, до яких вони призначені.

Спеціалізована прокуратура стала важливим чинником в боротьбі з організованою економічною злочинністю та злочинністю, пов'язаною з корупцією, як на національному, так і міжнародному рівнях. Тому ця Інструкція бере за основу Інструкцію № 1/1996 та розвиває її головні положення. Проте з практичних причин необхідно, щоб даний інструмент замінив попередню Інструкцію для уникнення паралельного застосування двох регулятивних актів з того ж самого питання, що може ускладнити розуміння відповідних положень, коли частини попередньої Інструкції будуть продовжувати застосовуватися.

Для досягнення цих цілей наступні розділи цієї Інструкції будуть присвячені визначенню сфери компетенції Спеціалізованої прокуратури, діяльності цього органу, функціям делегованих прокурорів та втраті сили Інструкцією № 1/1996.

II. СФЕРА КОМПЕТЕНЦІЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ПРОКУРАТУРИ

II.1. Сучасне визначення

Спеціалізована прокуратура була створена Законом №10/1995 від 24 квітня [1995 року], що вніс зміни до Закону №50/1981 від 30 грудня [1981 року], яким регулюється Органічним законом про Службу державного обвинувачення (далі – Закон про прокуратуру), доповнивши його статтю 18-3, спеціально присвяченою управлінню діяльністю нового органу.

Це нормативне положення встановило характеристики Спеціалізованої прокуратури:

1. Визначення її сфери компетенції щодо переліку злочинів, передбаченого в статті 18-3, які мають ознаки особливої важливості, встановлені Генеральним прокурором.
2. Введення до її складу, крім прокурорів, двох спеціалізованих підрозділів судової поліції, укомплектованих із співробітників Національної поліції та Цивільної гвардії⁹, та групи професіоналів та спеціалістів для надання їм допомоги, що з моменту створення та до сьогоднішнього дня є складовими Підрозділу підтримки Державної податкової адміністрації та Підрозділу підтримки Генеральної інспекції Державної адміністрації.

Стаття 18-3 Закону про прокуратуру була деталізовано в Інструкції Генеральної прокуратури №1/1996 від 15 січня [1996 року] про компетенцію та організацію Спеціалізованої прокуратури по боротьбі з економічними злочинами, пов'язаними з корупцією, відповідно до положень якої Спеціалізована прокуратура проводила свою діяльність.

⁹ **Прим. пер.:** Поліцейська система Іспанії складається з Національної поліції – цивільних сил, що займаються захистом правопорядку переважно в містах, та Цивільної гвардії – військових сил, що діють переважно в сільській місцевості.

При визначенні сфери компетенції Спеціалізованої прокуратури зазначена Інструкція конкретизувала випадки, в яких діє ознака спеціальної важливості, встановлена статтею 18-3 Закону про прокуратуру, головним чином шляхом посилання на інші правові норми, не обмежуючи повноваження Генерального прокурора передавати на розгляд цього органу певні справи шляхом видання окремих резолюцій.

З моменту створення Спеціалізованої прокуратури, перелік злочинів, що входять до її компетенції, та правові положення, на які посилалася Інструкція №1/1996, були змінені. Ці зміни не були відображені в статті 18-3 Закону про прокуратуру та в Інструкції №1/1996, що призвело до неузгодженості цих документів та невідповідності норм, на які вони посилаються.

Необхідність змінити цю ситуацію стала очевидною вже в 1995 році, коли ще в період дії попереднього Кримінального кодексу між введенням в дію Закону № 10/1995 та опублікуванням Інструкції № 1/1996 було прийнято визначення злочинів проти соціального забезпечення, які мали соціально-економічну природу та риси шахрайства, а тому мали бути віднесені до компетенції Спеціалізованої прокуратури; а також тому що цей документ з'явився в період *vacatio legis* (період між прийняттям та вступом в силу) Органічного закону № 10/1995 від 23 листопада [1995 року].

З цієї причини, говорячи про компетенцію нового органу, Інструкція зазначала, що *[о]чевидно, це вихідне положення буде необхідно переглянути з метою встановлення його відповідності новому Кримінальному кодексу та визначити знову сферу компетенції Спеціалізованої прокуратури, беручи до уваги нові види правопорушень, як тільки Кримінальний кодекс вступить в силу.*

Однак, зазначені суперечності продовжували існувати. Серед різних причин виникнення такої ситуації можна назвати, як не парадоксально, те, що ця ж сама Інструкція встановлювала систему, яка дозволяла оминати такі суперечності, вводячи (...) *можливість того, що шляхом укладання особливих угод Генеральний прокурор може передавати на розгляд Спеціалізованої прокуратури інші специфічні справи, що попередньо не були включені в перелік тих, що відповідають ознакам особливої важливості та складності.*

Застосування цього механізму дозволило Генеральній прокуратурі передати на розгляд Спеціалізованої прокуратури справи, які не були включені в перелік статті 18-3 Закону про прокуратуру, тому що, хоча відповідний злочин і не існував, в час коли створювалася відповідна правова норма, він мав таку саму економічну природу, або відношення до корупції, як і правопорушення, що зазначалися в цій статті.

[...]

II.2. Вплив організованої злочинності на сферу компетенції Спеціалізованої прокуратури

Останнім часом стало необхідним все частіше застосовувати спосіб, описаний в попередньому параграфі, щодо все більшої кількості заяв, отримуваних Спеціалізованою прокуратурою щодо операцій, що можуть складати злочин відмивання грошей, розслідування яких відзначалося необхідністю проводити аналіз здійснення значних грошових операцій та інших показників, таких як спосіб життя, невиправданий законними джерелами прибутків, походження таких прибутків та їх відмежування від інших; розслідування предикатних злочинних діянь, завдяки яким було здобуто підозріле майно, що дуже часто вчиняються за кордоном; а також правильний опис та кримінально-правова кваліфікація цих діянь.

Поміж багатьох причин, що спричинили таку ситуацію, можна виокремити поєднання стрімкого зростання кількості економічних злочинів, скоєних злочинними організаціями, головним в діяльності яких є відмивання доходів, та існування такого спеціалізованого органу прокуратури, який, відповідно до свого визначення, грає провідну роль в боротьбі проти цього виду злочинності та корупції.

Справді, економічні злочини мають значну складність та викликають менш негативну реакцію суспільства ніж правопорушення, традиційно пов'язані з організованою злочинністю. Крім того, прибутки, отриманні внаслідок цих протиправних діянь, є більш захищеними від кримінального переслідування, ніж прибутки, отримані від торгівлі наркотиками або експлуатації осіб, що зробило такі діяння дуже привабливими для організованих злочинних груп.

Крім того, злочинні організації, особливо транснаціональні, широко використовують переваги глобалізації та розвитку технологій. Мережі, через які вони переміщують свої прибутки є дуже складними механізмами, а члени злочинних груп мають юридичний та фінансовий досвід, що використовується головним чином для приховування результатів злочинної діяльності та захисту від заходів держави щодо забезпечення правопорядку.

Ці характеристики призвели до того, що в багатьох випадках деякі соціальні верстви чітко не розуміли загрозу, яку представляє економічна злочинність та корупція, що зростає, коли злочинці діють організовано. Прокуратура повинна повністю усвідомлювати руйнівний ефект, який ці чинники мають в соціальній та економічній сфері, та відповідно діяти для захисту суспільних інтересів.

В цьому контексті класичні методи системи кримінальної юстиції виявилися недостатніми для боротьби з цими злочинними структурами, як міжнародними, так і місцевими. Складність юридично-економічних об'єднань, що їх підтримують, різна національність їх учасників, діяльність на території різних держав, та застосування новітніх інформаційних технологій та засобів зв'язку, а також великий обсяг даних, які необхідно обробляти слідчим, вимагають діяльності органів, здатних застосовувати сучасні техніки розслідування та фінансово-кримінального аналізу, направлених на отримання достатніх доказів щодо вчинених злочинів та осіб, що несуть за них відповідальність, а також виявлення та вилучення їх незаконних прибутків, ліквідацію джерел їх фінансування та встановлення джерел підтвердження доказів для ефективного судового переслідування.

Спеціалізована прокуратура є органом прокуратури, що спеціалізується на боротьбі з корупцією та економічними злочинами. Її співробітниками є спеціалістами багатьох галузей – прокурори, інспектори та фінансові експерти, фінансові інспектори Генеральної інспекції державної служби, та спеціалізовані співробітники судової поліції, які з моменту створення органу виявили здатність вести розслідування та переслідування злочинців у дуже складних злочинах, деякі з яких є проявом організованої злочинності. Тому Спеціалізована прокуратура була покликана діяти проти найтяжчих злочинів з відмивання доходів, що не входили до компетенції Прокуратури у складі Національного Суду та Спеціалізованої прокуратури з попередження та боротьби з незаконним обігом наркотиків.

[...]

Тому, виходячи із сфери компетенції Спеціалізованої прокуратури, встановленої статтею 18-3 Закону про прокуратуру, слід знову визначити сферу її компетенції з тим, щоб адаптувати її до змін в законодавстві та явища організованої злочинності; та

повернутися до питань керівництва її діяльністю, включно з переглядом положень про делегованих прокурорів.

II.3. Злочини, на які може поширюватися компетенція Спеціалізованої прокуратури

Пункт 1 статті 18-3 Закону про прокуратуру перераховує злочини, що входять до компетенції Спеціалізованої прокуратури, якщо вони мають ознаку спеціальної важливості, визначену Генеральним прокурором:

- a) Злочини проти державної власності, контрабанда та злочини в сфері валютного контролю.*
- b) Злочини зловживання службовим становищем.*
- c) Злочини зловживання та нецільового використання конфіденційної інформації.*
- d) Розкрадання державної власності.*
- e) Обман та незаконні збори.*
- f) Здійснення незаконного впливу.*
- g) Злочини хабарництва.*
- h) Заборонена діяльність державних службовців.*
- i) Злочини Глав IV та V Частини XIII Тому II Кримінального кодексу.*
- j) Злочини, пов'язані з попередніми.*

Причини, через які є необхідно адаптувати цей перелік до сучасної ситуації, вже були зазначені. Ця адаптація може та повинна бути здійснена з повним дотриманням законодавства, що визначає сферу компетенції Спеціалізованої прокуратури. Тому необхідно проаналізувати всі зміни, що були внесені до законодавства з часу її прийняття щодо економічних злочинів та злочинів, пов'язаних з корупцією, щоб визначити нинішню сферу дії цієї норми.

[...]

II.3.1. Злочини проти системи соціального забезпечення

Після вступу в силу Закону № 10/1995, яким було створено Спеціалізовану прокуратуру, ще в період дії попереднього Кримінального кодексу, Органічний закон № 6/1995 від 29 червня [1995 року] вніс зміни до частини VI тому II. Ця поправка дала нове визначення злочинам проти державної власності та ввела злочини проти системи соціального забезпечення. Пояснювальна записка до цього Органічного закону охарактеризувало новий злочин, «як такий, що є дуже подібним до податкового злочину», та зазначила, що «такі злочини в принципі є рівнозначними злочинам проти державної власності в тому сенсі, що в матеріальному плані шахрайство, коли воно має місце, також є спрямованим в кінцевому рахунку на ресурси, що знаходяться в державній власності». Це визначення було підтверджено Постановою Другої палати¹⁰ Верховного Суду 1333/2004 від 19 листопада, згідно якій «Ми знаходимося перед новим видом злочинів, паралельним названому податковому злочину або шахрайству

¹⁰ Прим пер.: Друга палата Верховного Суду – Кримінальна палата

щодо державної власності нинішньої статті 305. Це є застосуванням визначення цього злочину до внесків, що отримує система Соціального забезпечення, з тих, що роблять підприємці у вигляді робітничого внеску, підприємницького внеску та того, що це положення іменує спільним податком: внески на нещасні випадки на виробництві та професійні захворювання, внесок до Фонду гарантування заробітної плати та внесків на професійну перепідготовку та виплати по безробіттю.»

Злочини проти системи соціального забезпечення, зазначені в статті 307 Кримінального кодексу, повинні вважатися включеними до компетенції Спеціалізованої прокуратури, беручи до уваги їх типологізацію та правову природу.

II.3.2. Злочини у сфері валютного контролю

Відсилання статті 18-3 пункту 1, а) Органічного закону про Прокуратуру щодо злочинів у сфері валютного контролю повинно вважатися недійсним, поки можлива зміна законодавства у майбутньому не змусить переглянути цей висновок.

II.3.3. Адаптація статті 18-3, пункту 1, і) Органічного закону про прокуратуру до чинного Кримінального кодексу

Необхідно адаптувати до чинного Кримінального кодексу посилання, що міститься в підпункті і) статті 18-3, пункту 1 Органічного закону про прокуратуру, на Главу IV та V Частини XIII Тому II КК в редакції 1973 року, в яких йдеться про такі злочини:

- a. Незаконне приховування майна, банкрутство, заборгованість та неплатоспроможність (Глава IV, Розділ 1),
- b. Розкрадання та інше шахрайство (Глава IV, Розділ 2),
- c. Порушення авторського права та промислової власності (Глава IV, Розділ 3),
- d. Незаконне привласнення (Глава IV, Розділ 4),
- e. Шахрайство щодо електроенергії та аналогічні дії (Глава IV, Розділ 5), та
- f. Махінації з цінами (Глава V).

Ці злочини були замінені іншими у Главах VI, VII, VIII у XI Частини XIII, Тому II, чинного КК, а саме:

- a. Каране банкрутство (Глава VII),
- b. Шахрайство (Глава VI, Розділ 1),
- c. Злочини проти інтелектуальної та промислової власності (Глава XI, Розділи 1 та 2),
- d. Незаконне привласнення (Глава VI, Розділ 2),
- e. Шахрайство щодо електроенергії та аналогічні дії (Глава VI, Розділ 3^a),
- f. Зміна цін на державних торгах та аукціонах (Глава VIII), та стаття 284 КК, в розділі злочинів, пов'язаних з ринком та споживачами (Глава XI, Розділ 3).

[...]

II.3.4. Злочини проти майна та економічних інтересів, введені Кримінальним кодексом 1995 року

Органічний закон №10/1995 від 23 листопада [1995 року], яким було прийнято Кримінальний кодекс, ввів до законодавства злочини юридичних осіб (Глава XIII, Том II), злочини, пов'язані з ринком та споживачами (Глава XI, Розділ 3), всі з яких, за винятком злочинів, що містяться у статтях 279, 283 та 284, не мали аналогів в попередньому тексті; та злочини, пов'язані з приховуванням майна, одержаного злочинним шляхом, зазвичай відомі як злочини з відмивання грошей (статті 301-304, Глава XIV, Том II).

Мова йде про правопорушення, що завдають шкоди соціально-економічному порядку, який є одним із фундаментальних правових надбань, через що їх включення до компетенції Спеціалізованої прокуратури не викликає сумнівів, якщо тільки – у випадку злочинів відмивання грошей – вони не належать до компетенції Прокуратури при Національному Суді або Спеціалізованої прокуратури з попередження та боротьби з незаконним обігом наркотиків (через те, що вони пов'язані або вчинені у зв'язку зі злочином тероризму або злочином проти здоров'я населення, пов'язаного з токсичними, психотропними та наркотичними речовинами).

Серед злочинів, згаданих у цьому розділі, необхідно приділити особливу увагу злочинам з відмивання грошей, беручи до уваги вплив, який цей злочин у поєднанні з іншими та відповідно до положення про суміжні злочини, що міститься у підпункті j) пункту 1° статті 18-3, Закону про прокуратуру може мати на компетенцію Спеціалізованої прокуратури.

Обидві обставини призводять до того, що Спеціалізована прокуратура повинна виконувати функції прокуратури по боротьбі зі злочинами з відмивання грошей, що мають ознаку особливої важливості, та вчиненням протиправних діянь, внаслідок яких були здобуті доходи, що стали об'єктом відмивання, навіть якщо природа цих діянь не є економічним злочином або злочином корупції.

У цій ситуації необхідно усвідомлювати, що може виникнути неясність щодо компетентності Спеціалізованої прокуратури через те, що в залежності від обставин кожної конкретної справи на протипагу первинним відомостям про злочин з відмивання доходів або діяння, що передувало відмиванню доходів, цей злочин може виявитися не відповідним до визначення, що міститься в законі.

Адекватне вирішення цієї проблеми потребуватиме детальної оцінки відповідних факторів у кожному конкретному випадку, через що підпункт II.4.2.c цієї Інструкції наділяє повноваженням приймати рішення у таких випадках Генерального прокурора, який приймає відповідну резолюцію.

II.3.5. Хабарництво в міжнародних комерційних операціях

Органічний закон № 3/2000 від 11 січня [2000 року] вніс зміни до КК внаслідок ратифікації Іспанією Конвенції Організації економічної співпраці та розвитку щодо боротьби з підкупом іноземних державних посадових осіб при здійсненні міжнародних ділових операцій, що призвело до введення нового злочину, що попередньо містився у статті 445-2, Частини XIX-2 Тому II, під назвою «Злочини хабарництва у міжнародних ділових операціях», а зараз – у зв'язку із змінами, внесеними Органічним законом № 15/2003 від 23 листопада [2003 року] – міститься в статті 445 КК, у Главі X Частини XIX під такою ж назвою.

Із самої назви цього злочину та його посилання на визначення хабарництва також відносять його до сфери компетенції Спеціалізованої прокуратури.

II.3.6. Міжнародні документи, що очікують ратифікації або імплементації в національне законодавство

Нарешті, необхідно взяти до уваги, що очікує ратифікації Конвенція ООН проти корупції, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 31 жовтня 2005 року, та Кримінальна конвенція Ради Європи про корупцію (ETS 173) від 27 січня 1999 року, підписана Іспанією 10 травня 2005 року; та імплементації в національне право Рамкового рішення 2003/568/JAI Ради ЄС від 22 липня 2003 року щодо боротьби з корупцією в приватному секторі, в наслідку чого в нашому законодавстві з'являться нові положення, пов'язані з компетенцією Спеціалізованої прокуратури.

II.3.7. Сучасна сфера компетенції Спеціалізованої прокуратури

Тому, беручи до уваги, сучасне юридичне визначення економічних злочинів та злочинів, пов'язаних з корупцією, та майбутню адаптацію законодавства до міжнародних документів, підписаних Іспанією, з метою виконання зазначеного в статті 18-3 Закону про прокуратуру, компетенція Спеціалізованої прокуратури повинна поширюватися на такі злочини:

- a. Злочини проти державної власності, проти соціального забезпечення та контрабанда (за винятком тих, що пов'язані з наркотичними та психотропними речовинами);
- b. Зловживання службовим становищем;
- c. Злочини зловживання або незаконного використання службової інформації;
- d. Розкрадання державного майна;
- e. Обман та незаконні збори;
- f. Торгівля впливом;
- g. Хабарництво;
- h. Заборонена діяльність державних службовців;
- i. Шахрайство;
- j. Каране банкрутство;
- k. Зміна цін на державних торгах та аукціонах;
- l. Злочини, пов'язані з інтелектуальною та промисловою власністю, з ринком та споживачами;
- m. Злочини юридичних осіб;
- n. Діяння, пов'язані з приховуванням майна, одержаного злочинним шляхом, що не пов'язані із злочинами проти здоров'я населення у зв'язку з токсичними, наркотичними або психотропними речовинами, або злочином тероризму;
- o. Злочини хабарництва в міжнародних ділових операціях;
- p. Нові види злочинів, введені в результаті ратифікації Іспанією або імплементації

у національне законодавство міжнародних документів, пов'язаних з боротьбою із корупцією або економічною злочинністю, таких як, наприклад, Конвенція ООН проти корупції, Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією Ради Європи від 27 січня 1999 року, Рамкового рішення Ради ЄС 2003/568/JAI від 22 липня 2003 року, або Конвенції щодо змісту підпункту с) пункту 2 статті К.3 Договору про Європейський Союз щодо боротьби з діяннями корупції, в яких задіяні посадові особи Європейських спільнот або держав-членів Європейського союзу, підписаного в Брюсселі 26 травня 1997 року, опублікованого в Офіційному державному бюлетені №74 від 28 березня 2006 року;

- q. Злочини, пов'язані з попередніми.

II.4. Оцінка наявності ознаки спеціальної важливості

Стаття 18.1 Закону про прокуратуру наділяє повноваженнями щодо керівництва Спеціалізованою прокуратурою Генерального прокурора, який також повинен, згідно статті 18-3, оцінювати наявність ознаки спеціальної важливості, якою обмежується сфера її компетенції, як для практики делегування повноважень з проведення розслідування, так і втручання в ході судового процесу.

Інструкція № 1/1996 зазначила необхідність підпорядкувати це повноваження Генерального прокурора принципам верховенства права та безсторонності, яким має керуватися діяльність прокуратури. Такі параметри продовжують застосовуватись, і тому встановлення нових критеріїв має ґрунтуватися на положеннях законодавства або практиці судів з метою запобігання виникненню простору для довільних дій.

Тому, і відповідно до системи, що застосовувалася Інструкцією № 1/1996, доцільно визначити загальні критерії, що обмежують сферу компетенції Спеціалізованої прокуратури, без обмеження повноваження Генерального прокурора діяти згідно із статтею 18-3 Закону про прокуратуру в окремих випадках.

II.4.1. Загальні критерії визначення спеціальної важливості

Визначення випадків, в яких застосовується ознака спеціальної важливості, що вимагається статтею 18-3 Закону про прокуратуру для діяльності Спеціалізованої прокуратури, а також окреслення її компетенції, не може бути здійснено без врахування того, що до складу Спеціалізованої прокуратури включено підрозділ судової поліції та підрозділ спеціалістів і експертів, що допомагають у їх роботі.

Як вже було зазначено, Спеціалізована прокуратура є багатодисциплінарним органом, що зосереджує свою діяльність на боротьбі з тяжкою економічною злочинністю та злочинністю, пов'язаною з корупцією. Тому її втручання повинно мати місце, коли чітке виконання завдань, які законодавство покладає на прокуратуру, вимагає, щоб знання кримінального права прокурорами підкріплювалося діяльністю підрозділів підтримки, що входять до складу Спеціалізованої прокуратури.

Важливість цих підрозділів підтримки ґрунтується, головним чином, на підготовці та досвіді їх співробітників, а також наявних засобів в сфері фінансового обліку, контролю за державними витратами, управління процесом укладання контрактів, податкової та митної системи, а також контролю за рухом грошових потоків та фінансовими операціями. Тому участь Спеціалізованої прокуратури буде необхідною, коли задля точної кримінально-правової характеристики певних діянь

буде необхідним аналіз одного із вищеназваних аспектів, або поліцейське розслідування, направлене на отримання та оцінку відповідної інформації, що стане основою для такого аналізу.

Справа належатиме до компетенції Спеціалізованої прокуратури, коли необхідність її участі буде виправдовуватись наявністю хоча б одного з таких чинників:

П.4.1.а. Організована злочинність

Цей критерій буде застосовуватися, коли будь-яке правопорушення, зазначене у підпункті П.3.7 цієї Інструкції, є проявом організованої злочинності, не пов'язаним зі злочином тероризму або злочинами проти здоров'я населення у зв'язку із токсичними, наркотичними або психотропними речовинами; якщо ж воно з ними пов'язано, то це є сферою компетенції відповідно Прокуратури у складі Національного Суду та Спеціалізованої прокуратури з попередження та боротьби з незаконним обігом наркотиків.

Визначення ознаки спеціальної важливості в статті 18-3 Закону про прокуратуру як прояву організованої злочинності не є обов'язково пов'язаним з жодним з юридичних визначень цього явища в законодавстві або судовій практиці, всі з яких з різних причин мають свої обмеження. Однак цінність цих визначень не може бути проігнорована і повинна служити основою для подальших дій. Тому видається доречним навести ці визначення:

Злочин створення незаконних об'єднань (злочинна змова) в статтях 515 та 520 КК та судове тлумачення його елементів -

В узагальненні судової практики Друга палата Верховного Суду зробила уточнення, що існування певної організації становить один з типових елементів злочинної змови. Таким чином, постановою Другої палати Верховного Суду 415/2005 від 23 березня 2005 року встановила, що «Злочинна змова вимагає об'єднання декількох осіб, організованих з визначеною метою, що має такі необхідні ознаки: а) наявність декількох осіб, що утворюють об'єднання з метою доведення до кінцевої мети певної діяльності; б) існування більш або менш складної організації в залежності від виду передбаченої діяльності; с) стійкість об'єднання у значенні, що угода про об'єднання повинна бути тривалою у часі, а не лише тимчасовою; д) метою об'єднання – як зазначено у статті 515 пункті 1 – має бути вчинення злочину, що передбачає наявність певної налаштованості на вчинення незаконних дій, без повного визначення місця та часу вчинення цих дій кожним учасником».

Правові наслідки поняття організації у певних особливих категоріях злочинів

У визначених видах злочинів наявність організації їх виконавців має наслідком застосування більш тяжкого покарання або заходів, передбачених статтею 129 КК. Серед таких правопорушень зустрічаються такі, що входять до компетенції Спеціалізованої прокуратури, як зазначено у статтях 262.2, 271,с), 276,с), 302.1, 430 та 445 КК. Примітка щодо організації також міститься у статті 2.3 а) Органічного закону 12/1995, від 12 грудня 1995 р., щодо боротьби з контрабандою, щоб визначити караність діянь такого типу не залежно від цінності товарів, що становлять об'єкт контрабанди.

Правове тлумачення підвиду злочину, кваліфікованого як організація злочину проти здоров'я населення у зв'язку з токсичними, наркотичними та психотропними речовинами.

Це тлумачення постійно застосовується та було нещодавно згадано у Постанові Другої палати Верховного Суду 1601/2005, від 14 грудня, згідно з якою: Палата постановляє відповідно до Вироку 808/2005, від 23 червня [2005 року], що визначення об'єднання та організації повинно включати «будь-яку структуровану мережу, незалежно від того якою є її структурна форма, що об'єднує декількох осіб, має ієрархію, розподіл ролей та функцій між ними та ознаку стійкості у часі». Необхідно брати до уваги терміни, які Кодекс вживає для визначення тяжкості або кваліфікації другого ступеню, посилаючись на «нестійкість» об'єднання або його «непостійність (випадковість)» у переслідуванні встановлених цілей, що значною мірою розширює можливості для діяння угруповань або об'єднань двох або більше осіб, що відповідають зазначеним правовим критеріям. Питання тлумачення виявляється більше як наслідок очевидної різниці між цим визначенням та базовим визначенням, на яке воно посилається, за допомогою поєднання організації або об'єднання з метою розповсюдження токсичних або психотропних речовин або продуктів. Однак необхідно розуміти, виходячи з елементарного логічного міркування, що діяльність з такого розповсюдження впливає та в кінцевому рахунку складає спосіб стимулювання, сприяння або полегшення незаконного обігу наркотиків. В будь-якому випадку, обтяжуюча обставина повинна бути повністю відокремлена від припустимої співучасті або тимчасової змови з метою вчинення злочину. Диференціюючими ознаками злочинного об'єднання та організації є:

1. ієрархічна форма, в якій певні особи, що мають більшу владу, віддають накази, які інші виконують. Зазвичай перші є більш віддаленими від об'єкту злочину.
2. розподіл ролей або функцій, що дозволяє, щоб один член групи, що має певне завдання, може бути замінений іншим без того, щоб це негативно вплинуло на всю групу.
3. що володіє ознакою стабільності або постійності у часі, не обмежуючи її здатність до еволюції та адаптації її початкової структури до обставин з метою більшої ефективності у досягненні їх злочинної мети та створення найбільших перепон та ускладнень для виявлення кримінальної мережі.

Це об'єднання осіб, що має структуру та попереднє планування, наділене відповідними засобами для досягнення злочинних цілей, в результаті чого державі є настільки складно боротися з такими добре структурованими мережами, що здійснюють найбільш складні операції. Саме такими є кваліфікація діяння.

Поняття організованої злочинності у статті 282-2 пункту 4 Закону про рішення у кримінальних справах

Перший параграф пункту 4 статті 282-2 Закону про рішення у кримінальних справах щодо результатів діяльності названих злочинних об'єднань, визначає організовану злочинність як (...) об'єднання трьох або більше осіб з метою здійснення у постійній або неоднократній формі діянь, спрямованих на вчинення одного або декількох з наступних злочинів: (...) серед яких є хабарництво, відмивання доходів та злочини проти інтелектуальної та промислової власності.

Поняття організованої злочинної групи у Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності

Стаття 2, а) Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності від 15 листопада 2000 року, яка була підписана Іспанією 13 грудня 2000 року,

ратифікована 1 вересня 2003 року та опублікована в Офіційному державному бюлетені 233/2003, зазначає, що для цілей цієї Конвенції «організована злочинна група» означає структурно оформлену групу в складі трьох або більше осіб, що існує протягом визначеного періоду часу і діє узгоджено з метою здійснення одного або декількох тяжких злочинів або злочинів, визнаних такими відповідно до цієї Конвенції, для того, щоб одержати, прямо або посередньо, фінансову або іншу матеріальну вигоду.

Прийняте поняття організованої злочинності

Для цілей цієї Інструкції, необхідно поєднати спільні елементи, що містяться у цих визначеннях. Тому для визначення особливої важливості, що має наслідком віднесення діяння до компетенції Спеціалізованої прокуратури, вважається, що організована злочинність є наявною в діяннях, які містять такі елементи:

- a) наявність декількох осіб;
- b) структура, зазвичай встановлена завдяки існуванню ієрархії та розподілу функцій;
- c) ознака певної стійкості у часі; та
- d) узгоджені дії

II.4.1.b. Ознака посадовця високого рівня

У злочинах, активним суб'єктом якого є публічна посадова особа, вважається, що ознака особливої важливості є наявною у випадках, коли особа, що підозрюється у вчиненні злочину, має статус посадової особи високого рівня.

Наявність цієї обставини встановлюється по відношенню до загальної державної адміністрації і установ та організацій публічного чи приватного сектору, суб'єктів публічного або приватного права, пов'язаних з нею або залежних від неї, шляхом застосування статті 3 Закону № 5/2006 від 10 квітня [2006 року] про регулювання конфліктів інтересів членів Уряду та посадовців високого рівня загальної державної адміністрації, або норми, що її заміняє; а у випадку Автономних адміністрацій – шляхом застосування положень їх відповідних законів, що регулюють статус посадових осіб високого рівня.

II.4.1.c. Поняття особливої важливості у злочинах проти міського та земельного планування

Крім зазначеного вище, виконання функцій прокуратури у злочинах щодо міського та земельного планування, по яких обвинувачуються муніципальні державних службовці, належить до компетенції не Спеціалізованої прокуратури, а до Відділу захисту навколишнього середовища прокуратури відповідної території, на якій було вчинено правопорушення, що діє під керівництвом рійонного прокурора, який координує планування захисту навколишнього середовища та благоустрою міст. Однак Спеціалізована прокуратура матиме компетенцію в цьому випадку, якщо наявний інший критерій, який, згідно з цією Інструкцією, визначає наявність ознаки особливої важливості.

П.4.1.d. Поняття спеціальної важливості у злочинах проти державної скарбниці

Не зменшуючи важливості застосування у певних випадках інших критеріїв визначення ознаки спеціальної важливості, зазначених у цій Інструкції, по відношенню до злочинів проти державної скарбниці така ситуація матиме місце, коли:

а) суб'єктом, який порушує фінансові зобов'язання, є фінансова або кредитна установа; або

б) встановлення виконання або порушення фінансових зобов'язань має особливу складність. Це означає, що діятиме цей статус, згідно положення статті 150.1, пункті 2°, а), Закону 58/2003, від 17 грудня, в якому зазначено, що Генеральна податкова служба: (...) розглядаючи обсяг операцій фізичної або юридичної особи, географічну розповсюдженість її діяльності, оподаткування в режимі податкової консолідації або режимі міжнародної податкової прозорості та в будь-яких інших встановлених статутом умовах, або згідно положенню, що його заміняє; або

с) шахрайство буде мати особливу важливість та тяжкість, в залежності від вартості об'єкту, що є предметом шахрайства; або

д) предметом шахрайства є фінансові інтереси Європейського Союзу.

П.4.1.e. Спеціальна важливість у злочинах Глав VI, VII, VIII та XI Частини XIII Тому II КК

Спеціальна важливість буде мати місце у злочинах хабарництва, незаконного привласнення, шахрайства щодо електроенергії та в аналогічних діях, караного банкрутства, зміни цін на державних торгах та аукціонах, злочинах, пов'язаних з інтелектуальною та промисловою власністю, з ринком та споживачами, що є компетенцією Національного суду.

У злочинах проти ринку та споживачів, що відрізняються від тих, що містяться у статті 284 КК, спеціальна важливість матиме місце, коли такі дії спричиняють або можуть спричинити тяжкі наслідки в національній економіці або майнову шкоду великій кількості осіб на території, що відноситься до більше ніж одного судового округу.

П.4.2. Визначення ознаки особливої важливості в окремих справах

П.4.2.a.

Без обмеження зазначеного раніше, шляхом видання наказу Генеральний прокурор може:

1. Передати територіально компетентній прокуратурі функції з виконання повноважень органів прокуратури щодо будь-якого злочину, зазначеного у розділі П.3.7 цієї Інструкції, коли факти, які хоча й мають особливу важливість на підставі загальних критеріїв, визначених у попередньому параграфі, з огляду на їх умови, наслідки чи інші обставини не мають достатньої важливості чи складності, щоб виправдати втручання Спеціалізованої прокуратури.

2. Наділяти Спеціалізовану прокуратуру компетенцією в справах щодо діянь, включених в перелік розділу П.3.7 цієї Інструкції, коли, згідно із звичайними стандартами, чинник особливої важливості відсутній, але складність, економічний вплив або інші обставини справи цього вимагають.

[...]

П.4.2.b.

Коли будь-який із злочинів, зазначених в розділі П.3.7 цієї Інструкції, передається органу, що має повноваження представляти справу перед Другою палатою Верховного суду або перед Цивільною та Кримінальною палатою Вищого суду правосуддя, відповідно до статей 57.1, 2 та 73.3а) Органічного закону про судову владу, Генеральний прокурор в кожному конкретному випадку приймає рішення шляхом видання наказу, чи передавати справу на розгляд Спеціалізованої прокуратури.

П.4.2.c.

Коли організована злочинна діяльність, яка не становить злочин проти здоров'я населення у зв'язку з токсичними, наркотичними та психотропними речовинами або злочин тероризму, при наявності характеристик, які з великим ступенем вірогідності будуть свідчити про вчинення злочину відмивання доходів, Генеральний прокурор шляхом видання наказу визначає прокуратуру, яка виконуватиме функції прокуратури у такій справі.

ІІІ. ДІЯЛЬНІСТЬ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ПРОКУРАТУРИ

Органи прокуратури, у тому числі Спеціалізована прокуратура, виконують функції, покладені на них законодавством, стосовно здійснення кримінального переслідування на підставі статті 5 Закону про Службу державного переслідування та статті 773.2 Правил кримінального процесу втручання у кримінальному процесі.

Стаття 18.1 Закону про СДП покладає на Генерального прокурора повноваження з керівництва Спеціалізованою прокуратурою. Це положення та природа справ, що включаються до її компетенції, вимагають від цього органу Прокуратури звертати особливу увагу на обов'язки щодо інформування інших інстанцій, встановлених в статті 25 пункті 2 Закону про прокуратуру, по відношенню до процедури розслідування та провадження судового розгляду, в якому вона бере участь.

Коли щодо будь-якого з діянь, які ця Інструкція відносить до компетенції Спеціалізованої прокуратури, вона розпочинає розслідування, з власної ініціативи або у відповідь на звернення, подане до неї, або її було повідомлено про порушення кримінальної справи, вона має поставити до відома Генерального прокурора про початок розслідування або про свою участь у провадженні, та також повідомити про це прокуратуру, що є територіально компетентною, щоб забезпечити відповідну координацію.

Якщо звернення щодо випадків, зазначених у попередньому параграфі, було направлено до іншої прокуратури, або якщо під час розслідування, що нею проводиться, або втручання у судовому процесі, стане відомим, що відповідно до цієї Інструкції мала діяти Спеціалізована прокуратура, до неї мають бути передані

отримане звернення або матеріали справи, або її мають поінформувати про задіяні процедури для того, щоб вона могла взяти на себе виконання функцій органу прокуратури. У цих випадках Спеціалізована прокуратура має виконувати зобов'язання щодо інформування, що міститься у статті 25 Закону про Прокуратуру згідно із зазначеним у попередньому положенні.

Якщо Спеціалізована прокуратура отримує звернення щодо справи, яка не входить до її компетенції, згідно з цією Інструкцією, або якщо в ході розслідування або втручання у судовому процесі буде виявлено таку саму недостатність повноважень, вона направляє звернення або слідчі матеріали, або повідомляє про порушення кримінальної справи відповідну прокуратуру, яка є компетентною, ставлячи до відома Генерального прокурора, якщо це відповідає положенням статті 25 Закону про прокуратуру.

Коли застосування положень, що містяться у попередніх двох абзацах, призводять до суперечності щодо визначення органу прокуратури, компетентного на виконання прокурорських функцій у певному випадку, орган, що не погоджується з рішенням, повідомляє про ситуацію Генерального прокурора, який вирішує конфлікт шляхом видання наказу. Конфлікт щодо внутрішнього питання компетенції не має бути перепорою для виконання невідкладних дій.

[...]

IV. ДЕЛЕГОВАНІ ПРОКУРОРИ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ПРОКУРАТУРИ

Закон № 10/1995 від 24 квітня [1995 року] встановив повноваження Генерального прокурора *призначати одного або декількох прокурорів в кожній прокуратурі в якості делегованих прокурорів, що входять до складу Спеціалізованої прокуратури по боротьбі з економічними злочинами та злочинами, пов'язаними з корупцією* (стаття 18.3).

Як зазначалося в Інструкції № 1/1996, законодавець мав намір визначити повноваження цих прокурорів в тому самому положенні, в якому визначається структура всіх органів прокуратури. Так, стаття 18.1 Закону про прокуратуру відразу після визначення структури Спеціалізованої прокуратури, додає, що *Також вважаються включеними до неї прокурори різних прокуратур, яких визначає Генеральний прокурор для виконання спеціальних функцій, визначених в статті 18.3 цього закону.*

Нові реалії злочинного світу, що характеризується все більшим поширенням організованих груп, які мають спеціалізацію з виконання злочинної діяльності, що має транснаціональний вимір, які користуються здобутками глобалізованого суспільства, що не має географічних та технологічних кордонів, вимагає відповідної реакції держав. Адекватна та ефективна реакція на це явище повинна обов'язково включати спеціалізацію тих органів, що мають встановлений законом обов'язок розслідування та переслідування злочинної діяльності, що здійснюється організованими групами.

Необхідно зауважити, що в нових межах компетенції Спеціалізованої прокуратури, встановлених цією Інструкцією, в яких діяльність організованої злочинності є першим критерієм для встановлення ознаки «особливої важливості», що виправдовує її втручання, постать делегованого прокурора також отримує новий вимір. Рационалізація та оптимізація діяльності прокуратури вимагає, щоб делеговані

прокурори взяли на себе також виконання функцій прокуратури з подолання організованої злочинності у сфері компетенції територіальної прокуратури. Це дозволяє вважати, що ці прокурори здійснюють свою діяльність у «подвійній сфері компетенції». Першою є сфера компетенції Спеціалізованої прокуратури, у якій вони діють як делеговані прокурори. Друга сфера пов'язана з їх діяльністю по відношенню до діянь організованої злочинності, вчинених в територіальній сфері компетенції їх відповідних прокуратур, що не входить до сфери компетенції Спеціалізованої прокуратури.

Делеговані прокурори функціонально входять до складу Спеціалізованої прокуратури в частині виконання її функції, проте водночас, відповідно до структури органів прокуратури, продовжують бути поєднаними з відповідною прокуратурою, у сфері територіальної компетенції якої виконують функції, довірені їм відповідними головними прокурорами, що відповідають їх повноваженням, та є, зокрема, пов'язаними з ознаками організованої злочинності.

Зазначена функціональна інтеграція делегованих прокурорів до Спеціалізованої прокуратури впливає із статті 18.1 Закону про прокуратуру, яка вже згадувалася, та власне із статті 18.3, пункт третій якої встановлює повноваження Генерального прокурора призначати одного або декількох делегованих прокурорів. В ній зазначається, що *Головний прокурор Спеціалізованої прокуратури має у сфері своєї компетенції такі самі повноваження та обов'язки, що й решта головних прокурорів інших органів Прокуратури.*

Названа ієрархічна залежність повинна відповідати обов'язку інформувати про справи, в яких вони діють як делеговані прокурори Головного прокурору органу, до якого вони прикріплені, в тій мірі, що останній повинен завжди знати основні дані та загальні напрямки здійснення кримінального переслідування на його території так само як і найважливіші дії прокуратури у судових органах його сфери компетенції.

Головні прокурори тих прокуратур, в яких було призначено одного або декількох делегованих прокурорів, мають забезпечити їх відповідними засобами для ефективного виконання їх функції, надаючи їм матеріальну та адміністративну підтримку, яка буде необхідною у кожному конкретному випадку.

У тих прокуратурах, в яких не було призначено делегованих прокурорів, коли діяння, що є предметом розслідування, входять до компетенції Спеціалізованої прокуратури, Головний прокурор цієї прокуратури може запропонувати Генеральному прокурору призначити відповідно до статті 26 Закону про прокуратуру прокурора із штату територіальної прокуратури для розгляду справи. Видаючи наказ щодо цього, Генеральний прокурор робить це зі згоди головного прокурора територіальної прокуратури та прокурорської ради.

IV. 1. Призначення та зняття з посади

Генеральний прокурор може призначити делегованими прокурорами в кожній прокуратурі одного або більше прокурорів в залежності від специфіки економічної та адміністративної діяльності та впливу організованої злочинності, що існує у межах конкретної території, особливо беручи до уваги обсяг та складність процесу розслідування та кримінального переслідування, що входять до сфери компетенції Спеціалізованої прокуратури.

Делеговані прокурори призначаються Генеральним прокурором з подання Головного прокурора Спеціалізованої прокуратури, за попередньої згоди територіального головного прокурора та прокурорської ради. Призначення відбувається з числа кандидатів з кожної групи, залежно від подання відповідного головного прокурора. Призначення відбувається шляхом видання наказу, в якому встановлюється обсяг функцій делегованих прокурорів та те, який обсяг робочого часу буде витратитися на їх виконання.

Діяльність в режимі ексклюзивності або звільнення від інших функцій є головним критерієм при призначенні делегованих прокурорів, коли обсяг справ, що відносяться до подвійної сфери діяльності (злочини, що входять до компетенції Спеціалізованої прокуратури, та злочини, пов'язані з організованою злочинністю, що входять до територіальної компетенції), вимагає виключної уваги делегованих прокурорів для ефективного виконання спеціальних функцій, задля яких здійснюється їх призначення.

У прокуратурах, в яких існує або створюється відділ, сфера діяльності якого збігається повністю або частково з повноваженнями Спеціалізованої прокуратури, делегований прокурор має бути включений до його складу, щоб гарантувати адекватну координацію діяльності органів прокуратури.

Призначені таким чином делеговані прокурори можуть бути зняті з посади Генеральним прокурором за поданням Головного прокурора Спеціалізованої прокуратури та за згодою відповідного територіального головного прокурора.

IV.2. Порядок діяльності делегованих прокурорів

Головний прокурор Спеціалізованої прокуратури підтримує безпосередній зв'язок з делегованими прокурорами та виконує по відношенню до них у відповідних випадках повноваження, зазначені в статті 18.1, пункт 4, а) Закону про прокуратуру.

Делеговані прокурори завжди діють з уповноваження Головного прокурора Спеціалізованої прокуратури, який може давати їм накази або інструкції, а також періодично збирати їх на прокурорські збори з метою забезпечення єдності критеріїв, вивчення справ особливої важливості або складності та викладення своєї позиції у справах, які входять до його компетенції.

Для ефективного виконання своїх повноважень та без обмеження права залучати в будь-який момент на допомогу установи, компетентні на відповідній території, що надається їм законом (стаття 4.3 Закону про прокуратуру), делеговані прокурори також можуть отримувати допомогу Відділів допомоги Державної агенції Податкової адміністрації, Генеральної інспекції Державної адміністрації та Основних відділів Судової поліції, прикріплених до Спеціалізованої прокуратури, до яких у випадку необхідності звертаються делеговані прокурори через головного прокурора Спеціалізованої прокуратури.

Делеговані прокурори не можуть з власної ініціативи розпочинати розслідування, або здійснювати будь-які процесуальні по відношенню до фактів, юридична значимість яких має бути оцінена Спеціалізованою прокуратурою, крім випадків, коли вони невідкладно мають звернутися до органів судової влади за дозволом здійснити дії, що обмежують певні права, такі як проникнення до житла та його обшук, або зняття інформації з каналів зв'язку, так само як і у інших схожих випадках, коли вони не можуть зв'язатися з Головним прокурором Спеціалізованої

прокуратури. За винятком згаданих обставин, делеговані прокурори якомога швидше та з урахуванням вимог безпеки передають скаргу чи звіт поліції, які вони отримали в якості делегованих прокурорів, та повідомляють про справи, які за їх оцінкою вимагають розслідування Головному прокурору Спеціалізованої прокуратури, завжди додаючи до повідомлення аргументований висновок. Головний прокурор має оцінити чи діяння, про які заявлено делегованому прокурору, або про які йому стало відомо, входять до компетенції Спеціалізованої прокуратури, відповідно до критеріїв, встановлених у цій Інструкції, діючи відповідно до викладеного у Розділі III.

Головний прокурор Спеціалізованої прокуратури може в будь-який момент забрати справу та доручити прокурору із штату Спеціалізованої прокуратури розгляд цієї справи у зв'язку з її особливою важливістю, технічною, економічною або фінансовою складністю; або через наявність будь-яких елементів, що свідчать про майбутню компетенцію Кримінальної палати Національного Суду (статті 23.2 та 65 Органічного закону про Судову Владу), або якщо цього вимагають інші обставини.

Делеговані прокурори при виконанні своїх функцій спеціалістів у сфері боротьби з організованою злочинністю в територіальній компетенції, діють під безпосереднім керівництвом свого Головного прокурора, від якого отримують відповідні інструкції щодо необхідних дій у розслідуванні злочинів, вчинених організованими групами. Уповноваження на розгляд справ, що здійснюється Головним прокурором, відповідає критеріям, встановленим у розділі IV.4.

IV.3. Функції делегованих прокурорів

У межах компетенції Спеціалізованої прокуратури, делеговані прокурори, призначені до різних територіальних прокуратур, виконують у сфері компетенції кожної з них такі функції:

1. Проводити попереднє розслідування та брати участь у судовому провадженні у справах, щодо яких Спеціалізована прокуратура має компетенцію, за винятком тих випадків, коли Головний прокурор своїм розпорядженням уповноважив щодо цього одного з прокурорів із штату Спеціалізованої прокуратури.

2. Здійснювати керування, спрямування та координацію розслідувань, що проводяться Слідчим управлінням Служб та сил безпеки¹¹ в справах про економічні порушення або які стосуються корупції, що, згідно з цією Інструкцією, входять до компетенції Спеціалізованої прокуратури, віддаючи відповідні розпорядження та інформуючи належним чином головного прокурора територіальної прокуратури.

3. Відповідно до законів та міжнародних договорів, надавати та звертатися за міжнародною допомогою щодо розслідування та кримінального переслідування, в якому вони виконують свої повноваження, з урахуванням положень Інструкції № 2/2003.

4. Передавати Головному прокурору Спеціалізованої прокуратури та головному прокурору територіальної прокуратури всю відповідну інформацію щодо попереднього розслідування та судового провадження, в якому вони виконують свої функції в якості делегованих прокурорів.

¹¹ **Прим. пер.:** Служби та сили безпеки – державні органи з підтримання правопорядку, що складаються з Національної поліції та Цивільної гвардії, а також поліцейських підрозділів, що знаходяться під керівництвом регіональних автономних об'єднань.

IV.4. Сфера діяльності делегованих прокурорів по боротьбі з організованою злочинністю

Як уже було зазначено, делеговані прокурори виконують свої функції у «подвійній сфері компетенції», тобто мають повноваження по боротьбі з організованою злочинністю, що має місце в територіальній компетенції прокуратури, до якої вони призначені, діючи в цій сфері як спеціалізовані прокурори під керівництвом відповідного головного прокурора.

Прокурори, для ефективного виконання своїх конституційних обов'язків із здійснення кримінального переслідування, повинні вживати заходи для протидії поширенню організованої злочинності шляхом функціональної спеціалізації своєї діяльності.

Тому спеціальна підготовка та кваліфікація делегованих прокурорів Спеціалізованої прокуратури у сфері розслідування та боротьби із тяжкими формами злочинності, що часто діє через структури, що мають складну систему професійних кадрів та економічну організацію, ставить їх у найвигідніше становище задля реалізації функцій прокуратури з переслідування організованої злочинності, що має місце у територіальній компетенції відповідних прокуратур, що не пов'язані зі злочинами, що входять до сфери компетенції Спеціалізованих прокуратур.

Наділення Делегованих прокурорів повноваженнями в якості Спеціалізованих прокурорів по боротьбі з організованою злочинністю, що має місце у сфері їх територіальної компетенції, дозволяє не тільки збільшити ефективність діяльності прокуратури, а також робить можливим оптимізувати людські ресурси та координувати їх діяльність, що є надзвичайно важливим чинником для створення моделі прокуратури, адаптованої до нових викликів та реалій злочинного світу.

Беручи до уваги повноваження, що відповідають обом сферам діяльності делегованих прокурорів, є очевидним, що їх діяльність в якості Спеціалізованих прокурорів по боротьбі з територіальною організованою злочинністю, не є повністю відірваною від їх діяльності в якості делегованих прокурорів Спеціалізованої прокуратури. Навпаки, подвійний зміст їх діяльності має розглядатися з точки зору відповідної координації, що дозволяє збільшити ефективність зусиль з подолання організованої злочинності.

Слід підкреслити, що будуть часто виникати випадки, в яких Спеціалізовані прокурори територіальної компетенції у виконанні цієї функції або в ході розслідування діянь, що є проявом організованої злочинності у цій сфері, зауважать обставини, що засвідчать наявність ознаки спеціальної важливості, що виправдає у відповідності до критеріїв, встановлених у цій Інструкції, передачу повноважень Спеціалізованій прокуратурі. У цьому випадку, як тільки Спеціалізована прокуратура візьме на себе повноваження, вони продовжать свою діяльність у якості її делегованих прокурорів в межах компетенції, визначеної у попередньому розділі.

В протилежному випадку, може існувати ситуація, в якій Спеціалізована прокуратура під час виконання своїх функцій через відповідного делегованого прокурора у справі, пов'язаній з організованою злочинністю, в ході розслідування встановить, що діяння не містять ознаки спеціальної важливості, яка виправдовує застосування її повноважень. У цьому випадку, передаючи справу на розгляд відповідної територіальної прокуратури, згідно із зазначеним у розділі III цієї

Інструкції, делегований прокурор продовжить розгляд справи в якості Спеціалізованого прокурора.

У сфері діяльності Спеціалізованих прокурорів по боротьбі з територіальною організованою злочинністю Головний прокурор територіальної прокуратури призначає на їх розгляд справи, яку відповідають сфері їх спеціалізації, але такі, що не входять до компетенції Прокуратури у складі Національного Суду, Спеціалізованої прокуратури з попередження та боротьби з незаконним обігом наркотиків та Спеціалізованої прокуратури по боротьбі з корупцією. Ці справи мають відповідати таким критеріям:

- Злочинні дії, які є проявом організованої злочинності, у відповідності до її визначення, наданого в розділі II.4.1. цієї Інструкції, в якій вона характеризується за такими критеріями: а) наявність декількох осіб; б) наявність структури, зазвичай встановленої за допомогою існування ієрархії та розподілу функцій; с) ознака певної стійкості у часі, та d) узгоджені дії.

- Злочинна діяльність, що вчиняється організованою групою, свідчить про її складність, через яку розслідування вчинених діянь, виявлення підозрюваних та отримання доказів щодо діяльності організації, вимагають спеціальної підготовки та/або адекватної централізації та координації розслідування.

Головні прокурори надають співробітникам своїх прокуратур відповідні інструкції, щоб вони ознайомилися з подібними справами, що вже розглядалися у відповідних судах, щоб встановити чи містять вони ознаки організованої злочинності, що, відповідно до вищезазначених критеріїв, виправдовує призначення цих справ на розгляд Спеціалізованих прокурорів по боротьбі з організованою злочинністю, що були на це уповноважені.

IV.5. Функції Спеціалізованих прокурорів

- Спеціалізовані прокурори по боротьбі з організованою злочинністю виконують в межах своїх повноважень, які вже були зазначені вище, функції, які закон покладає на Прокуратуру, з проведення розслідування та втручання у справах, які розглядаються у судових органів їх прокуратури, безпосередньо або опосередковано, координуючи діяльністю інших прокурорів, щодо справ, що стосуються територіальної організованої злочинності, які розглядаються в інших судових органах, гарантуючи таким чином єдність дій у кожній справі .

- Спеціалізовані прокурори мають надавати та звертатися по міжнародно-правову допомогу, згідно з положеннями законів та міжнародних договорів, щодо процедур, які вони виконують в якості спеціалізованих прокурорів.

- Спеціалізовані прокурори, як такі, що мають відношення до боротьби з територіальною організованою злочинністю, повинні під керівництвом відповідного Головного прокурора направляти та координувати проведення розслідування, які проводять Служби та сили безпеки щодо злочинної діяльності організованих груп, беручи на себе функцію посередника між Прокуратурою та відділами поліції, що діють в сфері протидії організованої злочинності.

[...]

ХОРВАТІЯ

Управління з припинення корупції та організованої злочинності¹²

Управління з припинення корупції та організованої злочинності – УПКОЗ (Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala - USKOK) було створено в 2001 році як спеціалізований орган в структурі Державної прокуратури Хорватії, який здійснює керівництво розслідуванням поліцією злочинів, пов'язаних з корупцією та організованою злочинністю, а також кримінальне переслідування у цих справах. Перелік злочинів, що належать до юрисдикції УПКОЗ, прямо визначено в законі. До завдань Управління входять збирання даних, функції з розслідування, кримінального переслідування та запобігання корупції. УПКОЗ відповідає за міжнародне співробітництво та обмін інформацією у складних справах.

Загальні відомості

Створення УПКОЗ стало відповіддю на достатньо високий рівня корупції і організованої злочинності у Хорватії, яка нещодавно пережила війни і розпочала серйозні економічні реформи. Не дивлячись на те, що, на думку громадян, корупція була достатньо серйозною проблемою, зусиль, спрямованих на вирішення цього наболілого питання, було явно недостатньо: інформація про такі справи була обмеженою і кримінальні справи порушувалися лише зрідка. Для боротьби проти цього явища в Хорватії був прийнятий пакет заходів, покликаних зміцнити спеціалізовану правоохоронну і прокурорську службу. На початку 2000 року було зроблено політичну заяву про намір заснувати Управління з боротьби проти корупції і організованої злочинності (УПКОЗ).

Ще одним кроком стало прийняття у 2002 році Національної програми і Плану дій боротьби проти корупції, а також поява нової Парламентської комісії із запобігання конфліктові інтересів, яка була формально створена в 2003 році і розпочала роботу в 2004 році.

У жовтні 2001 року набув чинності Закон про УПКОЗ. Його прийняття стало важливим етапом у зусиллях, спрямованих на боротьбу проти корупції і організованої злочинності в Хорватії. УПКОЗ розпочало роботу в грудні 2001 року, коли був призначений виконувач обов'язків голови установи, якому було доручено забезпечити функціонування УПКОЗ у повному об'ємі. Проте, через перешкоди фінансового характеру та відсутність кваліфікованих і підготовлених прокурорів, минув ще деякий час, перш ніж служба запрацювала на повну силу.

Питання структури та повноважень УПКОЗ було вирішено таким чином, щоб ця установа стала провідним державним органом у сфері запобігання і подолання корупції у Хорватії. Управління зосередило свою діяльність на функціях з проведення розслідування і кримінального переслідування, а його обов'язки у сфері запобігання

¹² Витяг з публікації ОЕСР «Спеціалізовані інституції з боротьби проти корупції: Огляд моделей», 2008 рік, стор. 82-87, <http://www.oecd.org/dataoecd/7/51/39972270.pdf>.

корупції так і не були реалізовані в повному обсязі. За останні роки у процесі перегляду законодавства вносилися пропозиції виключити з компетенції УПКОЗ функції щодо запобігання корупції і підвищення поінформованості суспільства про це явище з тим, щоб Управління мало можливість сконцентруватися на виконанні завдань з проведення розслідувань і кримінального переслідування, але ця пропозиція не була схвалена і формально закон зберігає за УПКОЗ превентивні функції.

З іншого боку, за період з моменту створення УПКОЗ було розширено його слідчі повноваження. Зміни, які нещодавно було внесено до Кримінального кодексу, розширили юрисдикцію УПКОЗ, а внесення змін до Закону про УПКОЗ було спрямовано на зміцнення співпраці та покращення координації роботи між УПКОЗ, судами і поліцією, а також на розширення повноважень УПКОЗ з нагляду за попереднім поліцейським розслідуванням. У зв'язку з цим слід також зазначити, що УПКОЗ є органом кримінального переслідування, який не має у своєму штаті слідчих і офіцерів поліції, а лише керує та здійснює нагляд за перебігом кримінального розслідування, яке проводять кадрові офіцери кримінальної поліції. Більшість офіцерів працюють у Департаменті поліції з боротьби проти економічних злочинів та корупції, який був створений у 2001 році.

Правовий статус і організаційна структура

Правовою основою діяльності УПКОЗ є Закон “Про Управління з припинення корупції і організованої злочинності”, прийнятий у жовтні 2001 року. Відповідно до цього Закону, УПКОЗ є спеціалізованою прокурорською службою, створеною для діяльності на всій території Хорватії. Вищезгаданий Закон охоплює такі аспекти, як організаційна структура, юрисдикція і повноваження УПКОЗ, юрисдикція і повноваження судів (слідчих суддів) на етапах проведення розслідування і судового розгляду справ, які належать до юрисдикції УПКОЗ, призначення Начальника Управління та його заступника, порядок прикріплення до УПКОЗ прокурорів, питання комплектування кадрів, порядок конфіскації прибутків і майна, отриманих злочинним шляхом, співпраця з іншими державними органами та міжнародна співпраця у сфері боротьби проти корупції.

Начальник УПКОЗ має ранг Заступника Генерального прокурора і призначається на посаду Генеральним прокурором на 4-річний строк (з правом повторного призначення на посаду). До прийняття рішення про призначення Генеральний прокурор повинен запитати думку Міністра юстиції і Ради державних прокурорів. Закон дозволяє у будь-який час в період перебування особи на посаді Начальника УПКОЗ і протягом року після складення ним своїх повноважень, без попереднього повідомлення, проводити перевірку його надійності та майнового статусу.

Спеціальні прокурори призначаються Генеральним прокурором за поданням Начальника УПКОЗ на 4-річний строк (з правом повторного призначення на посаду). Стосовно прокурорів можуть бути вжиті такі самі заходи з перевірки надійності, які передбачені по відношенню до Начальника УПКОЗ. Щоб гарантувати високий професійний рівень, працездатність і незалежність Управління, згідно із Законом, УПКОЗ приймає на роботу тільки тих прокурорів, які пройшли державний кваліфікаційний екзамен і мають досвід роботи не менше 8 років на посаді судді, прокурора, юриста або офіцера слідчих органів кримінальної поліції.

З організаційної точки зору, УПКОЗ є автономною службою кримінального переслідування в структурі Генеральної прокуратури. Головний офіс УПКОЗ

знаходиться у Загребі. З 2005 року в структурі УПКОЗ функціонують чотири відділи, які забезпечують виконання його основних функцій, передбачених законом: (1) Департамент кримінального переслідування; (2) Департамент розслідувань і документації; (3) Департамент міжнародного співробітництва і спільного проведення розслідувань; (4) Департамент з боротьби проти корупції і зв'язків з громадськістю (див. [Малюнок 16]). Департамент кримінального переслідування має також регіональні відділення при чотирьох окружних судах, які знаходяться у таких містах, як Загреб, Рієка, Осієк і Спліт.

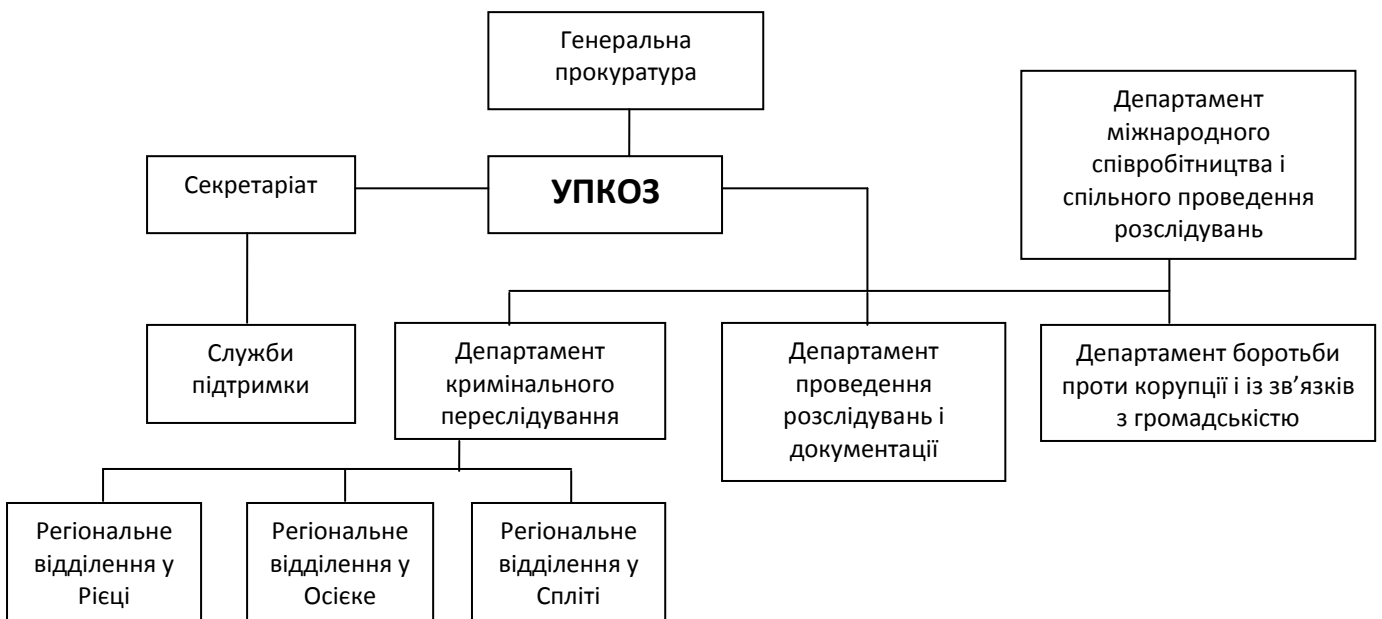
До завдань Департаменту проведення розслідувань і документації належать:

- регулярний збір даних про корупцію і організовану злочинність;
- організація і ведення баз даних, які є джерелом інформації під час проведення слідства;
- розвиток співпраці між різними державними органами з метою виявлення корупції і організованої злочинності.

Департамент кримінального переслідування виконує всі обов'язки і повноваження прокурорської служби, передбачені Кримінально-процесуальним кодексом та іншими нормативними актами, зокрема:

- скеровує роботу поліції та інших органів з розкриття злочинів, які знаходяться під юрисдикцією УПКОЗ, і робить запит щодо інформації у цих справах;
- пропонує вжиття передбачених законом запобіжних заходів, таких як арешт майна, грошових коштів та інших доходів, отриманих у результаті злочинної діяльності, зазначених у Кримінально-процесуальному кодексі та в інших нормативних актах;
- виконує інші обов'язки, передбачені переліком обов'язків.

Організаційна структура УПКОЗ



Департамент міжнародного співробітництва і спільного проведення розслідувань відповідає за виконання таких завдань:

- співпраця із компетентними органами інших країн та міжнародними організаціями у рамках міжнародних угод;
- формування спільних слідчих бригад на основі міжнародної угоди або домовленості в конкретній справі для проведення розслідування, кримінального переслідування або підтримання обвинувачення в суді за окремими кримінальними справами або злочинами, вчиненими за межами Хорватії.¹³

На Департамент з боротьби проти корупції і із зв'язків з громадськістю покладено такі завдання:

- інформування громадськості про небезпеку і шкоду, яку завдає корупція, та методи і шляхи її попередження;
- відповідно до компетенції і розпоряджень Начальника УПКОЗ інформування громадськості про діяльність Управління;
- підготовка звітів, проведення аналізу форм та причин корупції у державному і приватному секторах, вносення пропозицій Начальникові УПКОЗ щодо прийняття нових нормативних актів або внесення змін до чинних;
- виконує інші обов'язки, передбачені річним планом заходів Управління.

Предметна юрисдикція УПКОЗ обмежена злочинами у сфері корупції, перелік яких встановлений Законом:

- отримання/давання хабара в публічному секторі;
- отримання/давання хабара в приватному секторі;
- зловживання впливом;
- зловживання службовими повноваженнями;
- зловживання під час процедур банкрутства;
- недобросовісна конкуренція у сфері зовнішньо-торговельних операцій.

УПКОЗ також приймає до провадження справи за деякими видами злочинів, що містять ознаки корупції:

- злочини, вчинені групою осіб або організованою злочинною групою;
- правопорушення, за які передбачено покарання у вигляді позбавлення волі строком більше трьох років, вчинені на території двох або більше країн, або значна частина підготовки або організації яких проходила на території іншої країни; або якщо злочин був вчинений у зв'язку з діяльністю злочинної групи, яка діє у двох чи більше країнах.

Крім того, до компетенції УПКОЗ належать такі кримінальні правопорушення:

- легалізація доходів, одержаних злочинним шляхом (“відмивання грошей”);
- перешкоджання збиранню доказів;
- тиск на посадових осіб, що беруть участь у відправленні правосуддя;
- перешкоджання виконанню посадовою особою своїх посадових обов'язків;
- напад на посадову особу, якщо такий злочин був вчинений у зв'язку з дією, що містить ознаки корупції або вчинений організованою злочинною групою.

¹³ Закон “Про Управління з боротьби проти корупції і організованої злочинності”, березень 2005 року, див. www.vsrh.hr/CustomPages/Static/HRV/Files/Legislation_Office-for-the-Suppression-CC.doc.

Для виконання вищезазначених завдань прокурори УПКОЗ у деяких випадках наділяються особливими повноваженнями, що перевищують повноваження їхніх колег у звичайних кримінальних справах. До них, зокрема, належать заходи із захисту осіб, які сприяють правосуддю, а також слідчі дії із застосуванням спеціальних засобів. Більш того, УПКОЗ може направити запит до Міністерства фінансів про проведення перевірки діяльності будь-якої юридичної або фізичної особи, а також про накладення арешту на грошові кошти, цінні папери, будь-які предмети та документи, що можуть бути доказами у справі. УПКОЗ також може вимагати надання допомоги від будь-яких державних організацій, банків та фінансових установ. Законом встановлено, що свідоме невиконання дій, зазначених у запиті, є серйозним порушенням посадових обов'язків службовця і може мати наслідком кримінальну відповідальність за перешкоджання офіційній особі у збиранні доказів.

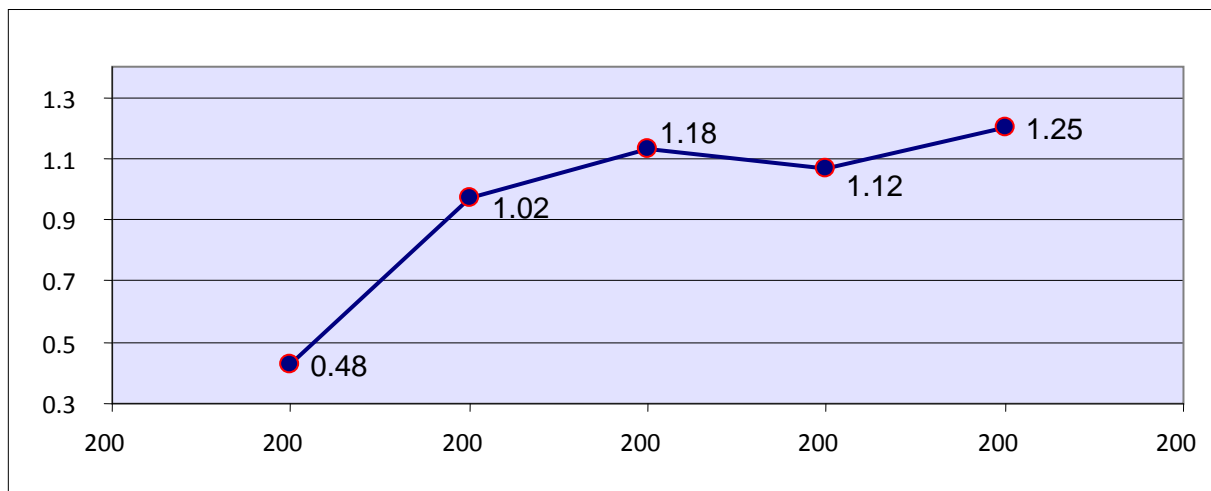
Як уже було зазначено, УПКОЗ не має у своєму штаті слідчих або офіцерів поліції. Прокурори УПКОЗ здійснюють керівництво і нагляд за проведенням слідства органами поліції. Із цього положення закону випливає обов'язок Головного начальника поліції на запит прокурора УПКОЗ створити слідчу бригаду для розкриття конкретного злочину і виділити для цього необхідні технічні засоби. Ще одним державним органом, з яким тісно співпрацює УПКОЗ, є Служба запобігання легалізації доходів від злочинної діяльності, яка за законом зобов'язана повідомляти УПКОЗ всю інформацію про підозрілі угоди або майно, яке може стосуватися злочинів, що їх розслідує УПКОЗ.

Нарешті, слід зазначити, що закон про УПКОЗ не тільки заклав підвалини створення спеціалізованої прокурорської служби, але й вніс зміни до судової юрисдикції. Усі кримінальні правопорушення, що віднесені до компетенції УПКОЗ, розглядаються чотирма найбільшими окружними судами (у Загребі, Рієці, Осієте і Спліті). Закон вимагає, щоб для розгляду справ, що належать до юрисдикції УПКОЗ, був призначений слідчий суддя і сформований склад суду, який складається виключно з професійних суддів (зазвичай кримінальні справи у Хорватії розглядаються судом змішаного складу, який включає суддів та мирових суддів). Ці судді призначаються головою відповідного окружного суду на чотирирічний строк.

Кадрові і матеріальні ресурси

Згідно з нормативними документами, прийнятими у 2005 році, штатний розпис УПКОЗ передбачає 59 одиниць (Начальник Управління, 16 спеціальних прокурорів, 1 секретар Управління, 9 консультантів, 6 помічників, 2 аналітики-криміналісти, 3 спеціалісти у зв'язках з громадськістю, 1 перекладач, 3 спеціалісти з інформаційних технологій, 12 адміністраторів, 3 друкарки, 3 співробітники інших спеціальностей). Станом на початок 2006 року серед числа співробітників УПКОЗ нараховувалося 14 прокурорів, 1 спеціаліст з інформаційних технологій, 2 консультанти, 3 друкарки, 3 адміністратори і 1 співробітник. До кінця 2006 року передбачалося збільшити кількість службовців до 35 осіб. Як було зазначено вище, УПКОЗ не має в штаті слідчих і офіцерів поліції, які постійно працюють в Управління, а здійснює нагляд і проводить розслідування за допомогою регулярної поліції.

Річний бюджет УПКОЗ (у млн. євро) за 2002 – 2006 рр.



Джерело: УПКОЗ.

Зараз в УПКОЗ розробляється система діловодства і управління процесами та завершується встановлення інформаційної системи, а також обладнання для відеоконференцій на кошти, надані Європейським Союзом (360 тис. євро).

У перші роки діяльності співробітники Управління стикалися з браком кваліфікованих спеціальних прокурорів і, особливо, з браком матеріальних ресурсів. Однією з найбільших проблем залишається те, що за величезної відповідальності, яка покладається на Департамент кримінального переслідування УПКОЗ він недостатньо забезпечений, як з точки зору матеріальних ресурсів, так і достатньо кваліфікованих та підготовлених професійних кадрів. Співробітники Департаменту недостатньою мірою володіють професійними навичками, особливо у сфері використання технічних засобів для проведення розслідування і переслідування, потребують спеціальної підготовки у сфері боротьби проти корупції.

Контактна інформація

Управління з припинення корупції та організованої злочинності

Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala - USKOK

Gajeva 30 a

10000 Zagreb, Croatia

Тел.: +385 1 4591-874

Факс: +385 1 4591-878

Ел. пошта: uskok.zg@uskok.hr

Адреса в Інтернеті: www.uskok.hr

Джерела

1. SPAI Steering Group – Croatia general assessment report April 20, 2001.
2. Закон про Управління з припинення корупції і організованої злочинності можна знайти тут www.vsrh.hr/CustomPages/Static/HRV/Files/Legislation__Office-for-the-Suppression-CC.doc.
3. GRECO (2002), Перший раунд оцінювання, Оцінювання Хорватії, Страсбург, 17 травня 2002 року.
4. GRECO (2004), Перший раунд оцінювання, Звіт про виконання рекомендацій Хорватії, Страсбург, 2 грудня 2004 року.
5. OECD (May 2003): Stability pact south east Europe compact for reform, investment, integrity and growth – Croatia enterprise policy performance assessment.
6. УПКОЗ веб-сайт: <http://www.uskok.hr>.

ШВЕЦІЯ

Національний антикорупційний відділ Швеції

Національний антикорупційний відділ¹⁴

Загальна організація і повноваження служби кримінального переслідування

Відповідно до Кодексу судових процедур державний обвинувач (прокурор) відповідає за та скеровує кримінальне розслідування, а також підтримує державне обвинувачення в суді. Після реформи на початку 2005 року прокурорська служба Швеції складається з двох систем: Прокуратура Швеції і Національне бюро економічних злочинів.

Прокуратурою Швеції адміністративно керує Генеральний прокурор. До її штату входять приблизно 1100 працівників (з них 750 прокурори), і вона поділена на два рівні. На центральному рівні зосереджено функції нагляду та адміністративного управління - він складається із Служби Генерального прокурора та 4 Центрів розвитку (аналіз законодавства та його застосування, вдосконалення роботи прокурорів, прикладні дослідження; кожен центр спеціалізується на певному виді злочинності, наприклад, наркотики та контрабанда, злочини проти власності, екологічні злочини, корупційні злочини). На місцевому рівні діє 41 служба прокурорів, які відповідають за виконання основних прокурорських функцій. Формально місцеві прокурори мають юрисдикцію, яка поширюється на всю територію країни, але, як правило, їх робота стосується окремого району. Прокурори уповноважені розслідувати будь-які види злочинів.

До місцевого рівня віднесено також дві спеціалізовані відділи: **Національний антикорупційний відділ** та Національний відділ розслідування справ, які стосуються поліцейських, прокурорів і суддів. Ці відділи мають загальнонаціональну юрисдикцію.

Національне бюро економічних злочинів (НБЕК) було створено в 1998 році та очолюється генеральним директором, який підпорядковується генеральному прокурору. В штаті НБЕК близько 400 осіб, у тому числі прокурори, офіцери поліції, експерти (наприклад, судові експерти з питань бухгалтерського обліку) і адміністративний персонал. НБЕК відповідає за всі злочини у сфері податків, банкрутства, інсайдерської торгівлі та шахрайства з коштами ЄС. НБЕК може також взяти до провадження справи про корупцію, шахрайство, розкрадання та інші подібні злочини, якщо вони вимагають експертних знань у сфері податків, підприємництва чи бухгалтерського обліку. У розпорядженні НБЕК знаходиться спеціальний загін поліції.

Чітке розмежування юрисдикції між прокурорами різного рівня і служб відсутнє. Коли справа стосується різних правопорушень, прокурори проводять неформальне

¹⁴ Підготовлено секретаріатом Проекту «Розвиток спеціалізованих служб з боротьби проти корупції» з використанням, зокрема, таких матеріалів: Звіти Робочої групи з питань хабарництва ОЕСР щодо виконання Швецією Конвенції ОЕСР, Другий етап оцінювання, http://www.oecd.org/document/24/0,3343,en_2649_34859_1933144_1_1_1_1,00.html; звіти ГРЕКО щодо Швеції, [http://www.coe.int/t/dg1/greco/evaluations/round1/reports\(round1\)_en.asp](http://www.coe.int/t/dg1/greco/evaluations/round1/reports(round1)_en.asp);

обговорення і вирішують, який орган відповідатиме за розслідування і кримінальне переслідування. Якщо згоди не досягнуто, остаточне рішення приймається Генеральним прокурором. Як стверджують шведські прокурори, така процедура діє без ускладнень і Генеральному прокурору ніколи не приходится втручатися.

Національний антикорупційний відділ (НАВ)

У 2003 році рішенням Генерального прокурора було створено Національний антикорупційний відділ. Спочатку до його складу входило 3 прокурори; з 2005 року штат збільшено до 5 прокурорів та 2 експертів з фінансових питань.

НАВ відповідає за переслідування корупційних злочинів, вчинених на всій території країни (місцеві прокурори можуть займатися лише справами про дрібну корупцію у виняткових випадках).

У НАВ немає власних поліцейських чи слідчих і тому він співпрацює з місцевою та регіональною поліцією і слідчими. При цьому розслідуванням керує прокурор. За наявності ресурсів НАВ може також залучати експертів та слідчих, що спеціалізуються на фінансових справах, з Національного бюро економічних злочинів. Прокурори НАВ проходять регулярне навчання.

ДОДАТОК 1. РЕЗЮМЕ ЕКСПЕРТІВ

CURRICULUM VITAE

Анка Джурма

Адреса Directia Nationala Anticoruptie
Stirbei Voda street, no 79-81, sector 1
010106 Bucharest, Romania.

Телефон +40 21.312.51.04

Факс +40 21.315.86.31

Ел. пошта ajurma@pna.ro

ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

З грудня 2002 року дотепер

Національний антикорупційний директорат (НАД)

Прокуратура

Головний прокурор Служби міжнародної співпраці, інформації та зв'язків з громадськістю

Обов'язки: міжнародні відносини та зв'язки з громадськістю НАД; підготовка до вступу в ЄС; управління програмами технічної допомоги; координація роботи прес-служби.

2000-2002

Прокуратура при Верховному Суді

Головний прокурор Служби міжнародної співпраці та програм

Обов'язки: міжнародні відносини Прокуратури при Верховному Суді; програми європейської інтеграції; управління програмами технічної допомоги

1999-2000

Прокуратура при Верховному Суді

Головний прокурор Служби професійної підготовки

Обов'язки: організація професійної підготовки прокурорів

1997-1999

Прокуратура при Апеляційному суді Бухареста

Прокурор

Обов'язки: розслідування кримінальних справ

1996-1997

Прокуратура при Трибуналі

Прокурор

Обов'язки: розслідування кримінальних справ

1990-1996

Прокуратура при Суді 3-го Округу

Прокурор

Обов'язки: розслідування кримінальних справ

ОСВІТА ТА ПІДГОТОВКА

1986-1990

Університет м. Бухарест, факультет права

1990

Міжнародний факультет порівняльного права

Міжнародна асоціація порівняльного права

Люве, Бельгія

Курс порівняльного права

2001

Університет Катаньї, Італія

Ступінь магістра з європейського кримінального права

Тема магістерської роботи: “Кримінальна відповідальність юридичних осіб”

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Експертна діяльність:

- експерт з оцінювання, ГРЕКО, Рада Європи, з 2004 року дотепер:
 - питання для оцінювання: відповідність стран-учасниць ГРЕКО окремим положенням Керівних принципів та Конвенції Ради Європи про кримінальну відповідальність за корупцію стосовно *спеціалізації та незалежності антикорупційних органів (перший раунд оцінювання); доходи від корупційної діяльності (другий раунд оцінювання); криміналізація корупції (третій раунд оцінювання).*
 - участь в оцінці чотирьох країн у 2004-2006 рр.
- експерт з оцінювання для Пілотної програми оцінювання в рамках Конвенції ООН проти корупції (програма триватиме з квітня 2007 р. до грудня 2009 р.)
 - завдання: оцінити рівень реалізації окремих положень Конвенції ООН проти корупції в двох країнах та надати рекомендації щодо можливого моніторингового механізму в рамках Конвенції для розгляду на Конференції держав-сторін.

Членство в професійних органах та мережах:

- З січня 2008 р. контактна особа НАД в мережі «Європейські партнери проти корупції» (EPAC);
- З 2007 р. член Міжнародної асоціації антикорупційних органів (IAACA);
- З листопада 2006 р. член Мережі практиків з питань боротьби проти корупції в країнах Європи та СНД (ACPN);
- З 1996 р. віце-президент румунської Асоціації дослідження права ЄС.

Участь в якості лектора (доповідача) на міжнародних конференціях та семінарах:

- *Листопад 2007 р., Москва, Росія* – «Зустріч російських та міжнародних експертів в рамках програми Ради Європи RUCOLA 2»;
- *Травень 2007 р., Бухарест, Румунія*, організатори – SPAI і Центр Маршалла – «Регіональна конференція з боротьби проти корупції в Південно-Східній Європі»;
- *Грудень 2006 р., Йорданія* – Конференція держав-сторін Конвенції ООН проти корупції та Форум антикорупційних органів (IAACA);
- *Вересень 2006 р., Загреб, Хорватія* – експертна місія в рамках програми CARDS, спеціалізована прокурорська служба Ховартії з боротьби проти корупції та організованої злочинності USKOK;
- *Червень 2004 р., Бухарест, Румунія*, організатор - Коледж кримінальної юстиції ім. Джона Джей, Нью Йорк, США – Конференція «Злочинність, правосуддя та публічний порядок: міжнародні перспективи»;
- *Листопад 2003 р., Страсбург, Франція* – семінар Ради Європи Octopus Interface 2003 «Спеціалізовані антикорупційні органи – передовий досвід в Європі»;
- *Листопад 2002 р., Трієст, Італія* – семінар Ради Європи «Стандарти публічного життя – засоби уникнення корупції».

Публікації:

- *Дослідження*, опубліковані в періодичних виданнях Румунії («Журнал кримінального права», «Журнал кримінології та криміналістики») на теми: ухилення від сплати податків, фіктивне банкрутство, корупція, права людини, наркотики, торгівля зброєю та людьми, кримінальна відповідальність юридичних осіб.

CURRICULUM VITAE

Антоніо Верчер Ногера

АДРЕСА ТА ТЕЛЕФОН:

Antonio Vercher

Fiscal de Sala Coordinador de Medio Ambiente y Urbanismo

Los Madrazo, 28-4º

28014 Madrid, Spain

Тел.: +34 91 397 0071

Факс: +34 91 319 3643

Ел. пошта: a.vercher@fiscalia.mju.es

ПОТОЧНА ПОСАДА:

- Головний прокурор Іспанії з охорони навколишнього середовища та земельних відносин
- Член Консультативної ради європейських прокурорів

ОСВІТА:

- Університет Валенсії, Школа права, 1971-1976

ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА:

- Школа магістратури, Мадрид, 1980-1981.
- Семінар з американського права та юридичних інституцій, слухач сесії 215, Зальцбург (Австрія), липень 1982 р.
- Магістр права, Університет Гарварда (США), стипендіат Фулбрайт, 1983-1984. Дисертація на тему екологічних злочинів.
- Доктор наук, Університет Кембріджа, Трінті Коледж (Великобританія), 1985-1987. Докторська дисертація на тему міжнародного тероризму.
- Стажування з права ЄС, Брюссель (Бельгія), червень 1988 р..
- Стажування з права ЄС, Європейська Комісія, юридична служба, Брюссель (Бельгія), червень-вересень 1989 р.

ІНША ДІЯЛЬНІСТЬ:

- Лектор з питань кримінального, екологічного, адміністративного, європейського та міжнародного права в різних університетах та державних і приватних закладах в Іспанії, Португалії, Англії, Косово, Естонії, Гватемалі, Бразилії, Аргентині, Колумбії, Росії, Польщі, Грузії, Україні, Бельгії, Уругваї, Казахстані, Киргизстані, Мексиці та Чилі.

ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ:

- Прокурор, Прокуратура Іспанії в Країні Басків
Вищий суд правосуддя, Більбао, 1981-1982.
- Прокурор, Прокуратура при Вищому суді правосуддя Валенсії
Валенсія, 1982-1994.
- Помічник професора, Факультет кримінального права,
Університет Валенсії, 1982-1983.
- Національний експерт в Європейській Комісії
Генеральний директорат XI з питань навколишнього середовища, цивільної оборони та ядерної безпеки, Брюссель (Бельгія), 1990 -1991.
- Член Служби Генерального прокурора Іспанії, Мадрид, 1994-1997.
- Представник від Іспанії на Конференції ООН із запобігання злочинності, Мальта, 1994.
- Член іспанської групи з розслідування геноциду та вбивств у Руанді
Служба Верховного комісара ООН з прав людини, 1994.
- Прокурор Верховного Суду Іспанії, з 1997 року дотепер.
- Член Комітету експертів Ради Європи з питання ролі прокурорів в системі кримінальної юстиції, Страсбург, 1996-2000.
- Оцінювач ГРЕКО, Рада Європи, брав участь в оцінці Словенії у вересні 2000 р.
- Член Групи експертів, яка проводила експертизу Федерального закону Росії про подолання тероризму, Страсбург, Рада Європи, 2001-2002.
- Керівник проекту в рамках Програми Твіннінг з Польщею з питань судової співпраці, Програма Phare, Європейський Союз, 2002-2003.
- Старший юридичний радник, Дослідження санкцій, передбачених в екологічному праві окремих держав-кандидатів, Брюссель, Milieu Ltd., жовтень 2003 р.
- Оцінювач ГРЕКО, Рада Європи, брав участь в оцінці Ісландії у грудні 2003 р.
- Національний експерт від Іспанії, працював для державних органів Гондурасу з питань кримінального процесу, Тегусігальпа, травень 2004 р.
- Юридичний експерт Ради Європи, експертиза проекту Закону України про основні принципи запобігання та протидії корупції, Київ, липень 2004 р.

Матеріали міжнародного науково-практичного семінару «Запровадження антикорупційної спеціалізації прокурорів: європейський досвід і перспективи в Україні», 8 жовтня 2008 р.

- Національний експерт від Іспанії, оцінка функціонування Спеціальної служби прокурорів із захисту навколишнього середовища Гондурасу, спільно з Університетом Флориди та USAID, Тегусігальпа, серпень 2005 р.
- Заступник Генерального прокурора з питань захисту навколишнього середовища, з квітня 2006 р.
- Головний прокурор Іспанії з охорони навколишнього середовища та земельних відносин
- Член Консультативної ради європейських прокурорів, член Робочої групи Консультативної ради європейських прокурорів.

ПУБЛІКАЦІЇ:

- *Коментар з питань кримінально-правових систем захисту довкілля. Порівняльне дослідження американської та іспанської систем*, Мадрид, Міністерство юстиції, 1986 р.
- *Тероризм та боротьба проти тероризму. Справи Ольстера та Басків*, Барселона, вид-во «PPU», 1991 р.
- *Тероризм в Європі*, Оксфорд, вид-во «Claredon Press», 1992 р.
- *Європейські справи з екологічного права*, Мадрид, Міністерство юстиції, 1993 р.
- *Злочини у сфері земельних відносин*, Мадрид, вид-во «Colex», 2002 р.
- *Екологічна відповідальність*, Мадрид, вид-во «Ecoiuris», 2003 р.

СТАТТІ:

- Близько 60 статей з різних питань кримінального права, тероризму, права ЄС, міжнародного права, екологічного права тощо, опубліковані в Іспанії, США, Великобританії, Колумбії, Бельгії, Мексиці, Нідерландах та Бразилії.

CURRICULUM VITAE

АЛГІМАНТАС КЛІУНКА

КОНТАКТИ

Prosecutor General's Office of the
Republic of Lithuania

A. Smetonos St. 4

Vilnius LT-01515

Тел.+370 85 2662330

Факс: +370 85 2662438

Ел. пошта:

algimantas.kliunka@prokuraturos.lt

Веб-сайт:

www.prokuraturos.lt

Поточна посада:

Головний прокурор Управління розслідування справ організованої злочинності та корупції,
Генеральна прокуратура Литви

Академічна діяльність:

лектор, кафедра криміналістики, факультет правоохоронної діяльності, Університет М.Ромеріса

Професійна діяльність

1981 -1986

Старший слідчий прокуратури м. Шяуляй, Литва

1986 -1988

Заступник Головного прокурора прокуратури м. Шяуляй, Литва

1988-1991

Головний прокурор, Регіональна прокуратура Сантакос, м. Каунас, Литва

1991-1992	Головний прокурор прокуратури м. Каунас, Литва
1992-1993	Головний слідчий Слідчого управління при Генеральній прокуратурі Литви, Управління м. Каунас
З квітня 1993 року і дотепер	<p>Головний прокурор Управління з розслідування справ організованої злочинності та корупції Генеральної прокуратури Литви</p> <p><u>Функції:</u></p> <p>1) керівництво та організація діяльності Управління з розслідування справ організованої злочинності та корупції Генеральної прокуратури Литви, на яке покладено:</p> <ul style="list-style-type: none">- проведення досудового розслідування складних справ про організовану злочинність та корупцію;- організація досудового розслідування, керівництво та контроль за розслідуванням, що проводиться центральними органами досудового розслідування (спеціалізовані органи з корупційних справ – Головне управління з боротьби проти організованої злочинності Кримінальної поліції Литви та Центральний апарат Спеціального слідчого управління);- підтримання державного обвинувачення у справах, які розслідувалися або контролювалися Управлінням; <p>2) координація та контроль за діяльністю відділів з боротьби проти організованої злочинності та корупції п'яти регіональних прокуратур у випадках, коли прокурори цих відділів здійснюють досудове слідство, а також коли досудове слідство здійснюють відділи з боротьби проти організованої злочинності територіальних комісаріатів поліції або територіальні органи Спеціального слідчого управління;</p> <p>3) здійснення функцій вищого прокурора в кримінальному процесі: скасування незаконних процесуальних рішень прокурорів; розгляд скарг осіб на процесуальні дії та рішення прокурорів відділів з боротьби проти організованої злочинності або делегування розгляду таких скарг головним прокурорам регіональних прокуратур; видання вказівок стосовно слідчої діяльності; формування слідчих груп тощо;</p> <p>4) координація діяльності органів досудового розслідування (Спеціальне слідче управління, відділи поліції з розслідування організованої злочинності, слідчий</p>

відділ митної служби) у випадках, коли вони розслідують справи організованої злочинності та корупції;

5) організація та координація міжнародної співпраці у справах про злочини, пов'язані з організованою злочинністю та корупцією;

6) участь у підготовці та реалізації національних та міжнародних програм запобігання та боротьби проти злочинності;

7) участь у законопроектній роботі.

Освіта

1976-1981 Диплом магістра права, Факультет права, Університет Вільнюса, 1981 рік.

Інша діяльність (навчальні семінари, конференції тощо)

2002 Регіональна конференція антикорупційних ініціатив (Будапешт, Угорщина), організатор – Департамент юстиції США.

2000 Міжнародний семінар «Розслідування та кримінальне переслідування шахрайства та економічних злочинів» (Ріга, Латвія), організатор - Департамент юстиції США.

2000 Семінар на тему внутрішніх розслідувань та контролю (Вільнюс, Литва), організатор – Департамент юстиції, ФБР, США.

2001 Конференція на тему боротьби проти організованої злочинності в країнах Балтії (Таллінн, Естонія), організатор – Департамент юстиції США.

1999 Міжнародний форум «Боротьба проти транснаціональної організованої злочинності та захист свідків» (Паланга, Литва), організатор – АВА СЕЕЛІ, США.

1995 Курси «Розслідування та кримінальне переслідування організованої злочинності» (Вільнюс, Литва), організатор – АВА СЕЕЛІ та Департамент юстиції США.

1997 Другий Міжнародний симпозіум на тему розслідування злочинів в Міжнародній правоохоронній академії (Будапешт, Угорщина), організатор – Департамент юстиції США.

1998 Курси «Розслідування, кримінальне переслідування та запобігання корупції» (Вільнюс, Литва), організатор – Генеральна прокуратура Литви.

- 2003 Курси з отримання європейського сертифікату з навичок володіння комп'ютером (ECDL). Успішно склав іспит із 7 модулів.
- 1994 Курси «Керівництво в кримінальному процесі», Антитерористична програма, Академія ФБР (Вашингтон, США)
- 2000 Конференція прокурорів «Міжнародна співпраця в розслідуванні справ про відмивання грошей» (Санкт Петербург, Росія), організатор – Департамент юстиції та Державний департамент США, Генеральна прокуратура РФ.
- 2001 Регіональна конференція країн Центральної та Східної Європи з питань запобігання та розслідування корупції (Бухарест, Румунія)
- 2004 П'ята Конференція «Боротьба проти корупції та міжнародна співпраця» (Рейсфелд, Німеччина), організатор - OLAF, Deutsche Stiftung fur internationale Rechtliche Zusammenarbeit, Міністерство внутрішніх справ землі Північний Рейн – Вестфалія, Німеччина.
- 2004 Перша Конференція голів антикорупційних органів «Європейські партнери проти корупції – покращення оперативної співпраці в боротьбі проти корупції в ЄС» (Відень, Австрія)
- 1993 Міжнародна конференція «Співпраця у боротьбі проти організованої злочинності» (Берлін, Німеччина)
- 2004 Курси «Розслідування злочинів, пов'язаних з корупцією» (Копенгаген, Данія)
- 1996 Тренінг в прокуратурі Кельна (Німеччина) на тему «Розслідування справ про злочини, пов'язані з організованою злочинністю та корупцією»
- 2002 Тренінг у Відділі міжнародних злочинів прокуратури м. Мальме (Швеція) на тему «Розслідування організованої злочинності, корупційних та економічних злочинів»

Виступи

- 1999 Презентація на Міжнародному форумі «Боротьба проти транснаціональної організованої злочинності та захист свідків», тема – «Ситуація з організованою злочинністю та захистом свідків в Литві» (Паланга, Литва)
- 2001 Презентація на Регіональній конференції країн Центральної

та Східної Європи з питань запобігання та розслідування корупції, доповідь на тему оцінки правоохоронної системи Польщі.

2002

Декілька презентацій прокурорам та іншим правоохоронцям України в якості експерта ОБСЄ з таких питань: система, функціонування та взаємодія правоохоронних органів, які здійснюють розслідування корупційних злочинів в Литві; законодавче регулювання та практична реалізація кримінального процесу в Литві та захист оперативних працівників.

2003

Презентація на семінарі для працівників правоохоронних органів з країн Центральної Європи на такі теми – «Використання слідчих груп при розслідуванні справ організованої злочинності та корупційних злочинів», «Захист учасників кримінального процесу» (Будапешт, Угорщина, організатори – АВА СЕЕЛІ та Департамент юстиції США)

**Методологічна робота,
участь у законопроектній
роботі**

1. З 2003 року лектор на тему методології розслідування справ організованої злочинності та корупційних злочинів для студентів-магістрів, кафедра криміналістики, факультет правоохоронної діяльності, Університет М.Ромеріса
2. Рецензент робіт працівників кафедри криміналістики Університету М.Ромеріса, які публікуються в науковому журналі «Jurisprudenciја», а також дисертацій на здобуття магістерського ступеня на теми методології та тактики розслідування організованої злочинності та корупційних злочинів.
3. Участь в робочих групах, створених Сеймом та Президентом Литви, для підготовки проектів законів про боротьбу проти корупції та організованої злочинності (Закон про оперативну діяльність, Національна програма боротьби проти корупції, положення Кримінального кодексу та Кримінального процесуального кодексу, що регулюють слідчу діяльність, Закон про захист учасників кримінального процесу).
4. Підготовка рекомендацій прокурорам та слідчим на теми «Як забезпечити анонімність свідків та потерпілих», «Застосування оперативних методів, передбачених в Законі про оперативну діяльність, та таємних слідчих дій, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом». Рекомендації затверджені Генеральним прокурором.
5. Підготовка відповідей на щорічні опитувальники ЄС стосовно кримінального переслідування організованої злочинності та надання інформації групі експертів ГРЕКО під час оцінювання Литви.

ДОДАТОК 2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПРОЕКТ

РОЗВИТОК СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ СЛУЖБ З БОРОТЬБИ ПРОТИ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Проект здійснюється Організацією економічного співробітництва та розвитку за підтримки Державного департаменту США, Бюро з міжнародних питань у сфері боротьби з незаконним обігом наркотиків та правоохоронних питань

ОПИС ПРОЕКТУ

Вступ

У 2005-2006 роках Антикорупційною мережею Організації економічного співробітництва та розвитку (Мережа ОЕСР) та Американською асоціацією юристів (ABA/CEELI) за фінансової підтримки Бюро з міжнародних питань у сфері боротьби проти незаконного обігу наркотиків та правоохоронних питань Державного департаменту США реалізовувався проект щодо реформування правоохоронних органів та боротьби проти корупції в Україні. Серед головних результатів проекту: вивчення європейських та інших моделей створення спеціалізованих служб з боротьби проти корупції, а також вивчення правоохоронних систем України та країн Європейського Союзу. Результати цього етапу заклали підґрунтя для поточного проекту щодо посилення можливостей правоохоронної системи України розслідувати та переслідувати в кримінальному порядку корупційні злочини відповідно до європейських норм і стандартів.

Цілі проекту

Головною метою цього проекту є посилення інституційних можливостей ефективно виявляти, розслідувати і переслідувати корупцію в Україні. Перш за все, заходи в межах проекту спрямовані на підтримку національних зусиль у прийнятті рішення щодо створення нового органу чи нових підрозділів в межах існуючих правоохоронних органів, які відповідатимуть за виявлення, розслідування та/або кримінальне переслідування корупції. З огляду на роль прокуратури в кримінальному процесі та враховуючи європейські стандарти щодо спеціалізації при кримінальному переслідуванні корупції, проект також має на меті сприяти реформуванню прокуратури.

Проект залучає експертів для надання індивідуальних, регулярних та спеціалізованих порад українським організаціям-партнерам в процесі вироблення та прийняття рішення щодо того, яка з моделей, що відповідають європейським стандартам, повинна бути обрана Україною, а також наступної реалізації.

Заходи в межах проекту спрямовані на підтримку практичних дій, що здійснюватимуться Україною з метою вдосконалення правоохоронних інституцій у сфері подолання корупції. З метою збільшення впливу проекту було обрано гнучкий підхід, який корегується, виходячи з потреб, і за якого конкретні заходи розпочинаються після того, як українські партнери висловили чіткий намір і готовність щодо їхньої підтримки.

Українські партнери

Успіх проекту визначається перш за все бажанням і здатністю української влади започаткувати системний, сфокусований процес реформ, а також використовувати зовнішню експертну та фінансову допомогу. Українськими партнерами є Секретаріат Президента України та дорадчі органи при Президентові, Апарат Ради національної безпеки та оборони, Міністерство юстиції, Комітет Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією, Національна академія прокуратури України, відповідні правоохоронні органи тощо.

Структура/складові проекту

1. Група експертів для надання порад на стадії визначення моделі спеціалізації/створення нового органу: сформувати групу експертів у сфері боротьби проти корупції переважно з перехідних європейських держав, а також з окремих держав-членів ОЕСР; експерти надають поради на запити, а також здійснюють перегляд, надавають коментарі щодо різних документів, які надходять від органів влади України.

Йдеться, насамперед, про питання інституційного становлення та нормативно-правового забезпечення створення спеціалізованого антикорупційного органу, а саме: визначення завдань і повноважень такого органу, його місця в системі державної влади, підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності, юрисдикції і порядку взаємодії з іншими правоохоронними органами, включно з механізмами координації та обміну інформацією щодо виявлення, розслідування та переслідування корупції. Додатковим питанням є роль спеціалізованих органів у розробці та імплементації антикорупційної стратегії і плану дій, створення та виконання галузевих антикорупційних планів.

Цей компонент проекту також включає надання експертної допомоги органам влади України в розробці та реалізації антикорупційної спеціалізації прокурорів.

2. Консультування щодо налагодження ефективного управління органом: з тим, щоб забезпечити успішне функціонування спеціалізованого антикорупційного органу чи спеціалізованих підрозділів в рамках правоохоронних органів, слід розробити політику діяльності в кількох напрямках: кадрове забезпечення, звітування, координування з іншими органами, кодекси поведінки співробітників, навчання персоналу тощо.

Це повинно включати:

a) *Кадрові питання.* Розроблення та впровадження конкурсних процедур відбору кадрів, призначення голови та керівного складу; перевірка професійних навичок та знань; тести на професійну придатність; посадові правила та інструкції, етичний кодекс; професійний розвиток на основі правил просування по службі, що ґрунтуються на заслугах; система оцінювання роботи; підвищення кваліфікації тощо.

b) *Стратегічне планування.* Розроблення та впровадження коротко (1-2 роки) та середньо (3-5 років) строкових планів дій; індикаторів і критеріїв оцінювання результатів діяльності; механізмів та процедур моніторингу; методології приведення фінансових ресурсів у відповідність до стратегічних цілей (бюджетне планування) тощо.

c) *Звітування та підзвітність.* Розроблення системи звітування, у тому числі підготовка звітів для вищих органів, ЗМІ, громадянського суспільства, міжнародної

спільноти тощо; правил щодо доступу і роботи з конфіденційними матеріалами та матеріалами з обмеженим доступом; правила взаємодії із засобами масової інформації тощо.

d) *Міжвідомча співпраця.* Розроблення процедур координації зусиль та співпраці з іншими правоохоронними органами і пов'язаними міністерствами, у тому числі розроблення процедур і меморандумів про взаєморозуміння; правил і процедур обміну інформацією, ресурсами, конфіденційною інформацією; перегляд законодавчих актів; підготовка антикорупційних стратегій, секторальних стратегій та планів дій тощо.

Робота в межах цього компоненту розпочнеться після створення відповідного органу.

3. Професійна підготовка з питань виявлення, розслідування та кримінального переслідування корупції. У межах проекту проводяться тренінги для персоналу відповідних правоохоронних органів з таких питань:

a) *Провадження у справах про корупцію:* методи виявлення корупції; обмін інформацією і координація між відомствами; юрисдикція і прийняття рішень щодо початку, передачі та закриття справ; створення антикорупційних груп слідчих і прокурорів, забезпечення ефективного керівництва груп прокурорами та забезпечення необхідної експертизи всередині груп; збір доказів, документування і звітність; представлення і підтримка справ в судах відповідними прокурорами; аналіз справ тощо;

b) *Специфічні методи кримінального розслідування і переслідування за корупційні злочини:* спеціальні слідчі дії (прослуховування, методи проведення судових експертиз щодо інформаційних технологій та фінансів); окремі питання розслідування і переслідування юридичних осіб, іноземних та міжнародних посадових осіб; конфіскація доходів, здобутих злочинним шляхом; взаємна правова допомога і екстрадиція у справах, пов'язаних з корупцією тощо.

4. Місцевий експерт/радник: виходячи з потреб, що виникатимуть під час створення правоохоронного антикорупційного органу, до роботи в проекті може бути залучений спеціальний радник, який працюватиме з новопризначеним керівництвом як тренер з підвищення кваліфікації з багатьох питань, у тому числі щодо менеджменту та професійних навиків.

Контакти:

ОЕСР, Антикорупційна мережа

Ольга Савран

Адміністратор
Відділ боротьби проти корупції
Директорат у справах фінансів та підприємництва

2, rue André-Pascal
75775 Paris Cedex 16, France
Тел.: + 33 145 24 13 81

Дмитро Котляр

Керівник проекту, консультант
Відділ боротьби проти корупції
Директорат у справах фінансів та підприємництва

2, rue André-Pascal
75775 Paris Cedex 16, France
Тел.: + 33 145 24 94 43

Матеріали міжнародного науково-практичного семінару «Запровадження антикорупційної спеціалізації прокурорів: європейський досвід і перспективи в Україні», 8 жовтня 2008 р.

Факс: + 33 144 30 63 07

Ел. пошта: olga.savran@oecd.org

<http://www.oecd.org/corruption/acp>

Факс: + 33 144 30 63 07

Ел. пошта: dmytro.kotliar@oecd.org

Тетяна Хаванська

Радник проекту

Тел.: + 380 67 162 99 84

Ел. пошта: Tanya.Khavanska@gmail.com

Посольство США

Дороті Мейґ'ю

Керівник Відділу з правоохоронних питань

Тел.: + 380 44 490 4135

Факс: + 380 44 490 4081

Ел. пошта: MayhewD@state.gov

Олена Кустова

Менеджер проектів

Відділ з правоохоронних питань

Тел.: + 380 44 490 4135

Факс: + 380 44 490 4081

Ел. пошта: KustovaOL@state.gov

Детальніше про результати роботи Проекту дивіться [його веб-сторінку](#).